

**İMAM-HATİP ORTAOKULU MESLEK DERSLERİ
ÖĞRETMENLERİ, BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLERİ
İLE ÖĞRENCİLERİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE
İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ**

Mehmet YAĞMUR

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Yahya DOĞAR

Yüksek Lisans Tezi - 2020

**T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**İMAM-HATİP ORTAOKULU MESLEK DERSLERİ ÖĞRETMENLERİ, BEDEN
EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLERİ İLE ÖĞRENCİLERİN BEDEN EĞİTİMİ VE
SPOR DERSİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ**

Mehmet YAĞMUR

**Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi**

**Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Yahya DOĞAR**

MALATYA

2020

 İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	KABUL ONAY FORMU	Doküman No	
		Yayın Tarihi	
		Revizyon No	
		Revizyon Tarihi	
		Sayfa No	

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

İMAM HATİP ORTAOKULU MESLEK DERSLERİ ÖĞRETMENLERİ, BEDEN EĞİTİMİ ve SPOR ÖĞRETMENLERİ ile ÖĞRENCİLERİN BEDEN EĞİTİMİ ve SPOR DERSİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Yahya DOĞAR

HAZIRLAYAN

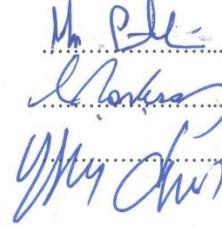
Mehmet YAĞMUR

Jürimiz tarafından 21 / 01/ 2020 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda bu tez **oybirliği** ile başarılı bulunarak Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul etmiştir.

Jüri Üyelerinin Unvanı Adı Soyadı

1. Doç. Dr. Mehmet GÜLLÜ (Başkan)
2. Doç. Dr. Celal TAŞKIRAN (Üye)
3. Dr. Öğr. Üyesi Yahya DOĞAR (Danışman)

İmza

O N A Y

Bu tez, İnönü Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından kabul edilmiş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun .../.../20... tarih ve 20.../..... sayılı Kararıyla da uygun görülmüştür.

Prof. Dr. Yusuf TÜRKÖZ
Enstitüsü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖZET	v
ABSTRACT.....	vi
SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	viii
TABLolar DİZİNİ	ix
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Tanımlar	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Araştırmanın Amacı	4
1.5. Araştırmanın Hipotezleri	5
1.6. Varsayımlar ve Sınırlılıklar.....	6
2. GENEL BİLGİLER	7
2.1. Eğitim Kavramı ve Tanımı	7
2.2. Fiziksel Eğitim	9
2.3. İmam Hatip Okulları'nın Tarihsel Gelişimi	10
2.3.1. Medresetü'l Eimmetive'l Hutebâ (1913-1924).....	10
2.3.2. İmam Hatip Mektepleri (1924-1930).....	10
2.3.3. İmam Hatip Kursları (1949-1951)	11
2.3.4. İmam Hatip Okulları (1951-1972)	11
2.3.5. İmam Hatip Liseleri	12
2.3.6. Anadolu İmam Hatip Liseleri	12
2.3.7. İHO Okul ve Öğrenci Sayıları	12
2.3.8. İHO ve Normal Ortaokullar Arasındaki Farklar	14
2.3.9. İHO Haftalık Ders Çizelgesi	15
2.3.10. İlköğretim Okulları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesi	16
2.4. Beden Eğitimi	17
2.5. Spor	18
2.6. BES 'in Önemi.....	21
2.7. BES Dersinin Genel Amaçları	22
2.8. BES Dersi Öğretim Programının Genel Amaçları	23

2.9. BES' in Gelişim Çağında Etkisi	23
2.9.1. BES' in Fiziksel Gelişime Etkisi	24
2.9.2. BES' in Psikomotor Gelişime Etkisi	25
2.9.3. BES' in Zihinsel Gelişime Etkisi.....	25
2.9.4. BES' in Sosyal ve Duyuşsal Gelişime Etkisi	26
2.10. Ortaokul Öğrencilerinin BES' e Yatkınlıkları	27
2.11. BES Dersinin Bireysel Kazanımları	28
2.12. BES Dersi.....	31
2.13. Öğretmen.....	32
2.14. BES Dersi Öğretmeni	33
2.15. BES Dersi Öğretmeninin Önemi	33
3. MATERYAL VE METOT	35
3.1. Araştırmanın Modeli.....	35
3.2. Araştırmanın Örneklemi	36
3.3. Katılımcı (Örneklem) Profili.....	37
3.4. Araştırmacının Rolü.....	39
3.5. Araştırmanın Yapıldığı Ortam	40
3.6. Verilerin Toplanması	40
3.7. Verilerin Analizi	40
3.8. Geçerlik ve Güvenirlik.....	41
3.8.1. Geçerlik.....	41
3.8.2. Güvenirlik	42
4. BULGULAR.....	43
4.1. Öğretmenlerin Görüşlerine İlişkin Bulgular	43
4.2. Öğrenci Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	71
5. TARTIŞMA	93
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	103
6.1. Sonuç.....	103
6.2. Öneriler	106
KAYNAKÇA.....	108
Ek-1: Özgeçmiş.....	119
Ek-2: Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu.....	120
Ek-3: Öğretmenler İçin Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu.....	122
Ek-4: Öğrenciler İçin Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu.....	123

Ek-5: Kahramanmaraş İl Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Yazısı.....	124
Ek-6: Etik Kurul Raporu	126

TEŞEKKÜR

Bu bölümde, oldukça uzun ve yorucu geçen tez sürecinde çalışmama katkı sağlayan değerli dostlarıma, yakınlarıma ve hocalarıma teşekkürlerimi sunmak istiyorum.

Öncelikle çalışma konusunun belirlenmesinde, çalışmanın hazırlanma sürecinde bilgisini, desteğini ve tecrübesini paylaşan kişiliği, karakteri ve duruşuyla örnek aldığım, lisansüstü eğitimimde bana destek olan ve beni yönlendiren çok değerli hocalarım Doç. Dr. Cenk TEMEL' e ve Dr. Öğr. Üyesi Yahya DOĞAR 'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Lisansüstü eğitimim boyunca bilgisini ve mesaisini bana harcayan çok kıymetli ağabeyim Mustafa ERMEYDAN 'a, çalışmamın her aşamasında desteğini esirgemeyen Atilla SÜZGÜN 'e ve Muhammet ACET 'e teşekkür ederim.

Lisansüstü eğitimim süresince bana katkı sağlayan anabilim dalının değerli hocalarına, bu süreçte beni destekleyen mesai arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

Yoğun geçen bu çalışma sürecimde beni yalnız bırakmayan, sorumluluklarımı paylaşan eşim Yasemin YAĞMUR 'a ve aileme sonsuz teşekkür ederim.

Mehmet YAĞMUR

Malatya, 2020

ÖZET

İmam Hatip Ortaokulu Meslek Dersleri Öğretmenleri, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri ile Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine ilişkin Görüşleri

Amaç: Bu çalışmanın amacı imam hatip ortaokulu meslek dersleri öğretmenleri, BES öğretmenleri ile öğrencilerin BES dersine ilişkin görüşlerini incelemektir.

Materyal ve Metot: Araştırmanın örneklemini, Kahramanmaraş ilinde İHO' larda görev yapan ve İHO' larda en az beş yıllık deneyime sahip meslek dersi öğretmenleri, BES öğretmenleri ve bu okullarda okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmada, nitel araştırma deseni içerisinde yer alan "Yarı Yapılandırılmış Görüşme" yöntemi kullanılmıştır.

Bulgular: İHO' larda BES dersine gereken önemin verilmediği, BES ders saatinin yetersiz olup öğrenci ihtiyaçlarını karşılamadığı, öğretmenler ve öğrencilerin haftada bir saatlik BES dersini diğer normal ortaokullarla karşılaştırıldığında adil bulmadıkları anlaşılmıştır. Bu durumu öğretmenler İslam Dini'nin sporu teşvik etmesine rağmen meslek derslerinin fazla olmasını ve mevcut programın MEB tarafından iyi hazırlanmamasını sebep olarak göstermişlerdir. Öğretmenlerin görüşleri ve bu görüşlerine göre velilerin, kadın ve erkek öğrencilerin BES dersini ayrı ortamlarda okutulmasının doğru olacağı ifade edilmiştir. Öğretmenlere göre veliler ve öğrencilere göre de diğer branş öğretmenleri BES dersini yeterince önemsememekte ve akademik başarıyı olumsuz etkilediğini düşünmektedirler. Öğretmenlere göre kadın ve erkek öğrenciler birlikte il dışına gidebilmelidir. Öğretmenler, çocuklarının okul takımı ile il dışına göndermek istemeyen velilerin ikna edilmesini istemişlerdir. Öğrencilere göre veliler BES dersini önemsemektedir. Öğrenciler BES dersini yeterince işleyemedikleri için, spor ihtiyaçlarını okul dışı faaliyetlerde karşıladıklarını bildirmişlerdir. Öğrenciler BES dersinin haftada en az iki saate çıkarılmasını, spor branşlarının zenginleştirilmesini ve okul sporlarına katılmak istediklerini belirtmişlerdir. Öğrenciler BES öğretmenin ders okutma yönteminden memnun olduklarını, BES dersini diğer derslere göre daha anlamlı görerek en çok sevdikleri üç ders arasında göstermişlerdir.

Sonuç: BES eğitimin ayrılmaz ve tamamlayıcı parçası olup öğrencinin bütünsel gelişimi için gerekli bir derstir. İHO' larda BES dersine gereken önem verilmediği, kişi ve yetkililerin olumsuz tutum içerisinde oldukları sonucuna varılmıştır. İslam dinin BES dersine olumsuz bir bakışı olmadığı gibi BES' i teşvik etmiştir. İHO' lardaki BES ders saati yetersizdir ve öğrenci ihtiyaçlarını karşılamamaktadır. Katılımcıların görüşlerine göre bazı branş öğretmenleri ve veliler, BES 'in akademik başarıyı olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin görüşleri ve bu görüşlerine göre velilerin, kadın ve erkek öğrencilerin BES derslerini ayrı ortamlarda okutulması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin görüşlerine göre veliler kadın ve erkek öğrencilerin birlikte il dışına gitmelerini uygun bulmayacaklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar BES dersinin öğrencilerin beklenti ve ihtiyaçları doğrultusunda yetkililer tarafından haftalık ders programında iki saate çıkarılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi, Spor, Beden Eğitimi ve Spor Dersi, İmam Hatip Ortaokulları.

ABSTRACT

Teachers of Imam Hatip Secondary School, Physical Education and Sports Teachers and Students' Opinions about Physical Education and Sports Course

Purpose: The aim of this study is to examine the opinions of the imam hatip secondary school teachers, physical education and sports (PES) teachers and students about physical education and sports.

Materyal and Method: The sample of the study consists of vocational education teachers, PES teachers and students studying in these schools, who work in imam hatip secondary schools in Kahramanmaraş Province and have at least five years of experience in imam hatip secondary schools. In the study, "Semi-Structured Interview" method, which is included in the qualitative research design, was used.

Findings: It is understood that in Imam hatip secondary schools, PES lessons are not given due importance, PES lessons are insufficient and do not meet student needs, and teachers and students do not find one-hour PES lessons in comparison with other normal secondary schools. Teachers cited this situation as the reason for the fact that Islamic religion encourages sports and that the vocational courses are high and the current program is not prepared well by the Ministry of National Education. According to the opinions of the teachers and these views, it was stated that it would be correct to teach the parents, male and female students PES lessons in different settings. According to teachers, parents and students, other branch teachers do not care enough about PES and think that it affects academic success negatively. According to the teachers, female and male students should be able to go out of the city together. The teachers stated that parents who do not want to send their children out of the city with the school team should be persuaded. According to students, parents care about physical education and sports lessons. The students reported that they met their sports needs in out-of-school activities because they could not adequately handle PES lessons. The students stated that they wanted to increase the BES course to at least two hours a week, enrich sports branches and participate in school sports. The students showed that they are satisfied with the lesson method of PES education, seeing PES more meaningful than other lessons, and showed them among the three lessons they love the most.

Conclusion: It is an integral and complementary part of PES education and is a necessary course for the student's holistic development. It was concluded that in Imam hatip secondary schools, PES were not given due attention, and that individuals and authorities had negative attitudes. Islam did not have a negative view on PES lesson, but also promoted PES. PES hours in Imam hatip secondary schools are insufficient and do not meet student needs. According to the opinions of the participants, some branch teachers and parents stated that PES affect academic success negatively. According to the opinions of teachers and these opinions, parents stated that PES lessons of female and male students should be taught in separate settings. According to the teachers' opinions, parents stated that they would not find it appropriate for male and female students to go out of the city together. The participants stated that PES lessons should be increased to two hours in the weekly course schedule by the authorities in line with the expectations and needs of the students.

Key words: Physical education, Sports, Physical education and sports lesson, Secondary Schools of Imam Hatip.

SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ

AİHL	: Anadolu İmam Hatip Lisesi
APKK	: Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu
BES	: Beden Eğitimi ve Spor
dk.	: Dakika
f	: Frenkas
İHO	: İmam Hatip Ortaokul
İHL	: İmam Hatip Lisesi
K	: Katılımcı Öğretmen
k	: Katılımcı Öğrenci
LGS	: Lise Giriş Sınavı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MDÖ	: Meslek Dersi Öğretmeni
ÖSYM	: Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi
TDK	: Türk Dil Kurumu
TEOG	: Temel Eğitimden Orta Öğretime Geçiş
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No

Sayfa No

Şekil 3.1. Nitel Araştırma Aşamaları 36

TABLULAR DİZİNİ

Tablo No	Sayfa No
Tablo 2.1. İHO'da 1923-2017 Arası Sayısal Veriler	13
Tablo 2.2. İHO haftalık ders çizelgesi	15
Tablo 2.3. İlköğretim Okulları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesi	16
Tablo 3.1. Öğretmenlerin Kişisel Bilgileri.....	38
Tablo 3.2. Öğrencilerin Kişisel Bilgileri.....	39
Tablo 4.1. Öğretmenlerin İHO' larda BES Dersinin Nasıl Algılandığına İlişkin Görüşleri	43
Tablo 4.2. Öğretmenlerin BES Dersinin Eğitim-Öğretimdeki Önemine İlişkin Görüşleri	46
Tablo 4.3. Öğretmenlerin BES Dersinin Ders Saatine İlişkin Görüşleri	49
Tablo 4.4. Öğretmenlerin BES Dersinin İHO' lardaki Olması Gereken Ders Saatine İlişkin Görüşleri	51
Tablo 4.5. Öğretmenlerin BES Ders Saatinin Müfredattaki Uygulanma Farklılığına İlişkin Görüşleri	52
Tablo 4.6. Öğretmenlere Göre İslam Dininin BES' e Bakışı	55
Tablo 4.7. Öğretmenlerin, İslam Dininin BES' i Teşvik Edici Yönüne Rağmen İHO' lardaki BES Dersi Saatlerinin Farklılıkları Konusundaki Görüşleri... ..	57
Tablo 4.8. Öğretmenlere Göre Velilerin BES Dersinin Okutulmasına Bakışı	60
Tablo 4.9. Öğretmenlerin, Öğrencilerin Birlikte Ders Okumalarına Yönelik Öğrenci ve Velilerin Bakış Açıklarına İlişkin Görüşleri	62
Tablo 4.10. Öğretmenlerin Kadın ve Erkek Öğrencilerin Okul Takımıyla Birlikte İl Dışına Müsabakalara Gitmelerine İlişkin Görüşleri	67
Tablo 4.11. Öğretmenlerin, Kadın ve Erkek Öğrencilerin Okul Takımıyla İl Dışına Müسابakalara Gitme Konusunda Velilerin Tutumlarına İlişkin Görüşleri.. ..	69
Tablo 4.12. Öğrencilerin BES Dersinde Kendini Nasıl Hissettiklerine İlişkin Görüşleri	71
Tablo 4.13. Öğrencilerin BES Dersinin Bedensel, Ruhsal ve Zihinsel Gelişime Etkisine Yönelik Görüşleri.....	73
Tablo 4.14. Öğrencilerin BES Dersi Saatinin İhtiyaçları (Oynama, Hareket Etme, Eğlenme, Yarışma) Karşılama Yeterliliğine İlişkin Görüşleri	76

Tablo 4.15. Öğrencilerin BES Dersinin İHO' lardaki Haftalık Ders Saatine İlişkin Görüşleri	78
Tablo 4.16. Öğrencilerin BES Ders Saatinin Uygulamadaki Farklılığa İlişkin Görüşleri	79
Tablo 4.17. Öğrencilerin BES Dersini Diğer Derslerle Kıyaslaması ve Buna İlişkin Görüşleri	81
Tablo 4.18. Öğrencilerin, Ailelerin BES Dersine Bakış Açıklarına İlişkin Görüşleri.....	83
Tablo 4.19. Öğrencilere göre Farklı Branş Öğretmenlerinin BES Dersine Karşı Tutumu	85
Tablo 4.20. Öğrencilerin BES Dersi Haricinde BES Faaliyetlerinde Bulunmalarına İlişkin Görüşleri	87
Tablo 4.21. Öğrencilerin İHO' lardaki BES Dersinden Beklentileri ve Buna İlişkin Görüşleri	88
Tablo 4.22. Öğrencilerin, BES Öğretmenlerinin BES Dersini Okutma Şekline İlişkin Öğrenci Görüşleri	90
Tablo 4.23. Öğrencilerin Önem Düzeyine Göre En Çok Sevdiği Dersler	91

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Eğitimin toplum üzerinde kurucu, gözetici, geliştirici, kontrol edici ve ona kimlik ve kişilik kazandırıcı bir göreve sahip olduğu gerçeği günümüzde daha iyi anlaşılmış, eğitimin etkileşim aracı olmasının ötesinde anlam ve önemi artmaya başlamıştır. Bu gidiş, eğitime duyulan gereksiniminin hızını artırmış olup, günümüzde çabuk değişim gösteren teknolojik ve bilimsel ilerlemeler, doğal olarak muhtelif alanları tesiri altına almakta, birçok kurumun tekrar gözden geçirilmesi mecburiyetini ortaya çıkarmıştır. Çünkü eğitim demokratik ilerlemeye, insan haklarına ve siyasi kararlılığa olumlu etki etmektedir (1).

Eğitim özgür bir millet oluşturma gayesi taşıyıp ve o milletin ruhsal gücünü yüksekte tutma, sağlıklı, güçlü bireyler yetiştirme bireysel, toplumsal ve evrensel bir kültüre sahip zengin bir toplum oluşturmak ister. Eğitimin toplumdaki bütün kesimleri ilgilendirmesinin temel sebebi; toplumu ilgilendiren bütün değişimlerden, yenileşme ve gelişmelerden sorumlu olmasıdır. Çünkü insanların sürekli ve nitelikli bir eğitim almaları ekonomik bir gelişme ve büyümeye yol açar. Bu doğrultuda bir toplumun sürekli olarak sosyo-ekonomik büyüme sağlamanın en önemli itici gücü toplumun nitelikli eğitim düzeyidir (2).

Bireylerin keşfedilmemiş gizil güçlerini ve becerilerini ortaya çıkartıp onların en üst seviyede gelişimine yardım etmesi, eğitimden beklenen bir durumdur. Eğitim-öğretim çağına gelmiş öğrencilerin iyi bir gelişim sergileyebilmeleri için; onların gelişim dönemlerine uygun olmasına, ihtiyaçlarını karşılamada yeterli olmasına, nitelikli ve uzmanca çok iyi hazırlanmış bir eğitim programının uygulanmasına bağlıdır. Çağdaş eğitim anlayışını yakalamak yolunda zihinsel gelişim önemli bir yer tutmakla beraber, fiziksel eğitim de bu anlayışın önemli bir parçasıdır. Bu anlayışa ulaşmanın en etkili ve verimli yolu da BES derslerinden geçmektedir (3).

Hareket etme eğilimi insanın doğumu ile başlayan ve yaşam boyu gereksinim duyduğu olgular arasında yerini korumuştur (4). İnsan birçok gereksinimini karşılamak için sürekli ve tarih boyunca hareket halinde olmuştur. Gereksinimlerini karşılamak ve hayata kalma mücadelesi içinde beslenmek için avlanmış, avını yakalamak için koşmuş,

suda yüzmüş, ata binmiş, korunmak ve avlanmak için çeşitli aletler yapıp (ok, yay, mızrak, kılıç vb.) kullanmıştır. Bu doğrultuda insanın hareket etme isteğinin, doğasında olduğu ve insan hayatında çok önemli bir yere sahip olduğunun göstergesidir (5).

İnsanın hareket etmesi; nasıl ki dil insanın çevresiyle iletişime geçtiği, kendini ifade ettiği ve yaşantısını sürdürmek için bir araçsa hareket etme de çevreyle iletişime geçme, kendini ifade etme ve yaşantısını sürdürmek için zorunlu bir araçtır (6). İnsan hayatında hareket etmenin ne kadar önemli olduğu düşünüldüğünde zamanla yapılan bu hareketler belirli bir kural ve düzen içerisinde bilinçlice yapılma ihtiyacını zorunlu hale getirmiştir (4).

İnsanlar hayatını devam ettirebilmek ve yaşadığı çevreyle uyum sağlamak için hareket etmenin yanı sıra çeşitli bilgi ve becerilere de ihtiyaç duymaktadır. İhtiyaç konusu olan bu bilgi ve beceriler de fiziksel eğitim faaliyetleri ile insanlara kazandırılabilir (5).

Fiziksel eğitim, çağdaş eğitim sistemi içerisinde çok önemli bir yere sahiptir. Resmi veya özel okullarda fiziksel eğitimin okutulduğu ders, BES dersidir. BES dersinin hedeflerine ulaşabilmesi için de uygun ortam, uygun araç-gereç, fiziki ve teknik alt yapının ve yeterli zamanın olması gereklidir. BES dersinin hedeflerine ulaşmasında dersi okutan öğretmenlerin özellikle öğrencilere bu dersi okuturken daha dikkatli ve duyarlı olmaları ve böylece öğrencilere BES konusunda farkındalık oluşturmaları önemlidir (7).

Spor, insanların sosyal hayatta katılım sağlamasını ve insanların daha hareketli olmasını sağlayan ve sosyal kısmı ön planda tutma gayesi taşıyan bir etkinliktir. Çağımızda sporun sosyal yönü göz önüne alındığında spor ile ilgilenen veya spor yapan insanlar, sportif etkinlikler yoluyla toplumsal uyum sağlayabilmekte ve sosyalleşebilmektedirler. Sporun bir diğer özelliği ise insanı bireysellikten uzaklaştırıp, farklı yerlerde farklı insanlarla etkileşim kurdurması, farklı düşünce ve farklı inanç yapılarını bir araya getirmesi ve bu sayede insanlar arasında bir nevi kültürleşme ortamı oluşturmasıdır (8). Kültürleşme; *“Birbirinden farklı iki kültürün çeşitli şekillerde temas etmesiyle alışveriş içine girmeleri, bu alışveriş sonucunda birbirinden alıp verdikleri öğelerin giderek birbirine karışması ve kökenlerinin bilinemez hale gelmesiyle ortaya çıkan bir süreçtir”* (9). Spor bu süreçte sosyal uyuşmayı sağlayarak insanlar arasında yakın ilişki kurmada etkili bir araç olarak ortaya çıkmaktadır (8).

Fox ve arkadaşları çalışmalarında disiplin konusunu incelemiş ve problem çözmede, okul başarısı ile ilgili kaygı duyulduğu durumlarda ve düzenli ders çalışmak istendiğinde spor eğitiminin yararını ve önemini vurgulamışlardır (10).

Gelişmiş ülkeler BES' i hayatın bir parçası olarak kabul etmiş ve toplumsal olarak bir yaşama biçimi haline getirmişlerdir. Hatta spor yapmayı eğitim seviyesinde gelişmişliğin bir göstergesi olarak değerlendirmişlerdir. Ancak konu Türk toplumu açısından ele alındığında gelişmiş ülkelerin aksine bir yönde olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü BES küçük yaşlardan itibaren ele alınması ve okullar aracılığıyla alışkanlık haline getirilmesi ve böylece hayatın bir parçası olarak su gibi hava gibi temel ihtiyaçlardan kabul edilmesi gereken sosyal bir kurumdur. BES' in Türkiye'de istenilen düzeyde kabul görmeyişinin temel nedenleri olarak toplumun yeterince değer vermemesinin yanında eğitim kurumlarında da gerekli değerin verilmemesi gösterilmektedir (11). Oysa BES' in öğrenciyi fiziksel, zihinsel ve ruhsal olarak geliştirdiği bilinmektedir. BES dersi öğrencinin kendisini tanıması yanında başkalarını da tanımada önemlidir. Ayrıca BES eşit şartlarda mücadele etmeyi, yenilgiyi kabullenmeyi, galibiyette alçak gönüllü olmayı, başkalarını takdir etmeyi öğretir. Bu açıdan bakıldığında BES insanı her yönü ile hayata hazırlama gayesi taşıyan, çağdaş eğitim anlayışının önemli bir parçasıdır (12).

Türkiye'de spor toplum için zorunlu bir gereksinim olarak görülmemekte, lüks bir uğraş olarak algılanmaktadır. Aile toplumun en önemli kurumu olmakla beraber beden eğitimini veya sporun; insan sağlığı üzerindeki etkisini, gelişimin her dönemi için önemli ve zorunlu olduğunu bilmemektedir. Spor yapmayan, çocuğunun spora yönlendirmeyen, spor kültüründen uzak aileler BES dersine de gereken önemi vermemektedir (13).

1.2. Tanımlar

BES bireyin ruhsal, bedensel, zihinsel gelişimine katkı sağlayan, bireyi günlük ve iş hayatına hazırlayan, milli birlik ve yurttaşlık bilincini kuvvetlendiren (14), belirlenmiş bir takım kurallara göre, ferdi ya da takım şeklinde yapılan müsabakalar ya da haz amacıyla yapılan düzenli ve sitemli çalışmalar bütünüdür (15).

BES dersi ise, fiziksel etkinlikler aracılığı ile öğrencilerin bütünsel gelişimine ve eğitimlerine katkı sağlayıp öğrencilerin hareket kabiliyetlerini en üst seviyelere çıkması için belli bir zaman ve plan dâhilinde yapılan aktarımlardır (16). Bu ders Milli Eğitim

Bakanlığına bağı tüm eğitim ve öğretim kurumlarında okutulduğu gibi İmam Hatip Ortaokullarında da okutulmaktadır. Çünkü İHO orta öğretim sistemi içerisinde hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlayıcı programlar uygulayan öğretim kurumlarıdır (17).

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu çalışma yukarıda açıklanmaya çalışılan BES dersinin İHO' larda yeri ve önemini belirlemek, bu okullarda görev yapan öğretmenlerin, okuyan öğrencilerin ve öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre velilerin derse ilişkin görüşlerini tespit etmek, uygulamadaki ders saati farklılığının sebeplerini araştırmak açısından önem taşımaktadır. Ayrıca bu alanda çalışma yapmak isteyen araştırmacıların yararlanabileceği bir kaynak olması bakımından yapılan bu çalışma önemlidir.

1.4. Araştırmanın Amacı

Okul müfredatında yer alan her dersin kendi kapsamında eğitici, öğretici bir takım hedefleri vardır. Bu bakımdan okullarda okutulan, eğitim müfredatında yer alan bütün derslerin gerek kurumlar, gerek şahıslar, gerek toplumun, gerekse de yetkililer tarafından gereken önem verilmelidir. Böyle önemli bir konunun amacını ise İHO' larda okutulan BES dersinin müfredatta yer alan amaç ve ilkelerine göre okutulup okutulmadığını tespit şeklinde ifade etmek mümkündür. İHO' larda bu amacın gerçekleşme durumunu tespit etmek için aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır:

Öğretmen ve öğrencilere yöneltilen benzer sorular:

- Öğretmenler ve öğrenciler İHO' lardaki BES dersini nasıl algılamaktadır?
- Öğretmen ve öğrencilere göre BES dersinin eğitimdeki yeri ve önemi nedir?
- Öğretmen ve öğrencilere göre BES ders saati yeterli midir?
- Öğretmen ve öğrencilere göre normal ortaokul ve İHO' larda BES dersi arasındaki ders saati farklılığın sebepleri nelerdir?
- Öğretmen ve öğrencilere göre velilerin BES dersinin okutulmasına ilişkin görüşleri nelerdir?

Öğretmen grubuna yöneltilen sorular:

- Öğretmenlere göre İslam dinin BES' e bakışı nasıldır?

- Öğretmenler göre öğrenci ve velilerin BES dersinin karma okutulmasına ilişkin görüşleri nelerdir?
- Öğretmenlerin kadın ve erkek öğrencilerin okul takımıyla birlikte il dışına müsabakalara gitmelerine ilişkin görüşleri nelerdir?
- Öğretmenlerin, kadın ve erkek öğrencilerin okul takımıyla il dışına müsabakalara gitmeleri konusunda velilerin tutumlarına (olumlu-olumsuz) ilişkin görüşleri nelerdir?

Öğrenci grubuna yöneltilen sorular:

- Öğrencilerin BES dersi ve diğer derslere ilişkin algıları (hisleri) nelerdir?
- Öğrencilere göre BES dersi dışındaki branş öğretmenlerin BES dersine ilişkin tutumları nasıldır?
- Öğrencilerin BES dersi dışındaki sporsal faaliyetleri nelerdir?
- Öğrencilerin İHO' lardaki BES dersinden beklentileri nelerdir?
- Öğrencilerin BES dersi öğretmenin dersi işleyiş şekline ilişkin görüşleri nelerdir?
- Öğrencilerin en çok sevdiği üç ders hangileridir?

1.5. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmanın hipotezlerini ise maddeler halinde aşağıdaki şekliyle sıralamak mümkündür:

- İHO' larda BES dersi önemsenmemektedir.
- İHO' lardaki BES dersi saati yetersizdir.
- İslam dini BES' i desteklemektedir.
- İHO' lar BES dersinin karma okutulmasına karşıdır.
- Veliler BES dersini önemsememektedir.
- BES dersi öğrencilerin en çok sevdiği dersler arasındadır.

1.6. Varsayımlar ve Sınırlılıklar

Aşağıda araştırma ile ilgili varsayım ve sınırlılıklar maddeler halinde belirtilmiştir.

- Örneklem (katılımcı) grubu, evreni temsil etmektedir.
- İHO' larda en az beş yıllık mesleki tecrübesi olan öğretmenler olmasına dikkat edilmiştir.
- Soruların hazırlanmasında uzman (üç uzman) görüşünün alınması araştırmanın geçerliliğini artırmıştır.
- Araştırmanın birçok ilde yapılması örnek grubuna ulaşımında zorluk getireceğinden çalışma Kahramanmaraş İli ile sınırlandırılmıştır. Nitel araştırmada verilerin analizi zaman aldığı için bu durum göz önünde bulundurulmuştur.
- Araştırmada elde edilen sonuçlar çalışmada kullanılan sorularla sınırlıdır.
- Görüşmelerden önce katılımcılardan onay alınmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Eğitim Kavramı ve Tanımı

İnsanın tarih boyunca yaptığı hayat mücadelesi ve tabiatı kendine uydurma çabası, onun gelişmesine ve yeni uygarlıkların çıkmasına neden olmuştur. İnsan ateşi, suyu ve gündelik hayatta kullandığı aletleri keşfetmeden önce doğa karşısında aciz, çaresiz ve itaatkâr bir durumdayken zamanla besin üretmeye, doğada yabancı bitkiler toplamaya başlamıştır. Hayvanları evcilleştirip bitkileri yetiştirerek tarım devrimini başlatmıştır. Oldu. Bu tarım devrimi kişinin kendisini geliştirip yaşamının giderek karmaşık hale gelmesine neden olup insan hayatının birçok yönünü değiştirdi. İnsanın ihtiyaçları, bilginin daha iyi korunmasını ve saklanmasını zorunlu hale getirdi ve bu da yazının bulunmasını sağladı. Kanunlar, kutsal gelenekler, resimler, okullar ve kişiye özgü temsil kurumları ilk ders kitabının müfredatını oluşturdu. Böylece eğitim ve öğretimin ilk adımı atılmış oldu (18).

Görüldüğü gibi eğitim, insanlık tarihinin başlangıcından günümüze insan üzerinde önemli etkisi bulunan ve oldukça geniş kapsamda ele alınan bir kavramdır (19).

Eğitim, çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine, okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiyedir (20).

Ertürk' e göre ise eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (21).

Eğitim, insanların iyi bir hayat sürdürmeleri, belli becerileri, değerleri ve bilgileri kazanmaları ve bunları daha sonraki nesillere aktarabilmeleri için yapılan çalışmalar biçimi olarak ifade edilebilir (22).

Eğitim, psikolojik yaklaşım ve felsefi sistemlere göre farklı biçimlerde tanımlanmıştır. Yapılan bu farklı tanımların çoğu eğitime bir amaç yüklemiştir. Realistler insanı toplumdaki baskın değerlere göre yetiştirme süreci, İdealistler eğitimi Tanrıya ulaştırma süreci için yapılan faaliyetler, Marksistler birbirine ters olan durumları en aza indirgeyip üretimde bulunma süreci, Pragmatistler insanın yaşamı

sonucu bireyde istendik davranışlar değişikliği oluşturma süreci, Varoluşçularda ise, bireyi sınır düzeyine getirme aşaması olarak ele almışlardır. Dolayısıyla eğitim fiziksel tetiklemeler sonucu, zihinde istendik değişiklikler meydana getirme sürecidir (23).

Eğitim, bireyi şahsını tanımasını sağlayan, oluşunu koruyan, şahsı yaşamsal sürece hazırlayan, toplumsal uyum içinde hayatını sürdürmesi için gerekli veriyi sağlayan öğretiler bütünüdür (24).

Eğitim; insanları ve toplumları amaçlı ve planlı bir yaşam biçimine ulaştırmak ve insanın sahip olduğu beceri, bilgi ve değerleri sistemsel olarak takip eden kuşaklara aktarmada ve aynı zamanda bireyin davranışlarını tecrübeler kanalıyla değiştirme sürecidir (25).

Bir diğer ifade şekliyle eğitim; nitelikli, tartışan, düşünen, inançlı, hızlı ve doğru karar alabilen, donanımlı ve üretebilen insanları geleceğe yetiştirme sürecidir (26).

Bireyin topluma uyum göstermesinde ve topluma katılmasında eğitimin payı büyüktür. Eğitim yaşamsal sürecin bütününde var olan bir olgudur, süreklilik arz eder. Bu durum da eğitimin geniş kapsamlı bir süreç bütünü olduğunu gösterir (27).

Eğitim uzun bir aşamanın ardından getirisi olan bir yatırımdır. Eğitimin getirdiği ürünün kalitesi onu meydana getirecek etkenlerin niteliğiyle özdeşleşir (28).

Büyükkaragöz ve Çivi'ye göre eğitimin içeriği şöyle özetlenebilir:

- Eğitim bir süreçtir.
- Eğitim sürecinde, insanların davranışlarının arzu edilen şekilde yönlendirilmesi amaçlanır.
- Davranışlardaki değişim kasıtlı bir şekilde meydana gelir.
- Eğitim sürecinde insanın kendi yaşamsal davranışları esastır (29).

Yukarda sıralanan içeriklere göre bilginin özünde yeni değerler öğretme ve öğrenme gibi değişimlerin olduğu anlaşılmaktadır. Bu değişiklikler, öğretme ve öğrenim aşamasındaki esasın öğrenme üzerine yoğunlaşmasıdır. Öğretme ve öğrenmeye dair yeni öğrenmenin parmak izi misali şahsa özgü bir durum olduğunu, uygun öğrenme şartları sağlandığında öğrenemeyecek herhangi bir bireyin olmadığını ispat etmektedir (30).

İnsan, edindiği yeni bilgiler sonucunda kapasitesini ve anlama yetisini geliştirir, geçmiş yaşantısında yapamadığı farklı şeyleri yapabilir duruma gelir. Öğrenme

aşamasının nihayetinde insan, mevcut yaşamsal alanını daha iyi anlayarak ve tanımlayarak mevcut konumunu yeniden tespit eder, belirler, olgu ve olayları kavramada gelişim kaydeder. Eğitimle öğrenme terimleri arasında, süreç açısından özdeşlik, ancak duruma bakış açısı yönünden farklılık vardır. Süreç her iki durumda da davranışsal değişikliğin oluşmasıdır.

Eğitim öğretmenin bir nevi işidir ve öğretim sağlayabilme çabası önemlidir. Bu açıdan eğitim öğrenmeyi öğrencide meydana getirdiği kadar başarılıdır.

Mevcut açıklamalar kapsamında öğrenmenin tanımı irdelendiğinde öğrenmenin aşağıdaki özellikleri içerdiği görülmektedir;

- Davranışlardaki değişim süreklilik arz eder.
- Davranışlardaki değişim kalıcı ve belirlilik gösterir.
- Davranışlardaki değişim insanlar arasında farklılık gösterir.
- Davranışlardaki değişim izlenebilir tespit edilebilir özelliktedir.
- Davranışlardaki değişim tecrübe sonucunda kazanılmaktadır.
- Davranışlardaki değişim yalnızca büyümekle açıklanamaz (31).

Öğrenme, insanın toplum ile etkileşimi neticesinde meydana gelen kalıcı davranış değişikliğidir. Bu değişikliğin düzenli ve planlı faaliyetlerle olması, davranışların istendik şekilde olmasına imkân sağlar. İstendik davranışları, kişilere bilimsel verilere dayalı kazandırabilmek amacıyla bil hassa eğitimin amacının tespiti, akabinde hedefleri gerçekleştirecek şekilde öğrenme ve öğretme ortamının oluşturulması ve istendik davranışların veya değişikliğin meydana getirilmesi, nihai olarak da sağlanan ürünün kalite tespitinin-kontrolünün yapılması gerekmektedir (32).

2.2. Fiziksel Eğitim

Eğitim fiziki boyuttan incelendiğinde ise BES dersinin eğitimin tamamlayıcısı olduğu açıktır. Bu derslerde yapılan fiziksel aktivitelerle küçüğün muhatap olduğu kişiye saygılı olmayı öğrendiği kabul edilen bir gerçektir. Bu açıdan beden eğitimi, eğitim gören çocukların olumsuz agresiflik ve saldırganlık hislerini törpülediği, kurallara kaidelere uyum sağlamayı öğrettiği tartışmasızdır (5).

Eğitim bireyi bir bütün olarak geliştirmeyi hedefleyen çok yönlü bir aşamadır (33). Fiziksel eğitim kapsamında BES dersi aracılığıyla en temel spor bilincinin verilmesi, sportif kabiliyetlere sahip öğrencilerin tespiti ve ülke sporuna kazandırılmasını, ülkeleri kapsayan organizasyonlarda başarılı olacak, yetenekli

öğrencilerin doğru alanlarda eğitilmesini sağlamaktadır. Ülke genelinde sporun temelini oluşturan eğitim kurumlarında, mevcut sportif faaliyetlerin sağlanması ve devamı için asgari şartları sahip bir ortamın bulunması zorunludur (34).

Eğitim gören öğrencilerin fiziki gelişmelerini sağlamak beden eğitiminin en temel hedeflerinin başında gelir. Kişinin hareket eder olması bireyin doğasında mevcut olan bir olgudur. İnsanın doğal olarak hareketini sağlayan kas ve iskelet sistemidir. Bu sistemlerin gelişimi için ise hareket etmek şarttır. Bu minvalde hareket eden insanın kemik ve kas gelişiminin sağlanmış olması dolayısıyla sürekli bir fiziksel etkinlik içinde olması bir gerekliliktir (35).

Bireyin düzenli fiziksel hareketliliği, iskelet ve kas sistemlerinin gelişimini sağlamanın yanında, dolaşım ve solunum sistemini de desteklediği, bir bütün olarak bireyin fiziki gücünü artırdığı açıktır. Öte yandan aşırı kilo almaya engel olarak, bireye anatomik bir duruş güzelliği de kazandırmaktadır. Bu kapsamda spor özgüveni arttırmakta kişiyi kendi kişiliğinde mevcut olan olumsuz düşüncelerden kurtarmaktadır (36).

2.3. İmam Hatip Okulları'nın Tarihsel Gelişimi

2.3.1. Medresetü-l Eimmetive'l Hutebâ (1913-1924)

Bugünkü imam hatip okullarının kökü sayılan ve 1913 yılında vaiz yetiştirmek üzere açılan Medresetü-l Vaazin ile birleştirilerek Medresetü-l İrşad adını alan Medresetü-l Eimmetive'l Hutaba, kabul edilebilir. Medreset'ül-Eimmeve'l Hutebâ' ya ve Medresetü'l Vâizîn'e halkın ilgisi yeterli derecede olmamıştır. Halkın ilgisizliği ve öğrenci sayısının azlığından bilgili imam hatip ve vaiz yetiştirmeyi amaçlayan bu iki medresenin birleştirilmesine karar verilmiştir. Bu okullar 3 Mart 1924 tarihli Tevhid-i Tedrisat Kanunu'na kadar sürmüştür (37).

2.3.2. İmam Hatip Mektepleri (1924-1930)

Milli Eğitim Bakanlığı, İmam Hatip Mekteplerinin kuruluş amacını şöyle açıklamıştır: *“Mevzuatımıza göre laik öğretim sistemimiz içinde birer meslek okulu niteliği taşıyan İmam Hatip Okullarının amacı, özellikle imamlık ve hatiplik görevlerini yapmak üzere, orta seviyede aydın din adamları yetiştirmektir.”*

Atatürk: *“Her fert dinini, diyanetini, imanını öğrenmek için bir yere muhtaçtır.*

orası da mekteptir.” diyerek dini bilgilerin edinileceği yer olarak okulları işaret etmiştir. Tevhid-i Tedrisat Kanunu’nun din görevlisi eğitimini düzenleyen 4. maddesi medreselerin kapatılmasına karşılık, imamlık ve hatiplik gibi dini hizmetlerin görülebilmesi için ayrı okullar açılmasını öngörmüştür. Kanunda öngörülen bu okullar, 1924 yılında İmam Hatip Mektepleri adı altında 29 merkezde açılmış ve 4 yıllık ortaöğrenim seviyesindeydi. Deneyimli eğitimciler olan bu okulların müdürlerinin amacı Cumhuriyet’e bağlı, aydın din adamları yetiştirmektir. Bu okulların müfredatında; bilim, yabancı dil ve din dersleri vardı. 1929 yılında sayıları 2’ye düşen İmam Hatip Mektepleri 1930’da öğrenci yetersizliğinden kapatılmıştır (37).

2.3.3. İmam Hatip Kursları (1949-1951)

1930-1948 yılları arasında din eğitimi, Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde açılan Kur'an kurslarında verilmiştir. Kur'an kurslarının “aydın din adamı” yetiştirmede yetersiz kaldığı anlaşılınca 1949 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı “imam hatip kurslarında” din hizmeti görevlisi yetiştirme uygulaması başlamıştır. Ortaokul mezunu askerliğini yapmış kimselerin alındığı 10 ay süreli İmam Hatip Kurslarından 1949 sonuna kadar 50 kişi mezun olmuştur. Kursların süresi daha sonra iki yıla çıkarılmış ve meslek okulu mezunlarının da kurslara girmesine olanak verilmiştir. Dini eğitimin diğer bir kolu olarak görülen bu kurslar, devletin resmi bir organı olan Diyanet İşleri Başkanlığına bağlanmıştır. İslami din eğitimi veren bu kurslar, Türkiye Cumhuriyeti'ne ait özgün bir resmi kurumdur ve kesintiye uğramadan günümüze kadar gelmiştir (37).

2.3.4. İmam Hatip Okulları (1951-1972)

Birinci devresi dört, ikinci devresi üç yıl ve toplamında yedi olan ve 7 yıl kesintisiz eğitim veren bu okullar, 1951-1952 yıllarında 7 ilde açılmıştır. 1963-1964 öğretim yılında İmam Hatip Okullarına ilk defa parasız yatılı öğrenci alınmaya başlanmıştır. İmam Hatip Okullarının sayısı böylelikle 1970-1971 yıllarında 72'ye çıkmıştır. 22 Mayıs 1972’de yayımlanan bir yönetmelikle, İmam Hatip Okulları ortaokuldan sonra 4 yıl eğitim veren bir meslek okulu haline getirilmiş ve lise kısmını bitirenlere tanınan yükseköğretimin tüm programlarında okuma hakkı kaldırılmıştır (37)

2.3.5. İmam Hatip Liseleri

1973 yılında, İmam Hatip Okulların ismi İmam Hatip Liseleri (İHL) olarak değiştirilmiştir. Bu dönemde İHL mezunlarında fark dersleri vermeden üniversitelerin edebiyat kollarına gidebilmekteydiler. 1974'te İHL' inin ortaokul bölümü yeniden açılmıştır. 29 yeni İHL açılmış ve okul sayısı 101'e çıkmıştır.1976 yılında, sadece erkek öğrencilerin kabul edildiği İHL' ye Danıştay kararı ile kız öğrenci de alınmaya başlanmıştır. 1975 ve 1978 yılları arasında 230 yeni İHL açılmıştır. Ancak 1980 ve 1985 arası yeni İHL açılmamıştır. Temel Eğitim Kanunu'nun 32. maddesinde yapılan bir değişiklikle İHL mezunlarının üniversitelerin tüm bölümlerine gidebilmesine olanak tanınmıştır (37).

2.3.6. Anadolu İmam Hatip Liseleri

1985' te ilk Anadolu İmam Hatip Lisesi olan Kartal Anadolu İmam Hatip Lisesi (Eski adı: Beykoz Anadolu İmam Hatip Lisesi) açılmıştır. 1980' lerin sonuna gelindiğinde İHL'ler okul sayısı olarak fazla artırılmamış ancak bağlı şubeler açılarak; öğrenci sayısı arttırılmıştır. 1997' ye gelindiğinde, AHL sayısı 7 iken, bunlara bağlı şube sayısı 100' e ulaşmış; kısacası Anadolu İmam Hatip Lisesi sayısı 107' ye ulaşmıştır (37).

2.3.7. İHO Okul ve Öğrenci Sayıları

Kuruluşundan günümüze kadar İmam Hatip Liselerindeki bazı sayısal gelişmeler çeşitli kaynakların MEB, APKK (Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu) Başkanlığı ve Din Öğretimi Genel Müdürlüğünden derledikleri verilere göre tablo 2.1.'deki gibidir:

Tablo 2.1. İHO'da 1923-2017 Arası Sayısal Veriler (38)

İHO' da Sayısal Veriler	Okul sayısı		Öğrenci sayısı		Toplam öğrenci sayısı
	Orta	Lise	Orta	Lise	
1923-1924	29	-	2.258	-	2.258
1928-1929	2	-	100	-	100
1951-1952	7	-	876	-	876
1955-1956	17 (İHO)		2.181	254	2.435
1966-1967	40 (İHO)		17.242	2.297	19.539
1970-1971	72 (İHO)		41.767	6.708	48.475
1979-1980	339	249	130.072	47.941	178.013
1986-1987	375	341	160.001	89.666	249.667
1990-1991	382	379	209.377	100.176	309.553
1994-1995	446	394	301.862	171.439	473.301
1996-1997	601	601	318.775	192.727	511.502
1998-1999	612	612	-	192.786	192.786
2000-2001	-	500	-	91.620	91.620
2002-2003	-	450	-	64.534	64.534
2004-2005	-	452	-	96.851	96.851
2006-2007	-	455	-	120.688	120.688
2008-2009	-	458	-	143.467	143.467
2010-2011	-	495	-	235.639	235.639
2011-2012	-	1807	-	384.384	384.384
2013-2014	-	2074	-	450.969	450.969
2014-2015	1597	1017	385.830	668.381	1.054.211
2015-2016	1961	1149	458.997	555.870	1.014.867
2016-2017	2777	1408	657020	634406	1.271.426

2.3.8. İHO ve Normal Ortaokullar Arasındaki Farklar

- Ortaokullarda bütün sınıflar haftada 35 saat ders okutulurken İHO' da bütün sınıflar haftada 36 saat ders okutulmaktadır.
- Ortaokullarda haftada ikişer ders olan BES ve Din Kültürü dersleri İHO' larda haftada birer ders olarak okutulmaktadır.
- Ortaokullarda seçmeli ders olan Kuran-ı Kerim, Arapça, Hz. Muhammed'in Hayatı ve Temel Dini Bilgiler dersleri İHO' larda zorunludur.
- Ortaokullarda haftada 6 saat olan seçmeli dersler İHO' larda haftada 2 saat okutulmaktadır.
- Ortaokullarda haftada 2 saat seçilen seçmeli dersler İHO' larda haftada 2 veya 1 saat seçilebilmektedir.
- Sayısal olarak ortaokullarda 10 ders okutulurken İHO' larda 15 ders okutulmaktadır.
- Okulların bağlı olduğu müdürlükler farklıdır (temel eğitim müdürlüğü- din eğitimi genel müdürlüğü) (39).

2.3.9. İHO Haftalık Ders Çizelgesi

Tablo 2.2. İHO haftalık ders çizelgesi (40).

DERSLER		SINIFLAR				
		5 .Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf	
ZORUNLU DERSLER	Türkçe	6	6	5	5	
	Matematik	5	5	5	5	
	Fen Bilimleri	4	4	4	4	
	Sosyal Bilgiler	3	3	3	-	
	T. C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	-	2	
	Yabancı Dil	3	3	4	4	
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	2	2	2	2	
	Görsel Sanatlar	1	1	1	1	
	Müzik	1	1	1	1	
	BES	2	1	1	1	
	Teknoloji ve Tasarım	-	-	2	2	
	Bilişim Teknolojileri ve Yazılım	2	2	-	-	
	Rehberlik ve Kariyer Planlama	-	-	-	1	
	Kur'an-ı Kerim	2	2	2	2	
	Arapça	2	2	2	2	
	Peygamberimizin Hayatı	2	2	2	2	
Temel Dinî Bilgiler	-	1	1	-		
ZORUNLU DERS SAATİ TOPLAMI		35	35	35	34	
SEÇMELİ DERS SAATİ TOPLAMI	Din, Ahlak ve Değerler	Kur'an-ı Kerim (4)	1	1	1	(1)/(2)
	Dil ve Anlatım	Okuma Becerileri (1)	1	1	-	(1)/(2)
		Yazarlık ve Yazma Becerileri (4)	1	1	1	(1)/(2)
		Yaşayan Diller ve Lehçeler (4)	1	1	1	(1)/(2)
		İletişim ve Sunum Becerileri (1)	-	-	1	(1)/(2)
	Yabancı Dil	Yabancı Dil (Bakanlar Kurulu Kararı ile Kabul Edilen Diller) (4)	1	1	1	(1)/(2)
	Fen Bilimleri ve Matematik	Bilim Uygulamaları (4)	1	1	1	(1)/(2)
		Matematik Uygulamaları (4)	1	1	1	(1)/(2)
		Çevre Eğitimi (1)	-	-	1	(1)/(2)
		Bilişim Teknolojileri ve Yazılım (2)	-	-	1	(1)/(2)
	Sanat ve Spor	Görsel sanatlar(Resim, Geleneksel Sanatlar, Plastik Sanatlar vb.) (2)	1	1	1	(1)/(2)
		Müzik (4)	1	1	1	(1)/(2)
		Spor ve Fiziki Etkinlikler (Alanlara Göre Modüller Oluşturulacaktır) (4)	1	1	1	(1)/(2)
		Drama (2)	1	1	-	(1)/(2)
		Zekâ Oyunları (2)	1	1	1	(1)/(2)
	Sosyal Bilimler	Halk Kültürü (4)	1	1	1	(1)/(2)
		“Şehrimiz...” (1)	1	1	1	(1)/(2)
		Ortak Türk Tarihi (1)	-	-	-	(1)/(2)
		Medya Okuryazarlığı (1)	-	-	1	(1)/(2)
Hukuk ve Adalet (1)		-	1	1	(1)/(2)	
Düşünme Eğitimi (2)		-	-	1	(1)/(2)	
SEÇMELİ DERS SAATİ TOPLAMI		1	1	1	2	
TOPLAM DERS SAATİ		36	36	36	36	

2.3.10. İlköğretim Okulları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesi

Tablo 2.3. İlköğretim Okulları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesi (40).

DERSLER		SINIFLAR								
		İLKOKUL				ORTAOKUL				
		1	2	3	4	5	6	7	8	
ZORUNLU DERSLER	Türkçe	10	10	8	8	6	6	5	5	
	Matematik	5	5	5	5	5	5	5	5	
	Hayat Bilgisi	4	4	3						
	Fen Bilimleri			3	3	4	4	4	4	
	Sosyal Bilgiler				3	3	3	3		
	T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük								2	
	Yabancı Dil		2	2	2	3	3	4	4	
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi				2	2	2	2	2	
	Görsel Sanatlar	1	1	1	1	1	1	1	1	
	Müzik	1	1	1	1	1	1	1	1	
	Beden Eğitimi ve Oyun	5	5	5	2					
	BES					2	2	2	2	
	Teknoloji ve Tasarım							2	2	
	Trafik Güvenliği				1					
	Bilişim Teknolojileri ve Yazılım					2	2			
	Rehberlik ve Kariyer Planlama								1	
	İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi				2					
ZORUNLU DERS TOPLAMI		26	28	28	30	29	29	29	29	
SEÇMELİ DERSLER	Din, Ahlak ve Değerler	Kur'an-ı Kerim(4)				2	2	2	2	
		Peygamberimizin Hayatı(4)				2	2	2	2	
		Temel Dinî Bilgiler(2)					2	2	2	2
	Dil ve Anlatım	Okuma Becerileri(1)					2	2		
		Yazarlık ve Yazma Becerileri(4)					2	2	2	2
		Yaşayan Diller ve Lehçeler(4)					2	2	2	2
		İletişim ve Sunum Becerileri(1)							2	2
	Yabancı Dil	Yabancı Dil (Bakanlar Kurulu Kararı ile Kabul Edilen Diller)(4)					2	2	2	2
		Fen Bilimleri ve Matematik	Bilim Uygulamaları(4)				2	2	2	2
		Matematik Uygulamaları(4)					2	2	2	
		Çevre Eğitimi(1)							2	2
		Bilişim Teknolojileri ve Yazılım(2)							2	2
	Sanat ve Spor	Görsel Sanatlar (Resim, Geleneksel Sanatlar, Plastik Sanatlar vb.) (4)					2/(4)	2/(4)	2/(4)	2/(4)
		Müzik(4)					2/(4)	2/(4)	2/(4)	2/(4)
		Spor ve Fizikî Etkinlikler (Alanlara Göre Modüller Oluşturulacaktır) (4)					2/(4)	2/(4)	2/(4)	2/(4)
		Drama (2)					2	2		
		Zekâ Oyunları(4)					2	2	2	2
	Sosyal Bilimler	Halk Kültürü(4)					2	2	2	2
		“Şehrimiz ...” (1)					2	2	2	2
		Ortak Türk Tarihi(1)								2
Medya Okur Yazarlığı(1)								2	2	
Hukuk ve Adalet(1)							2	2	2	
Düşünme Eğitimi(2)								2	2	
Seçilebilecek Ders Saati Sayısı						6	6	6	6	
SERBEST ETKİNLİKLER		4	2	2						
TOPLAM DERS		30	30	30	30	35	35	35	35	

2.4. Beden Eğitimi

Bedenin eğitimi; bireyin fizyolojik ve ruhsal sağlığını korumak amacıyla, fiziki yeteneklerini geliştirmek, kişinin özelliklerine uygun ve toplumsal çevrenin şartlarıyla ilintili farklılık gösteren, jimnastik, oyun benzeri sporla iç içe çalışmaların bütününe içeren, kapsamlı etkinlikler olarak tanımlanmıştır (41). Farklı bir açıdan beden eğitimi; bireyin fiziksel ve ruhsal gelişimini sağlamak, kişiyi günlük hayata hazır eden, ulusal duyguları güçlendirmek amacıyla belirli metotlar dahilinde yapılan çalışmalar bütünü olarak da açıklanmıştır. Bu açıdan beden eğitimi, kişinin fiziki hareketliliğiyle birlikte aktif, zinde, sosyal ve bilişsel anlamda kişiye yetenek sağlayan aktiviteler bütünüdür (42). Beden eğitimi, sadece kişinin fiziki ve psikolojik gelişimini sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda bu amaçla bir araya gelen kişilerin sosyalleşmelerini de temin eder. Hal böyle iken beden eğitiminin, eğitim ve öğretimin tamamlayıcısı görevini de üstendiği açıktır (43).

Beden eğitiminin, toplumun ihtiyaçları doğrultusunda, kişinin fiziki niteliklerini geliştirmesi amacıyla yapılan egzersizlerin bütünü ve yapısal biçimde sürdürülen bir faaliyet olması, bu eğitimin öncelikle fizikle ilgili bir kavram niteliğinde olduğunu gösterir. Bununla beraber, fiziki, bilişsel ve ruhi gelişimle birlikte kişisel ilişkilerin geliştirilebilmesi açısından da önemli bir kavramdır. Beden eğitimine sahip bireyler diğer insanlara karşı saygılı, insan haklarının önemseyen, toplumun değerlerini benimsemiş, güven veren bireyler olarak karşımıza çıkması en tabii durumdur. İfade edilen mevcut durum beden eğitimini, fiziki boyuttan psiko-sosyal boyuta taşır (44). Beden eğitimi dersi, çocuklara okul hayatları boyunca verilmekte olduğundan, öğrencilerin, sosyal, fiziki ve ruhi yönden gelişimlerini sürekli olarak ileri seviyeye taşımaları sağlanmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır. Bilhassa ilköğretim seviyesindeki çocuklara beden eğitimi dersinin verilme sebebi, çocukların sporu benimsemelerini sağlamak ve onlara fiziksel beceriler kazandırmaktır. Zikredilen unsurların temini, öğrencilerin başarıya karşı iştihak duymaları açısından önemlidir. Başarılı olma isteği edindirilen çocuklar, bu olguyu yaşamının bütününde özümser ve ayrılmaz bir parçası gibi görür. Bu minvalde beden eğitimi ilköğretim seviyesindeki çocuklara hayatı keşfedebilme imkânı sağlaması açısından önem arz eder (45).

Beden eğitiminin bireyin sahip olduğu yetilere göre gelişimine imkan vermesi, kişinin fiziki ve ruhi ihtiyaçlarını temini açısından önem arz eder (46). Bundan dolayı beden eğitimi öğreten öğretmenlerin çocukların fiziki becerilerini, ihtiyaçlarını ve ilgi

alanlarını tanıyabilmesi açısından da çok önemli bir görev üstlenmektedir (47). Beden eğitimi kişinin fiziki gelişiminin yanı sıra karakter olarak da oluşumunu tamamlamasını sağlar (48). Bu açıdan bu eğitimin amacı sporu günlük yaşama adapte edip, bireylerin fiziksel ve ruhsal gelişimini sağlamaktır (44).

Okul ders programlarının parçası olarak, BES dersi öğrencinin fiziksel, duyuşsal, sosyal ve nihayetinde zihinsel olarak bütüncül bir gelişim içinde olmasını sağlayan derstir. Temel amaç, öncelikle öğrencinin bedenlen sağlıklı olmasını sağlamak, akabinde psiko-motor becerilerini gerekli seviyeye yükseltmektir (49).

2.5. Spor

Spor kavramı etimolojik köken bakımından disport (dis ve porture) sözcüklerinden türemiş ve işten uzak durmak manasına gelir. Bir diğer anlatımla spor; işten ziyade eğlence anlamındadır. Oynamayı çalışmaktan ayıran temel fark tutumdaki farklılıktır. Sporun temel tutumu oyundur, etkinlik içindeyken yaşanan zevktir, sonuç odaklı değildir (50). Bu bakımdan özü itibariyle spor bir oyundur. Fakat eski Yunan Uygarlığında temel olarak oyun ve spor birbirinden ayrıydı. Bu farkı en iyi ayırt eden kelime “atlet” sözcüğü ile dile getirilebilir. Her birey oyun oynarken yorulunca bırakır ancak atlet yorulsa da oyununu sürdürür. Bu bakımdan spor bir oyundur lakin her oyuna spor denilemez. “Atlet” sözcüğü eski Yunan Uygarlığında yarışma manasına gelen “atlos” ile söz konusu yarışmanın ödülü manasına gelen “alton” sözcüğünün bileşiminden türetilmiştir. Yarışma manasına gelen altosun sıfatı ise atliostur ve güçlükler dâhilinde acı çeken yarışma sonunda bitkin düşen manasındadır (51).

Spor; sporu yapan açısından kazanmak odaklı, fiziksel, teknik ve zihinsel çaba, izleyen içinse, heyecan veren estetik kazanım sağlayan süreçtir. Bütüncül olarak içinden anatomi, fizyoloji, ortopedi, biyomekanik ve psikoloji gibi bilimlerin yardımıyla gelişen, sürdürülen yine özü itibariyle bilimsel olgu olarak nitelendirilmesi yerinde olur (52).

Bir diğer tanımında spor; bireyin doğal çevresini, insani çevreye dönüştürürken elde edilen kabiliyetleri geliştiren, belirli kurallar dahilinde araçlı veya araç olmaksızın, bireysel veya grup dahilinde yaptığı, şahsı sosyalleştiren, ruhi ve fiziksel manada geliştiren, rekabetle ve dayanışmayla bütünlük arz eden kültürel olgudur (52).

Günümüzde ise spor insan üzerindeki etki sahasının arttırmakla birlikte, sporun toplumsal olarak yeri ve önemi her geçen zamanda artar hale gelmiştir. Spor yapan

kişiler, fiziksel ve zihni yetenekler hususunda gelişim gösterir. Toplumsal açıdan ise bireylerin sosyal ilişkilerinin ve bağlarını güçlendirdiği, kişileri sosyalleştirdiği de bilinmektedir. Öte yandan spor kişisel ve toplumsal faydalarına ek olarak inşa edilen spor tesisleriyle de kişilere ekonomik manada kazanç sağlamak ve bireylere istihdam sahaları oluşturan endüstriyel bir sanayi olarak da kabul edilmektedir (53).

Bilimsel olarak yapılan araştırmalar dâhilinde, sporsal faaliyetlerin, bireyin kişiliğini geliştirdiği, beden ve ruhen iyileştirdiği, bireyin davranışlarının olumlu yönde katkı sağladığı görülmektedir (54-56).

Spor kelime anlamı olarak literatürde farklı gayelerle yapılan fiziki aktiviteler olarak tanımlanmış olmakla birlikte, eğitimin amacı ve ayrılmaz parçası haline gelmiştir. Bilhassa öğrencilere edindirilmeye çalışılan davranışların çoğunluğu birtakım eğitsel oyunlarla sağlanmaktadır. Okul dâhilindeki eğitim öğretim etkinliğinde, çocuklara disiplin, bir takım ahlaki değerler ve işbirliği anlayışı, oyun ve spor ile edindirilir. Küçüklerin sporla erken tanışması, onu benimsemesi, hayatının ilerleyen dönemlerinde de sporun olmasını sağlayacak, bu kapsamda sporu önemseyen, spor bilincine sahip, spor için vakit ayıran bir nesil yetişecektir (4).

İnsanın şahsi eğitimi amacıyla fiziki etkinlikler mevzu bahis olduğunda, çağdaş okul spor kuramcıları spor deyimini kullanımını beden eğitimi deyimini kullanımına tercih etmektedirler. Ancak sporu tek ve net bir tanımsal kalıba sokmak mümkün değildir. Son asırda sporun özü itibarıyla kullanım şekli farklılık göstermiş ve bir takım ifadelerle yeni tanımlamalar yapıldığı görülmektedir. Spor kişinin doğasında mevcut saldırgan isteklerin barışçıl yöntemlerle atılımına olanak sağlamak ve saldırganlık dürtüsünün kontrol altında tutulmasına imkân veren yarış ortamı yaratmaktadır (57).

Spor, beden eğitimi etkinliklerinin bir takım branşlarla ayrıştırılarak özelleşmesi, profesyonel biçimde yapıldığında ise güçlü fiziki kapasite, teknik olarak yeterlilik, estetik ve ruhi manada iyi olmak gibi niteliklere sahip olmayı gerektiren ve kural-kaideleri önceden belirlenmiş, yarışma temeline dayanan faaliyettir. En temel esası kazanmak üzerine kuruludur (58).

Spor, şahsın fiziki ve ruhi gelişimine katkı veren, karakter ve kişisel yapısını yücelten, toplum ile ve evrensel olarak kaynaşmaya imkân sağlayan, bireyler ve toplumlar arasındaki birçok dayanışmayı geliştiren, kaideleri önceden tespit edilmiş, rekabet esaslı bedensel etkinliklerdir (59).

Sporun tutumu oyun tutumudur. Bu tutum ise; o etkinlik dâhilinde duyulan zevktir. Yalnızca sonuç odaklı olması söz konusu olamaz. Bu bakımdan özü itibariyle spor oyun demektir (50). Spor, sosyal, kültürel ve ekonomik manada kalkınmanın temeli olan insanın; bedeni ve ruhi sağlığını geliştirmek, karakterinin oluşumunu, özelliklerinin gelişimini, bilgi, yetenek ve beceriler kazandırarak toplumla uyumunu kolaylaştırmak, bireysel ve toplumsal, milletler arası dayanışma, kaynaşma ve başarıyı sağlamak, bireyin mücadele eşiğini arttırmanın yanında, belirli kurallar dâhilinde rekabet etmek, heyecan duyarak yarışmak ve yarışmayı zirvede tamamlamak maksadıyla yapılan faaliyetlerdir. Spor, şahsın doğal çevresini insani çevreye dönüştürürken elde ettiği kabiliyetleri geliştiren, belirlenmiş kurallar dâhilinde araç ve gereçli veya araç ve gereçsiz, bireysel ya da grup olarak boş zaman faaliyeti kapsamı dahilinde veya profesyonel olarak yaptığı, sosyalleştiren, toplum ile bütünleştiren, ruhi ve fiziki bakımdan geliştiren, dayanışmacı ve kültürel bir olgudur (35).

Psikologlar, sporun esas amacının davranış belirleyici değerlerin bütününi yaymak ve güçlendirmek, hayatta karşılaşılabilecek sorunlara ihtiyaç duyulan çözümler üretmek olarak açıklanmıştır. Psikologlar sporun esas ödevinin davranışları belirleyen değerlerin yayılımını sağlamak, bunları güçlendirmek, hayat boyunca karşılaşılabilecek sorunlara akılcı çözümler üretmek olarak açıklanmıştır (60).

Fizyologlar açısından ise spor; başarıyı büyütme, yarışı üstün tamamlamak için sarf edilen çabayı, fiziki olarak yetenekli olanların seçimi ve seçilenlerin ise sürekli ve yoğun olarak bir eğitimle gelişimini sağlayan, yarışmayı önceleyen, yüksek seviyede oyun, sürekli mücadele ve ağır kas çalışmaları gerektiren olgudur (61).

Spor, yüzyılımızın gelişmiş toplumlarında kültürel ve refah seviyelerinin göstergesi olarak anlam bulan ve sosyal yaşamı bütünüyle etkileyen sosyal bakımdan önemli bir olgudur (62).

Eğitim faaliyetine katkısıyla, genel eğitimin ayrılmaz parçası, tamamlayıcısı olarak tanımlanan beden eğitimi; sağlıklı, mutlu, güçlü, iradeli bir kişilik ve ahlak kazandırma, kültür sahibi edindirme ve toplumsal bütünlük dâhilinde birey yetiştirme eğitimidir. Şahsın büyüme, gelişme sürecindeki davranışlarını edindiren güçlü bir eğitim dalıdır. Spor kavramında ise; faaliyetler eylemin amacı doğrultusunda dizayn edilir ve sürekli bir biçimde besleme ile kontrol altında tutulur. Sporsal eylemde oyun oynama dürtüsüyle performans, rekabet, kurallar dâhilinde hareket, şahsın kendini ifade edebilme dürtü ve güdüleriyle bir örgü oluşturmuştur (63).

Beden eğitimi, şahsın beden ve ruhen sağlığının gelişim göstermesi için yapılan hareketler bütünüdür. Spor ise; bedenen ve ruhen sağlanan gelişimin yanında, belirli kurallar dâhilinde rekabet etme, mücadele gösterme, heyecan duyma, yarışma sonunda üstün gelme gayesinin içerir (44).

Yukarıda yer verilen açıklamalar doğrultusunda şu temel yargıya ulaşılabilir; “beden eğitiminin temelinde rekabet unsurunun varlığından söz edilemez (64). Ancak bu unsur sporda belirleyici kavramdır. Yoğun olarak mevcuttur (65). Spor içinde rekabetin varlığı yüksek seviyede yüklenmeyi, yaş kategorisi atlamaları ve kişinin sağlığını olumsuz olarak etkilediği bilenen maddelerin kullanımı dahi söz konusudur (66).

2.6. BES 'in Önemi

BES, bireyin okul ortamında özgürce hareket etmesine, oyun hakkının korunmasına, bedensel ve ruhsal gelişimini sağlarken sportif faaliyetlerden ve oynanan oyundan keyifli zaman geçirmesini sağlayan temel eğitimin önemli bir parçasıdır (3).

BES, bireyin gereksinimleri doğrudan ilgilidir. Fiziksel hareketlilik bireyin en temel gereksinimi olarak görülür. Günümüz yaşamındaki hareketsizlik BES' in önemini güçlendirmekte ve önemli bir konuma getirmektedir (58).

Günümüz dünyası hızlı bir değişim ve gelişim içerisinde ve bu değişim ve gelişim BES 'e tesir etmektedir. BES hem kişiye hem de topluma birçok fayda sağlaması nedeni ile toplumlar ve devletler BES' e çok önem vermektedir. Ülkelerin temel eğitimine destek olma, ülke sporuna profesyonel sporcu kazandırma, birçok alanda kitle sporu oluşturma gibi yarar sağlamak isteyen devletler BES' e dev yatırımlar yapmakta ve bilimsel çalışmalar yapmaktadır. BES 'in öğretimi kısmında yöntem ve teknikleri hızlı bir değişim ve gelişim içerisinde (67).

BES kişinin bedensel yapısını geliştirmesi, genel sağlığını korumasının yanında, kişiyi düşünmesine yardımcı olup kişiyi biyolojik yapısını tanıma fırsatı sağlar. Bütünsel gelişimi mümkün kılan BES 'dir. Bundan dolayı BES, bireyin ideal gelişimine yardımcı olmalı ve ideal eğitimin şekillenmesinde de diğer faaliyetler kadar önemsenmelidir (58).

Bireyin sağlıklı bir hayat sürdürebilmesini sağlayan BES, kişinin hem duygusal hem de sosyal tarafının gelişmesine de katkısı vardır. BES faaliyetleri, öğrencinin sahip olduğu liderlik, iletişim, hırs, mücadeleci yapı, azim, yaratıcı becerilerini ortaya

çıkarma, işbirliği, uyum, üretkenlik, kararlık ve tutarlılık gösterme, anlayışlı ve saygılı olma, bağımsız hareket edebilme, kurallara uyum, kendini kontrol etme, çalışkanlık ve çaba sarf etme gibi kişilik özelliklerini geliştirmesine yardımcı olmaktadır. Ayrıca sporsal faaliyetlere katılım gösteren gençlerin ve çocukların akademik başarılarında da yükselme olduğu saptanmıştır (68).

2.7. BES Dersinin Genel Amaçları

Anayasa, Atatürk İlke ve İnkılapları, Milli Eğitim Temel Kanunu ve Türk Milli Eğitimi'nin temel amaçları dâhilinde; eğitim gören çocukların mevcut nitelikleri de dikkate alınarak, öğrencilerin bireysel ve toplumsal yönden sağlıklı, ahlaklı, iyi ve dengeli kişiliğe haiz, onarıcı, yaratıcı ve ürüten, milli kültür bilincine ve demokratik toplumun temel esaslarını özümsemiş bireyler olarak yetiştirilmesinin sağlanması temel gayedir (69).

BES dersinin, toplumsal olarak sporla iç içe bir yaşamı benimsememiz ve sporu hayatın felsefesi olarak özümsememizde, ülke sporunda başarılı bireylerin yetişmesinde, hayatından zevk alan, huzur bulan, mutlu olan, görev ve sorumluluklarını bilen özgüveni yüksek sosyal manada statüye sahip kişilerden oluşan bir toplumun oluşmasında önemli bir yere sahip olduğu göz ardı edilemez bir gerçektir (70).

Kalkınmış toplumlarda uygulanan temel eğitim araçlarından biri olarak spor faaliyetinin amacı, toplumun sağlıklı bir nesle sahip olmasını sağlamaktır. Sporun uluslararası nitelikte olması sebebiyle de toplumun kültürünün diğer kültürlerle tanıtılabileceği bir propaganda ve reklam aracı niteliğinin de bulunduğu yadsınamaz bir gerçektir (71).

Eğitimden beklenen fayda, kişilerin ortaya konulamamış yeteneklerini açığa çıkartmak ve bu yeteneğin üst seviyelere ulaşmasına yardım etmek olarak tanımlanabilir. Kişilerin fiziksel manada, zihinsel manada, duygusal ve toplumsal manada bütün yönleriyle gelişim kaydetmesinin sağlamak, çağdaş eğitimin ilkelerindedir (44). Bilindiği üzere artık yalnızca fikir odaklı bir eğitim öğretim sisteminin geçerliliği kalmamıştır. İnsan yalnızca zihinden akıldan ibaret değildir. Kişinin en az aklı ve zihni kadar eğitime muhtaç bir bedeni ve organizması vardır (72). Ayrıca bedensel gelişimin bütün eğitim organizasyonlarında ancak BES' le mümkün olması, BES' in eğitim açısından önemini apaçık ortaya koymaktadır (62). Bedenen sağlıklı olan ve fiziksel olarak da aktif durumda bulunan öğrencinin başarılı,

akıllı ve akademik yönden odaklanmasının üst seviyede olması yüksek olasılıktır. Küçüklerin büyüme ve gelişim dönemlerinde buldukları fiziksel aktiviteler, sosyal ve duygusal yetilerini olumlu yönde geliştirmektedir. Kalkınmış ülkelerin eğitim kurumlarında BES organizasyonlarının esasını, fiziki yetenek ve uygunluk ile hayat boyu sporla edinilen sağlıklı yaşam felsefesini benimsetmek oluşturur.

Sporsal etkinlikler ve BES faaliyetlerinin sınav dönemlerinde öğrencinin kaygısını giderdiği ve öğrenme yetisini olumlu yönde etkilediği bilinmektedir. Gün içinde 10 dk ile 20 dk kadar düzenli egzersiz yapan öğrencinin kaygısının azalacağı ve öğrenme etkinliğinin de artacağı açıktır (73).

2.8. BES Dersi Öğretim Programının Genel Amaçları

Bu gaye doğrultusunda, bu dersi alan çocukların aşağıda yer verilen program çıkarımlarına ulaşmaları beklenir:

- Bir takım fiziksel etkinliklere özgü hareket yeteneklerini geliştirir,
- Hareket kavramlarıyla, ilkelerini, çeşitli fiziksel faaliyetlerde kullanır,
- Hareket taktik ve stratejilerini, bir takım fiziksel faaliyetlerde ve sporlarda kullanır,
- Sağlıklı yaşama ilişkin fiziksel etkinlik ve sporsal kavramlarıyla ilkelerini açıklar,
- Sağlıklı olmak, mevcut sağlığını geliştirmek amacıyla fiziksel faaliyetlere ve sporlara düzenli bir katılım gösterir,
- BES'e ilişkin kültürel birikimlerimizi ve değerlerimizi kavrar,
- BES'le otokontrol yeteneklerini geliştirir,
- BES'le sosyal yeteneklerini üst seviyeye taşır,
- BES'le zihinsel yeteneklerinin geliştirir (74).

2.9. BES' in Gelişim Çağında Etkisi

İnsan zihinsel, fiziksel ve ruhsal yönleriyle bir bütün olarak değerlendirilmeli, eğitim de bu hizmeti gerçekleştirecek biçimde düzenlenmelidir. BES faaliyetleriyle insan kendi yeteneklerini ve diğer insanların yeteneklerini tanımayı, zamanı ve emeğini en uygun şekilde kullanmayı, kazandığında mütevazı olmayı, yenildiğinde başkalarını takdir edebilmeyi, eşit koşullarda yarışmayı öğrenir. Bu açıdan BES bireyi hayata çok yönlü hazırlamayı amaçlayan çağdaş eğitim sisteminin önemli bir aracıdır. İnsanın gelişiminde katkısı olan BES' in ilköğretim programında önemli bir rolü vardır. 1739

sayılı Eğitim Temel Kanununun, Türk Milli Eğitiminin genel amaçları bölümünün ikinci maddesinde “Bir ülkenin kalkınma ve gelişmesinde en önemli faktör olan insanı, gücü mükemmel, fizik kapasitesi yüksek, ruh sağlığı tam, çocukluk yıllarından itibaren istemli bir BES' in ömür boyu uygulaması gerektiğine inanmış, bunu alışkanlık haline getirmiş olarak yetiştirmek esastır” açıklaması yer almaktadır. Bu hedefe ulaşmak için okulun ilk basamağı olan okul öncesinde başlayarak, eğitimin her kademesinde BES faaliyetlerinin yeterli düzeyde yer alması gerekir (75).

Gelişim, organizmada dış ve iç etkenler sonucu birbirine bağlı ve düzenli bir şekilde ortaya çıkan, ilerleyici bir dizi değişiklikler olarak tanımlanır (76).

Hareket insan hayatında çok önemlidir. BES hareket etmeyi ve hareket ederek öğrenmeyi amaçladığı gibi eğitimin amaçlarına hareketler aracılığıyla katkıda bulunur. Bu açıdan BES; insanın zihinsel, fiziksel, toplumsal, psikomotor ve duygusal gelişimine katkı sağlamak amacıyla organize edilmiş bedensel etkinliklerin bütünü olarak ele alınabilir. Çocuğun gelişimi için ilköğretim dönemi sürekli değişen bir süreci kapsar (77).

2.9.1. BES' in Fiziksel Gelişime Etkisi

BES etkinlikleri insan hayatını tehdit eden aşırı kiloların atılmasında, kalp ve dolaşım sistemindeki rahatsızlıkların, sakatlıkların önlenmesi ve iyileştirilmesi bakımında büyük öneme sahiptir. BES programlarının temelini becerilerin geliştirilmesi oluşturur. Bundan dolayı bireyin bütün olarak gelişmesine BES katkıda bulunabilir (78).

İnsanların fiziki gelişimlerine katkıda bulunmak sadece BES' e özgü bir amaçtır. Hareket, bireyin yapısında vardır. Hareket sisteminin temelini kaslar ve kemikler oluşturur. Hareket bunların daha güçlü olmasına yardımcı olur. BES faaliyetleri, bağ dokularının esnekliğini ve kemik özgül ağırlığını arttırarak gerginlik ve baskılara karşı güçlendirir. BES faaliyetleri nizami yapıldıklarında, organizmanın fiziksel uygunluğunu, dayanıklılığını ve buna bağlı olarak iç organların işlevlerini geliştirir. Böylece organizmanın değişen koşullara daha rahat bir şekilde uyum sağlaması ve yorgunluğa karşı direnç gösterme gücü artar. BES faaliyetlerine katılmak, obezite gibi günümüzün önemli bir hastalığını önlenmede de büyük katkısı bulunmaktadır. Yine BES faaliyetleri dolaşım ve solunum sistemlerinin daha iyi çalışmasını sağlar aynı zamanda dolaşım ve kalp sistemlerinde görülebilecek hastalıkların önlenmesi, hastalıkların iyileştirilmesine etki eder (79).

2.9.2. BES' in Psikomotor Gelişime Etkisi

Psikomotor alanda gelişim, BES' in temel bakış açısını oluşturur. BES dersiyle diğer alanlar hedeflene bile, BES öğretmeninin vazifesi öğrencilerin psikomotor gelişimlerine katkıda bulunmaktır. Psikomotor gelişim; sinir-kas sistemleri koordinasyonunun geliştirilmesi demektir (80).

Psikomotor gelişim, ömür boyu devam eden bir süreç içerir ve motor beceri azalma ya da yeni becerilerin kazanılması gibi tüm fiziki gelişimle ilgilenir (45).

Psikomotor gelişim, BES' de temel hedeflerden olan fiziksel uygunluk gelişimi ve motor becerilerin gelişimiyle ilgilidir. Motor beceriler bazen sinir-kas gelişimi veya psikomotor becerilerin gelişimi şeklinde anılabilir, çünkü motor beceriler etkili bir hareket kas ve sinir sistemlerinin uyumlu çalışmalarına bağlıdır. Motor becerilerin gelişimi, insanların en az enerji harcayarak hedeflerine ulaşmak için en etkili hareket etme yöntemlerini öğrenme de yardımcı olur (81).

Psikomotor gelişim genel olarak vücut kontrolü ile koordinasyonun gelişmesi demektir. Bu gelişmeler sonucunda çocuk daha kolay, daha zarif ve daha verimli bir şekilde hareket eder. Sportif etkinlikler araç olup esas olarak insanın bir bütün olarak gelişmesini sağlamaktır. İlkokul döneminde kazanılan BES becerilerinin çoğunluğu çocukların yaşam boyu değerlendirilebilmeleri için araç olarak kullanılabilir (82).

Çocuğun büyümesine bağlı olarak koordinasyon ve çabukluğu gelişir. Bu durum çevresel ve merkezi sinir sisteminin gelişimine bağlıdır. 7-11 yaş aralığı koordinasyon yeteneğinin en yoğun geliştiği dönemdir. 12 yaşında koordinasyon gelişiminin biyolojik gelişimi tamamlanır. Eğitim uygulamaları ve çocuk yetiştirme yöntemleri motor becerilerin kendiliğinden gelişebileceği izlenimini vermektedir. Yani duygu devinimi uyaranları sağlamada ve çocukların çevrelerini hareketle araştırma konusunda cesaretlendirmede yetersiz kalmaktadır. Motor becerilerin kazanılması şansa bırakılmamalı ve üzerinde durulmalıdır (83).

2.9.3. BES' in Zihinsel Gelişime Etkisi

İnsanın çevresindeki dünyayı anlamasını ve öğrenmesini sağlayan, aktif zihinsel aktivitelerdeki gelişimine bilişsel gelişim denilmektedir. Bilişsel gelişim; bebekken başlar yetişkinliğe kadar insanın çevreyi, dünyayı anlama yollarını daha karmaşık ve etkili hale gelmesi sürecidir (84).

Fiziksel beceriler bireyin beyni ile kasları arasında koordinasyon kurmasını düşünebilmesini gerektirir. Beceriye öğrenmek, otomatik bir şekilde olmayıp zihnin hazır ve uyanık olmasını ayrıca çaba göstermesini gerektirir. Düşünmek, sadece fiziksel becerilerin öğrenilmesiyle alakalı değildir (79).

Bu derslerdeki yaşantılar bireyleri iletişim kurmaya, soru sormaya, analiz yapmaya, bilişsel kavramları uygulamaya ve birleştirmeye cesaretlendirmeli, aynı zamanda dünyamızdaki kültürel farklılıklarla alakalı bilgi kazanmaları içinde yardımcı olmalıdır. Ancak böyle uygulamalar sayesinde BES, genel eğitimin ayrılmaz bir parçası olabilir (85).

Çocuklar fiziksel aktiviteler yoluyla sağlıklı olmanın, fiziksel uygunluğun değerini ve nasıl geliştirip korunacağını öğrenirler (82).

2.9.4. BES' in Sosyal ve Duyuşsal Gelişime Etkisi

Toplumun kendisinden beklenen fonksiyonları yerine getirmesi için, toplumu oluşturan bireylerin bazı kuralları içselleştirmesi gerekmektedir. Bu içselleştirilen bazı kurallar; insanın başka insanlarla nasıl etkili iletişim kurmak, başka insanları incitmemek, genellikle başka insanlarla iyi geçinmek diğer bir deyişle çevresine nasıl uyum sağlayacağı ile ilgilidir (84).

İnsanların sosyal ve duygusal gelişimi duyuşsal gelişimin içerisinde incelenmektedir. Duygu, insanın dış ve iç dünyasından etkilenmesi sonucu genel olarak acı duyma ya da hoşlanma şeklinde belirtilen tepkilerdir. Bu tepkiler sevinç, korku, üzüntü, kaygı gibi çeşitlilik gösterirler. İnsanların yaşamı boyunca başka insanlarla olan ilişkileri, onlara karşı geliştirdikleri davranışlar ve duygular sosyal gelişim içerisinde yer alırlar. Sosyalleşme insanın içerisinde yetiştiği toplumun değer yargılarına uygun bir davranış geliştirme sürecidir. Bu süreç doğumla başlar ve insanın hayatı boyunca devam eder (45).

Fiziksel aktivitelere kişisel ya da grup şeklinde katılmanın çocuğun bedensel gelişiminde olduğu kadar kişisel gelişiminde de olumlu ve yapıcı etkisi vardır.

Aktivitelerin demokratik bir ortamda yapılmasıyla çocuklarda demokratik değerler gelişir. Bu değerleri şöyle sıralayabiliriz; yapılan aktivitelerle çocuklar birlikte çalışmayı öğrenirler, çocuk beraber çalıştığı arkadaşlarıyla işbirliği yapıp birlikte çalışabilme becerisi kazanır, çocuklarda arkadaşlık duygularının gelişmesinde katkı sağlar (80).

Yapılan her BES aktivitesi toplumsal bir deneyimdir ve çoğunlukla duyguları içerir. Bu tür aktivitelere katılan insan, hareketler aracılığıyla duygularını ifade etme olanağı bulur. Öfke, kıskançlık, saldırganlık, utangaçlık vb. duygularında boşalım sağlar ve bu duyguları kontrol etmesini öğrenir (44).

2.10. Ortaokul Öğrencilerinin BES' e Yatkınlıkları

İnsanın hayata hazırlanması çocukluk dönemi ile başlar. Bu açıdan insanın çocukluğuyla birlikte yaşamı süresince kullanacağı fiziksel etkinlikler için bazı motorsal ve fiziksel becerileri edinmesi gerekmektedir. Bu motorsal ve fiziksel becerilerin gelişmesinde BES dersinin rolü büyüktür (86).

Tutumlar insanın davranışlarını biçimlendirir. Bu açıdan tutumlar davranışların şiddetini de etkilemektedir. Yapılan araştırmalarda eğitim şartlarında öğrencilerin derse, kullanılan malzemeye ve öğretmene yönelik tutumlarının ders başarılarında etkili olduğunu göstermektedir (87). Bu nedenle ortaokul öğrencilerinin BES dersiyle ilgili tutumlarının incelenmesi oldukça önemlidir. Ayrıca öğrencilerin BES dersine fiziksel açıdan uygun olup olmadığının derse yönelik tutumlarının nasıl etkilediğinin incelenmesi oldukça önemlidir (88).

Fiziksel olarak uygun olmayan öğrencilerin bulunması durumunda bu öğrencilerin gelişimine katkıda bulunacak programların oluşturulması ve bu öğrencilerin kazanılması önemlidir. Bunların dışında çocukların spordaki yeteneklerinin tespit edilmesi gerekmektedir. Çocukları yeteneklerine göre uygun branşlara yönlendirilmesi gerekmektedir. Yeteneklerine uygun olarak branşlara yönlendirilen çocukların sportif müsabakalarda yer almaları ve yarışmaları sağlanmalıdır (47).

BES dersi ile öğrencilere ileriki dönemlerde BES ile alakalı destek verecek beceri, tutumların kazandırılması ve bilgi istenmektedir. Ayrıca okullar arası ve okul içi yapılan sportif müsabakalarda öğrencilere centilmenlik, dürüstlük gibi değerler kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu sayede öğrenciler hem ruhsal hem de fiziksel olarak geliştirilebilmektedir (88).

Öğrencilerin derslere karşı geliştirdikleri bazı tutumlar bulunmaktadır. BES dersi içinde bu tutum geçerlidir. Öğrencilerin BES derslerine pozitif tutum geliştirmiş olmaları diğer derslerinde daha verimli geçmesini sağlayacaktır. Ancak bu tutumların geliştirilebilmesi için öğrencilere hitap eden ders programlarına ihtiyaç vardır (89).

Öğrencilerin ortaokula başlamasıyla öğrencilerin hayatlarında bazı değişikliklerin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Bu dönemde ortaya çıkan en önemli değişikliklerden bir tanesi de ergenlik dönemine ilk adımın atılmasıdır. Ergenlik dönemine girilmesiyle zihinsel, ruhsal ve fiziksel değişimler ortaya çıkmaktadır. Ergenlik döneminde çocukların BES derslerine katılımı öğrencilerde ortaya çıkan değişimlerle ilgili olduğu kadar ailelerin tutumlarıyla alakalı da olmaktadır (88). Özellikle Türkiye’de aileler tarafında akademik başarıyı sporun olumsuz etkilediği fikrinin olması çocuğun ve ailenin BES dersine karşı tutum sergilemesine sebep olmaktadır (90).

Toplumda bazı aileler sporu ve BES dersini çocukların daha sosyal olması ve birbirlerini tanınması açısından bir araç olarak görmektedir. Bu durumda bu ailelerin çocuklarının sportif etkinliklere katılmasını desteklemektedir. Bu açıdan destek veren ailelerin çocukları hem sosyal, hem duygusal hem de fiziksel olarak gelişim göstermektedir (88).

2.11. BES Dersinin Bireysel Kazanımları

Bu dersi alan öğrencilerin derslerde yapılan aktivitelere katılım gösterirken istekli olmalı ve derslere istikrarlı bir şekilde katılım göstermeleri önem arz etmektedir. Ancak bu iştihak ve istikrara paralel olarak öğrencilerin ruhsal ve fiziksel sağlığı ile bireysel güvenliğinin korunması da önemli bir unsurdur (91).

Korkmaz ve arkadaşlarına göre; BES dersleri katılım gösteren öğrencilerin sıkıntılarını gideren ve öğrencilerin iştihakla katıldıkları bir derstir (92). Bununla birlikte bu derslerde öğrencilerin yaş düzeyi, hazırbulunuşluk, ilgi ve dersten beklentileri de göz önüne alınmak zorundadır. Bu dersin müfredatı belirlenirken katılım gösterecek öğrencilerin yaş düzeyi, fiziki özellikleri dikkate alınmak suretiyle, bu kişilerin en üst düzeyde katılım göstermelerini sağlayacak biçimde etkinliklerin ön görülmesi, dersin bu kıstaslar dâhilinde planlanması gerekmektedir (74).

Demirtoz ve Alpkaya yaptıkları çalışmada; BES derslerinde yer verilen ve öğretmenlerce uygulanan aktivitelerde, derse katılım gösteren öğrencilerin herhangi bir zorluk yaşamadan, keyif almak suretiyle yapabilmeleri durumunda, ilgili aktiviteden korkmamalarını, uzak durmamalarını ve keyif almalarını sağlayacağı belirtilmiştir. Fiziksel aktivitede bulunan öğrencilerin, bu aktivitelerin kişi sağlığına katkısının farkına

vardıkları anda bu aktiviteleri hayatları boyunca sürekli yapar hale gelebilecekleri sonucuna varılmıştır (93).

Kolukısa ve Büyükkalkan eğitim kurumlarındaki fiziki yeterlilik konusunda yaptığı çalışmada, spor araç ve gereçlerinin öğrencilerin spora katılımı ve yönlendirilmesi açısından önemli bir husus olduğunu tespit etmiştir. Bu kurumlarda görev yapan öğretmenler ve kurumların öğrencileri tarafından, BES derslerinin verimli olabilmesi için kuruma ait spor salonunun olmasıyla doğrudan ilintili olduğu, yine aynı çalışmada, okul içi spor müsabakalarına öğrenci velilerinin beklenen düzeyde ilgi göstermemesinden, kurumda kulüpleşmenin yeterli düzeyde olmamasından ve kurumda eğitim gören öğrencilerin maddi yönden desteklenmemesinden şikâyetçi oldukları görülmektedir (94).

Selçuk tarafından yapılan araştırma neticesinde, BES dersinin eğitimdeki yerinin önemli olduğu hususu hatırlatılarak, bu dersin yalnızca öğretmenler veya kurum yöneticilerinin sorumluluğunda olmadığı belirtilmiştir. Bu kapsamda kurum dışında velilerin bu dersin hedeflerine ulaşmasında önemli katkı sağlayacağı tespit edilmiştir. Çünkü eğitim gören küçüklerin en temel rol modeli ebeveynleridir. Bundan sebep BES dersinin amaçlarına ulaşmasında velilerin çocuklarıyla sportif etkinliklerde bulunmalarının zorunlu olduğu hususuna değinilmiştir (5).

Akandere ve arkadaşları, ortaöğretim kurumlarında eğitim gören öğrencilerin BES dersine dair tutumlarının tespiti amacıyla yaptıkları çalışmada; BES dersine ilgi gösteren çocukların ders motivasyonlarında artışın gözlemlendiği tespit edilmiştir. Bu minvalde, bu derse ilişkin tutumların, akademik çalışmaların planlanmasında, yürütülmesinde ve uzun vadedeki hedeflere ulaşmada sonuca doğrudan etki ettiği kanaatine ulaşılmıştır (54).

BES dersinde öğrencilerin cinsiyeti de önem arz etmektedir. Avrupa Kıtası ülkelerinde ve Amerika'dan Riddoch ve arkadaşları, Troiano ve arkadaşları, Sallis ve arkadaşları, Trost ve arkadaşları çalışmalarında, kız öğrencinin erkek öğrenciye kıyasla spor ve fiziki etkinliklere nispeten daha az eğilimli olduğu tespit edilmiştir (95-98).

Keskin ve arkadaşlarına göre, ortaokul düzeyindeki öğrencilerin söz BES dersine dair tutumlarının cinsiyet yönünden herhangi bir farklılık arz etmediği ancak, erkek öğrencilerin yeterlilik düzeyinin kız öğrencilere nazaran daha fazla olduğu tespitlerine yer verilmiştir. Çalışmada, eğitim alan öğrencilerin derse yönelik ilgi ve

tutumlarının orta düzeyin üzerinde seyrettiği, öz yeterlilik seviyelerinin ise yüksek düzeyde olduğu tespiti yapılmıştır. Öte yandan öğrencilerin yaş grup seviyeleri yükseldikçe derse dair tutumlarının ve yeterliliklerinin azalma gösterdiği, ancak aralarında orta düzeyin üzerinde pozitif seyirli bir ilişkinin mevcut olduğu değerlendirilmiştir (99).

Greeff ve arkadaşlarının çalışmalarında; ergenlik dönemine girmemiş çocukların akut ve boylamsal fiziki aktivitelerle, bilişsel fonksiyonları arasında pozitif seyirli bir bağ bulunduğu, fiziksel aktivitelerin 6 ila 12 yaş arasındaki öğrencilerde yürütücü işlevleri, konsantrasyon ve akademik yönden başarıya etkileri incelenmiş, boylamsal fiziki etkinliklerin zikredilen üç alandaki etkilerinin tutarlı olduğu, akut fiziksel etkinliklerin (yalnızca bir fiziki etkinlik yaptırmak bakımından), konsantrasyon bakımında olumlu yönde sonuç doğurduğu, fakat akademik yönden başarıyı ve yürütücü işlevler açısından sonuç doğurmadığı tespitlerine yer verilmiştir (100).

BES dersinin derse katılım gösteren çocuklar üzerinde birçok yönden olumlu katkıda bulunduğu tespit edildiği yapılan çalışmalar (74, 54, 91) ile de sabit olmasına rağmen, bu derse gerektiği kadar önem atfedilmediği de değerlendirilmiştir (101).

Tekkurşun ve arkadaşları çeşitli eğitim kurumlarının müdürleriyle görüşmüş, bu kişilerin söz konusu dersi sosyalleşmek bakımından destekleyici olarak nitelendirdikleri değerlendirilmiştir. Ancak veliler ve diğer branş öğretmenleri BES dersinin kayda değer herhangi bir öneminin olmadığı değerlendirmişlerdir (101).

BES dersinin verimliliği açısından öğrencilerin ve velilerin önem arz ettiğini ön gören bir çalışmada Selçuk, fiziki aktivitelerin temelini ailece verilmesi gerektiği, bu kapsamda ebeveynlerin spor hususunda bilinç sahibi ve duyarlı olmalarının önemli olduğu, çocukların fiziksel ve zihinsel olarak gelişim göstermelerinin ailelerce diğer derslerin yanında bu dersin de gerektiği kadar önemsenmesiyle mümkün olacağı belirtilmiştir (5).

Keskin ve arkadaşları çalışmalarında, BES dersinin müfredatının eğitim alan öğrencilerin düzeylerine uygun biçimde hazırlanmasının dersin verimi yönünden önemli olduğu, öğrencilerin yaş düzeyi yükseldikçe fiziki becerilerinin doğru şekilde gelişimi önem arz etmekte olduğu, bu kapsamda kişinin etkinlikleri yaparken şahsını yeterli hissetmemesinin beklenilebilir bir durum olduğu tespit etmişlerdir. Çocukların ilgi

alanlarının süreç içerisinde değişebileceği dolayısıyla çevrenin de bu minvalde dizayn edilmesi gereklidir. Bu nedenle dersin müfredatı oluşturulurken öğrencilerin ilgi ve yetilerinin göz önüne alınması ve bu bağlamda ilgiyi ve konsantrasyonu olumlu yönde etkileyecek etkinliklerle de müfredatın desteklenmesi gerekmektedir (99).

2.12. BES Dersi

Eğitim kurumlarının nitelik sahibi insan gücü yetiştirmesinde bu ders önemli bir etkiye sahiptir. Eğitimin bu amacıyla doğrudan bağlantılı olan bu dersin, çocuğa sosyalleşmesine katkı sağlamanın yanında, öğrencinin takım bilincine sahip olmasına, iletişim becerilerini geliştirmesine, rakiplerine saygı gösterebilmeyi öğrenmesinde, kazanan tarafı tebrik edebilmesinde, kaybettiği zaman sindirebilmesinde ve gerektiği takdirde bireysel olarak şahsına eleştiri yapabilmesinde bu dersin doğrudan katkı sağlayacağı açıktır (5).

Türk Eğitim sistemimizde çocukların sporla tanışma sürecinin, eğitim kurumlarında öğretilen BES dersiyle başladığı aşıkârdır. Dersi alan çocukların bir kısmı için eğlenceden ibaret olmakla birlikte, büyük bir çoğunluğunun ilerleyen süreçte elde edecekleri başarıların başlangıç noktası olarak nitelendirilmektedir. Fiziki yönden yeterli ve yetenek sahibi çocuklar, ders öğretmenlerince BES derslerinde tespit edilebilmektedir (4).

Öte yandan BES derslerinde, müfredatın diğer derslerinden farklı olarak, “ Hareket etmek suretiyle öğrenme” esasında yapılmaktadır. Diğer derslerden farklı olarak “hareket ile öğrenme ve hareket öğrenme” temelinde bu ders yürütölmektedir (102).

BES dersleri, dersi alan çocukların fiziki aktiviteler ve spora katılımlarına fayda sağlamakla birlikte, çocukların fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal yetilerini geliştirmelerinde gerekli bilgi ve donanımı sağlayan süreçleri içerir (74,5). Bu dersin amacı bilinç sahibi, becerili, yaratıcı düşünebilen, kurallara riayet eden, başarıya tevazu gösterebilen ve başarısızlığın sebeplerini sorgulayabilen öğrenciler yetiştirmektir (5).

Yapılan bir takım çalışmalarda, bil hassa şehir merkezinde yer alan eğitim kurumlarında, öğrencileri daha ilk düzeyden itibaren sınav süreçlerine hazırlanma psikolojisiyle baskılandığı, BES dersinde öngörölen müfredatın işlenmesi yerine sınavlarda yer verilecek olan derslerin, Türkçe gibi, Matematik gibi derslerin öğretildiği tespit edilmiştir. Mevcut durumun yaşanmasında temel etken velilerin bakış açısidir.

Günümüz eğitim sisteminde ilk düzey eğitim programlarının, öğrencilerin şahsi gelişimin ve sosyal katılımını destekleyici mahiyette kazanımları öğrenciye sağlamak olmasına rağmen, bu kazanımların göz ardı edildiği görülmektedir. Bu yöndeki uygulamalara gerekçe olarak fiziki yetersizliklerin, araç gereç eksikliğinin ileri sürüldüğü de tespit edilmiştir (103).

Castelli ve Wark açısından, öğretim müfredatının, beklenen düzeyde verim göstermesi fiziki aktivitelere yer verilmek suretiyle gerçekleşecektir. Mevcut prensip eğitim gören çocukların fiziksel olarak okur-yazarlıklarına katkı sağlayacaktır. Öte yandan öğretim müfredatlarında yapılandırılmış veya yapılandırılmamış zengin ve farklı içerikli fırsatların, çocukların yüklü potansiyelinin bütününe ulaşmasında yol gösterecektir (104).

2.13. Öğretmen

Eğitim gören çocuğun yetiştirilmesinde, hayata hazırlanmasında ebeveynden sonra gelen en önemli kişilerden biri öğretmendir. Öğretmenler mesleki sorumluluklarının yanında çoğunlukla çocuk bir anne-baba, genç için yol gösteren, toplum için ise lider vasfındadır. Ülkenin ihtiyacı olan nitelikli sahibi insan gücünü yetiştirmede temel rol öğretmenindir. Toplumun kalkınmasında ve çocukların eğitimini sağlayan öğretmen tanımlamalarını aşağıdaki gibi sıralayabiliriz (105).

Öğrenciyi grup içinde dahi birey olarak tanımlayabilecek, öğrencinin öğrenme sürecindeki etken faktörleri yorumlayabilecek, bir birey olarak öğrencinin ne kadar risk alarak ne elde edebileceğini yorgalayabilecek, ön gördüğü planı başarıyla tatbik edebilecek kişidir öğretmen (105).

Resmi veya özel eğitim kurumunda ders alan çocukların veya yetişkinlerin öğrenme süreçlerine rehberlik eden veya yön veren ve bu amaçla yetiştirilerek görevlendirilen kişidir öğretmen (106).

Öğretmen, diğer kişiler için gerekli etkileşim metotlarını öğrenmesine basitçe yardımcı olan kişi değil, aynı zamanda sosyal bir etkinliğe tam anlamıyla katılım sorumluluğunu üstlenmiş kişidir (107).

Öğretmen, eğitim verdiği öğrencilerin hayat biçimlerine yön veren; onların topluma ve kendilerine olan tutumlarına şekil veren, iletişim, yaratıcılık ve araştırma yetilerine dair gelişimlerine katkı sağlayan, temel etken ve sorumlu olan kişidir (108).

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 43. maddesinde kapsamında öğretmenlik, Devletin eğitim-öğretim ve buna dair yönetim görevlerini üstüne alan hususi bir ihtisas mesleği olarak tanımlanmaktadır (109).

Bu tanımlardan hareketle öğretmeni: Kişilere hayatın zorunlu kıldığı gerekli bilgi, beceriler ile sosyal toplumun bütün kültürel değerlerini kişiye kazandıran ve işinde uzman olan kişi olarak tanımlanabilir (110).

2.14. BES Dersi Öğretmeni

BES dersi öğretmenin genel öğretmen tanımlamalarındaki nitelikleri taşımakla birlikte diğer öğretmenlerden farklı bir tanımlamaya da ihtiyaç vardır. Bu minvalde tanımlamayı şu şekilde yapmak mümkündür: Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı'nın örgün eğitim kurumlarından sonra dört yıl süreyle bir yüksek öğretime, ÖSS'den belirli düzeyde bir puanlanarak ve özel yetenek sınavıyla kazanılıp yeteneklerinin yanısıra alan, pedagojik formasyon bilgisi sonucunda bütün sosyo-kültürel yetileriyle donatılmış, bütüncül ve çok yönlü öğretmendir (111).

BES dersi öğretmenliği; okul öncesi düzey, ilk ve ortaöğretim düzeyi BES etkinliklerinin kurum içinde ve dışında yer alan faaliyetleri öğretim, yönetim ve yönlendirilmesinde görevli ve yükümlü özel ihtisas mesleği olarak tanımlanabilir (112).

BES Öğretmeni, bu mesleğin kutsal yönünün farkında olan Atatürk İlke ve İnkılapları doğrultusunda Türk Milli Eğitim Sistemi'ne uygun ders öğreten, siyasi faaliyette bulunmayan, insan haklarına saygı duyan, fanatik düşünceleri mevcut olmayan, özgür bir bilince sahip doğru ve dürüst kişi olarak tanımlanabilir (102).

Yukarıda yer verilen tanımlamalardan hareketle BES ders öğretmeni, lisans düzeyinde dört yıl eğitim süresinin akabinde kamu veya özel eğitim kurumlarında görevlendirilen, görev ve sorumluluk bilincine sahip olarak yetiştirilen çok yönlü kişi olarak tanımlanabilen bireydir (110).

2.15. BES Dersi Öğretmenin Önemi

Bu dersin öğretmeni derse dair veya ders dışında görevinin gerektirdiği sorumlulukları yerine getirirken çocukların sağlık bir biçimde eğitilmelerini sağlamakla sorumlu, ulusal spor alt yapısının kurulumunda görevli, aynı zamanda eğitim kurumuna kazandırdığı spor araç ve gereçleriyle kurum çevresinde bulunan

kişilere spor yapma olanağı tanımak ve eğitim gören çocuklara gerekli teknik ve taktik becerileri kazandırmakla yükümlüdür. Bu kapsamda eğitim kurumlarında bu dersin ihtisas öğretmenin bulunması zorunluluğu artmaktadır. Bu görüşlere sahip olan Pehlivan, bu dersin öğretmenin şu yönlerden önemli olduğunu vurgulamaktadır (113):

- Genç neslin eğitilmesi açısından önemli,
- Toplumun beklentilerini karşılamak yönünden önemli,
- Eğitim kurumunun beklentilerinin karşılanması yönünden önemli,
- Ulusal sporunun gelişimi yönünden önemlidir.

3. MATERYAL VE METOT

3.1. Araştırmanın Modeli

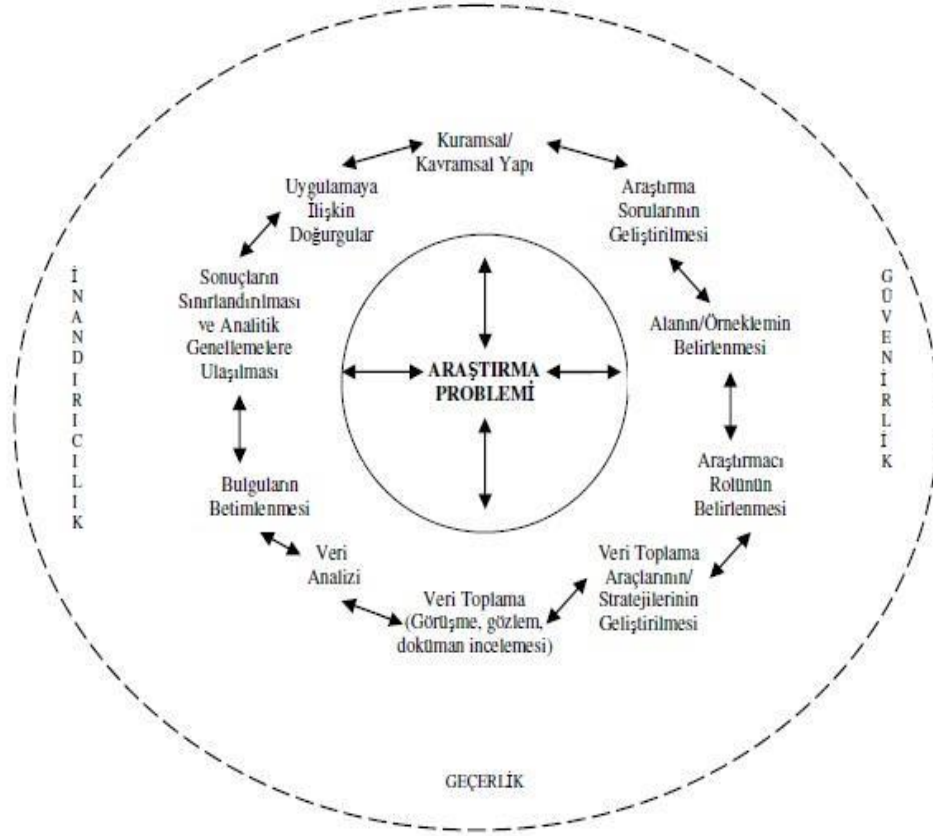
Araştırmada “İmam Hatip Ortaokulu Meslek Dersleri Öğretmenleri, BES Öğretmenleri ile Öğrencilerin BES Dersine ilişkin Görüşleri” konusu incelenmiş olup "nitel araştırma deseni" içerisinde yer alan “ Yarı Yapılandırılmış Görüşme Yöntemi” kullanılarak analiz edilmiştir.

Görüşme yöntemi ile yapılan araştırmaları diğer araştırma tekniklerinden ayıran en temel özellik karşılıklı sözlü bir iletişimin olmasıdır. Araştırmacı rahat bir ortamda sohbet havasında konuşarak katılımcılara soru yönelterek bilgi toplamaya çalışır. Basit bir yöntem olarak bilinen görüşme yöntemi gerçekte zordur ve bu yöntem ile veri toplamak oldukça uzun bir zaman gerektirir. Nitel çalışma ve görüşme usulünü kullanan analistler bu usulün özellikleri, hazırlanan görüşme formları, formların test edilme süreci, katılımcılar ile görüşmelerin tasarlanması, görüşme ortamların uygunluğu gibi bir hayli mevzuda yoğun bir çalışma sürecinden geçmektedirler (114).

Yıldırım nitel araştırmayı; gözlem, görüşme ve evrak tahlili gibi nitel bilgi toplama usullerinin kullanıldığı, algıların ve vakaların doğal bir ortamda asılcı ve bütüncül bir şekilde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak belirlemek olasıdır” şekline belirlemiştir. Başka bir deyişle nitel araştırma, toplumsal olguları yine kendi bulunduğu etraf içinde inceleyerek kavramaya dayanan ve kuram oluşturmayı kasteden bir araştırma usulüdür (114).

Yıldırım ve Şimşek’ e göre nitel araştırma, bütün evreleri ile beraber direkt veri elde edilen bir süreç değil, etkileşimin ve diyalogun ön planda olduğu bir süreç olarak gerçekleşmektedir. Buradan hareketle araştırma konusu süreç içerisinde yer alan bütün mertebeleri yakından etkileyebilmektedir (115).

Şekil 3.1. Nitel Araştırma Aşamaları (114)

Nitel araştırma modelini kullanılmasındaki amaç görüşme yapılan katılımcıların konu ile ilgili bilgilerini, düşüncelerini, beklentilerini, endişelerini ve tavsiyelerini tespit etmemede daha sağlıklı bilgiler toplamaktır.

Bu çalışmada fenomenoloji (olgubilim) ve belge tahlili yaklaşımlarından faydalanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek' e göre fenomenoloji Olgubilim; bir vaka ya da vaziyet hakkında derinlemesine bilgi edinmek amacıyla kullanılan bir usuldür. Fenomenoloji olgubilim, farkında olunan fakat derinlemesine ve detaylı bilgi sahibi olma kavrayışına sahip olunmayan olgular üzerinde durmaktadır (115).

Olgular, yaşamın muhtelif düzeylerinde insanların karşısına çıkan vakalar, kavramlar, deneyimler ve gidişatlardır. İnsanların tam anlamıyla yabancı olmadığı aynı zamanda tam olarak da anlayamadığı olgular üzerinde duran araştırmalar için fenomenoloji en uygun araştırma tabanını oluşturmaktadır (115).

3.2. Araştırmanın Örneklemi

Araştırma 2018-2019 eğitim öğretim yılında Kahramanmaraş ilinde yapılmıştır. Araştırmanın örneklemi, MEB bünyesinde görev yapan 6 BES öğretmeni, 9 meslek

dersi öğretmeni ve İHO' larda eğitim gören 15 öğrenci olmak üzere toplam 30 kişiden oluşmaktadır. Örneklem (katılımcı) grubu seçilirken aşağıdaki kriterler göz önünde bulundurulmuştur:

- Örneklem sayısının tespiti, görüşmelerde sorulara verilen cevapların kendini tekrar etmesiyle sonlandırılarak yapılmıştır.

- Öğretmenlerin en az 5 yıllık İHO' arda mesleki deneyime sahip ve kadrolu öğretmen olmaları,
- Kahramanmaraş ilindeki öğrenci sayısı bakımından en kalabalık okullar olması,
- Öğrencilerin 6' ıncı, 7' inci ve 8' inci sınıf olması,
- Öğrencilerin kendini ifade etme becerisine sahip olması.

Ayrıca araştırma için Kahramanmaraş ilinin seçilmesinde, araştırmacının Kahramanmaraş'ta ikamet etmesi ve örneklem grubuna kolayca ulaşılabilmesi, şartların elverişli olması gibi faktörlerde göz önünde bulundurulmuştur.

3.3. Katılımcı (Örneklem) Profili

Araştırmaya katılan öğretmenlerin; yaş, cinsiyet, öğretmenlik branşı ve öğretmenlik deneyimlerine yönelik kişisel bilgileri, öğrencilerin ise; yaş, cinsiyet ve sınıf bilgileri elde edilmiştir. Kişisel bilgilere yönelik bilgiler tablo 3.1 ve tablo 3. 2'de yer verilmiştir.

Tablo 3.1. Öğretmenlerin Kişisel Bilgileri

Öğretmen Kodu	Yaş	Cinsiyet	Öğretmenlik Branşı	İHO' lardaki Öğretmenlik Deneyimi
K1	46	E	BES	8
K2	40	E	BES	9
K3	40	E	BES	8
K4	48	K	MDÖ	7
K5	34	E	MDÖ	9
K6	50	E	MDÖ	10
K7	45	E	MDÖ	10
K8	35	K	DKAB	9
K9	28	K	MDÖ	5
K10	49	E	MDÖ	8
K11	41	E	BES	7
K12	35	K	MDÖ	9
K13	36	E	BES	7
K14	29	E	MDÖ	6
K15	33	K	BES	8

Örnekleme tespitinde ilk olarak öğretmenler için yaş ve öğretmenlik yaşları konusunda bilgi formu uygulanmıştır. Elde edilen bilgilerde yaş itibarıyla en küçük öğretmen yaşı 28 ve en büyük öğretmen yaşı da 50 olarak bulunmuştur. Görüşmelere katılım gösteren öğretmenlerin yaşları; 28 ile 50 yaş aralığındadır. Öğretmenlerin 5' i kadın ve 10' u erkektir. Öğretmenlerin 6' sı BES öğretmeni, 9'u meslek dersi öğretmenidir. Öğretmenlik deneyimleri ise 5 yıl ile 27 yıl arasında değişmektedir

Tablo 3.2. Öğrencilerin Kişisel Bilgileri

Öğrenci Kodu	Yaş	Cinsiyet	Sınıf
k1	14	E	8
k2	13	E	7
k3	12	K	6
k4	11	E	6
k5	11	K	6
k6	12	E	6
k7	11	K	6
k8	13	E	7
k9	13	K	7
k10	14	E	8
k11	13	K	8
k12	12	E	7
k13	12	K	7
k14	14	E	8
k15	14	K	8

Görüşmelere katılım gösteren öğrencilerin yaşları; 11 yaş ile 14 yaş aralığındadır. Öğrencilerin 7' si kadın öğrenci iken 8'i erkek öğrencidir. Öğrencilerin 5' i 6. sınıf, 5' i 7.sınıf ve 5' i de 8. sınıftır.

3.4. Araştırmacının Rolü

Araştırmacı MEB' de altı yıllık BES öğretmenidir. Araştırmacı kısa bir süreliğine İHO' da BES öğretmeni olarak çalışmıştır. Görev yaptığı sürede gözlemlediği ve konu ile ilgili yakın arkadaş grubu ile yapılan görüşmeler ve paylaşımlar sonucunda araştırmacıda İHO' larda BES dersine bakışın olumsuz olduğu kanaati oluşmuş aynı zamanda bir merak uyandırmış ve bu alanda çalışmaya karar vermiştir.

3.5. Araştırmanın Yapıldığı Ortam

Görüşme ortamının yapıldığı yerlerin sessiz ve uygun yerler olmasına dikkat edilmiştir. Görüşmeler esnasında dikkatlerin dağılmaması ve dışarıdan müdahalelerin olmaması için çalışma odaları, öğretmenler odası ve zümre odalarında görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler daha çok katılımcıların kendini daha iyi hissettiği ve kendi tercih ettiği ortamlarda gerçekleştirilmiştir.

3.6. Verilerin Toplanması

Araştırmada “*yarı yapılandırılmış görüşme formu*” veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırmaya dair verilerin toplanmasına başlanmadan önce, araştırmanın amacına hizmet etmesi için literatür taraması yapıp her iki grup için en uygun sorular hazırlanmaya çalışılmıştır. Görüşme formundaki soruların kolay ve anlaşılır olması, tutarlılık sağlaması ve eksik yönlerin tespiti ve düzeltilmesi için uzman görüşüne sıkça başvurulmuştur. Araştırma yapılmadan önce bir ön deneme yapılarak eksik olan yönler düzeltilmiş ve yarı yapılandırılmış görüşme formu son şeklini almıştır.

04 Mart 2019 - 04 Nisan 2019 tarihleri arasında katılımcılardan randevu alınarak görüşmeler yapılmıştır. Katılımcıların görüşme esnasında araştırmacıya verdiği cevaplar araştırmacı tarafından ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Görüşmelerin hemen öncesinde, yapılacak olan bütün görüşmelerin ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınacağını, elde edilen bütün verilerin bilimsel bir amaç doğrultusunda kullanılacağı, bundan dolayı görüşmelerin kayıt altına alınarak saklanılabileceğine dair bir sözleşme imzalanmıştır. Öğretmenlerle yapılan görüşmeler 30 dk- 50 dk arasında yapılmıştır. Öğrenciler ile yapılan görüşmeler ise 30 dk- 40 dk arasında gerçekleştirilmiştir. Ayrıca geçerlik ve güvenilirliği sağlamak adına verilerin toplanması esnasında katılımcıların; araştırmacıdan etkilenmemesi, görüşlerini, düşüncelerini rahatça ifade edebilmeleri ve yönlendirilmemelerine özen gösterilmiştir.

3.7. Verilerin Analizi

Ses kayıt cihazı ile kaydedilen veriler daha sonra bilgisayar ortamında Microsoft Office Word programına aktarılmıştır. Görüşmelerde elde edilen bütün veriler metin şeklini aldıktan sonra çözümleme aşaması Microsoft Office Excel programında yapılmıştır. Araştırmada çıkan sonuçlar sebep-sonuç ilişkisi içerisinde anlamlı bir şekilde çözümlenmenin olması için “*betimsel analiz*” yöntemi kullanılmıştır. Betimsel

analiz, elde edilen verileri okuyan kişilerin daha iyi kavrayıp yarar sağlanması için daha da kullanılabilir hale getirilmesidir (116).

Verilerin analizi esnasında ilk başta görülmeyen ama birbiriyle ilintili olan kategorilerin, konuşmaların içerisinde saklı duran kavramların tespiti için içerik analizi kullanılmıştır. Sonuç olarak görüşmelerden veriler elde edilmiş temalar, kategoriler ve kodlamalar oluşturulmuştur.

Veriler ve kodlamalar oluşturulurken bu alanda iki uzmanın görüşlerinden ve deneyimlerinde yararlanılmış ve genel bir çerçeveye oturtulmuştur. İmam Hatip Ortaokulu Meslek Dersleri Öğretmenleri, BES Öğretmenleri ile Öğrencilerin BES Dersine ilişkin Görüşleri adlı araştırmada, meslek dersleri öğretmenleri ile BES öğretmenlerinin BES dersine ilişkin görüşleri bir bölümde oluşturulmuş, öğrencilerin BES dersine ilişkin görüşleri ayrı bir bölümde oluşturulmuştur. Ayrıca görüşmelere katılım gösteren öğretmenler için "K1, K2, K3,...", katılım gösteren öğrencilerin isimleri yerine de "k1, k2, k3..." ifadesi kullanılmıştır.

3.8. Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmada geçerlik ve güvenilirliği sağlamak için bazı koşulların yerine getirilmesi gerekmektedir. Bu koşullar; inandırıcılık (iç geçerlik), aktarabilirlik (dış geçerlik), tutarlılık (iç güvenirlilik) ve teyit edilebilirlik (dış güvenirlilik)'tir. Bu çalışmada da bu koşullar sağlanmıştır (115).

3.8.1. Geçerlik

Geçerlik, nitel araştırmada konuyu araştıran kişinin bir olguyu ya da olayı olduğu haliyle tarafsız gözlem yapmasıdır (115). Bu çalışmada da yorumlayıcı geçerlik kullanılmıştır (117). Nitel alanda çalışma yapan kişiler, çalıştıkları alandaki nesnelere, bireyleri veya gerçekleşen davranış ve tutumların nasıl davrandıklarını ya da olay örgüsü içerisinde nasıl rol aldıklarını da inceler. Bu süreçte bir şeyleri betimlemek ana gaye değildir. Asıl gaye olayı kavramayı ve olayın bir parçası olmaktır (118). Bu çalışmada da araştırılan konunun yüzeysel değil derinlemesine incelenerek geçerlilik sağlanmaya çalışılmıştır.

- Veriler çözümlenirken ve bulgular oluşturulurken anlamlı bir bütün oluşmasına dikkat edilmiştir

- Bulular kısmı oluşturulurken kendi içinde tutarlılık ve anlamlılık sağlanmaya çalışılmıştır
- Ses kayıt cihazı ile görüşmeler kayıt altına alınmasının yanında araştırmacı tarafından önemli görülen kısımlar not alınmış ve bulguların anlamlılığı sağlanmaya çalışılmıştır.
- Ulaşılan bütün veriler önceden hazırlanmış genel bilgiler kısmı ile paralellik göstermektedir. Genel Bilgiler kısmı çalışmaya kolaylık sağlamıştır.

3.8.2. Güvenirlik

Güvenirlik, Ekiz' e göre bir çalışmada sonuçlar gerçeği yansıtıp yansıtmadığını, yansıtıyorsa ne kadar yansıttığı, farklı bir zamanda farklı araştırmacılar tarafından araştırılan aynı ya da benzeri bir konunun önceden yapılmış olan konuya yakın bir sonuç vermesidir. Bu çalışmada da güvenilirliği sağlamak adına bulgular, sonuçlar ve yorumlar başka bir araştırmacıya gösterilerek güvenilirlik artırılmaya çalışılmıştır (119). Bu çalışmada nitel analizi gerçekleştiren üç aşama (verilerin azaltılması, sunulması ve sonuçların biçimlendirilmesi) eş zamanlı olarak gerçekleşen ve tümleşik bir yapıdadır. İlk iki aşama (verilerin azaltılması ve sunulması), gerçekte analizin en önemli uygulama stratejisi olan 'kodlama' ve 'not alma'nın gerçekleştiği aşama olması sebebiyle önem taşımaktadır (120).

Araştırmanın süreci ve işleyişi açık, net bir şekilde anlatılarak, araştırmanın güvenilirliği sağlanmaya çalışılmıştır.

- Araştırmanın tutarlılığını sağlamak için alanında uzman üç kişinin görüşüne başvurulmuştur. Uyum düzeylerini belirlerken Miles ve Huberman'ın "Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)" formülü kullanılmıştır (120).
- Verilerin toplanması, işlenmesi, çözümlenmesi, kodlama ve kategorilerin oluşturulması, yorumlanması ve sonuçlandırılması aşamalar araştırmacı tarafından net bir şekilde belirtilmiştir.

4. BULGULAR

Bu bölümde İHO' lardaki meslek dersi öğretmenleri, BES dersi öğretmenleri ile öğrencilerin BES dersine ilişkin görüşlerini tespit etmek amacı ile oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formunda katılımcıların görüşlerine yer verilmiştir.

4.1. Öğretmenlerin Görüşlerine İlişkin Bulgular

Tablo 4.1. Öğretmenlerin İHO' larda BES Dersinin Nasıl Algılandığına İlişkin Görüşleri

Kategori	Kod	f
Gereklilik	İhtiyaç duyulan ders	10
	Gelişim dönemi için gerekli	7
	Zorunlu ders	3
	Disiplin aracı	2
	Yüksek başarı beklentisi	1
	Maneviyatı ve ahlakı yüksek öğrenci(sporcu)	1
	Peygamber sünneti	1
	Öğrencinin bütünsel gelişimi gerekli	1
Yetersizlik	Yeterince önem verilmeyen ders	9
	Kısıtlı imkânlarla işlenen ders	5
	İhtiyacı karşılamada yetersiz	1
	Emeğin karşılığını alamama	1
	Okul takımında başarısızlık	1
	Birden fazla etkinlik aynı anda yapılması	1
	İHO daha fazla BES olmalı	1
Öğrenci Algısı	Öğrencilerin sevdiği ders	12
	Rahatlama dersi	9
	Eğlence saati	8
	Aktivite zamanı	6
	Doyumu olmayan ders	3
	Her şartta sınıfa girilmek istenmeyen ders	2
	Öğrencilerin dini derslerle değiştirmek istediği ders	1

Tablo 4.1.' de Öğretmenlerin İHO' larda BES dersinin nasıl algılandığına ilişkin görüşleri temasında; "Gereklilik, Yetersizlik ve Öğrenci Algısı" olmak üzere üç kategori altında toplandığı görülmektedir.

Tablo 4.1'e göre "Gereklilik" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "ihtiyaç duyulan ders, gelişim dönemi için gerekli, zorunlu ders, disiplin aracı, yüksek başarı beklentisi, maneviyatı ve ahlakı yüksek öğrenci(sporcu), peygamber sünneti ve öğrencinin bütünsel gelişimi için gerekli kodlamaları tespit edilmiştir". "Yetersizlik" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "yeterince önem verilmeyen ders, kısıtlı imkânlarla işlenen ders, ihtiyacı karşılamada yetersiz, emeğin karşılığını alamama, okul takımında başarısızlık, birden fazla etkinlik aynı anda yapılması ve İHO daha fazla BES olmalı" kodlamaları tespit edilmiştir. "Öğrenci Algısı" kategorisi altında ise öğretmenlerin görüşlerinde; "öğrencilerin sevdiği ders, rahatlama dersi, eğlence saati, aktivite zamanı, doyumunu olmayan ders ve her şartta sınıfa girilmek istenmeyen ders" kodlamaları tespit edilmiştir.

Bazı öğretmenlerin İHO' larda BES dersinin nasıl algılandığına ilişkin görüşleri:

"Değer görmeyen, kıymetsiz bir ders olarak görüldüğünü hissediyorum, görüyorum, gözlemliyorum. Bu okullarda görev yapan bir BES öğretmeni olarak öğrencilerin daha çok spora ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. Normal ortaokullara göre ders yükümüzün daha fazla olduğunu düşünüyorum. Ders yükünün fazla olmasından dolayı çocukların enerjilerini atabilmesi için sadece BES dersi var, bu ders haricinde herhangi bir etkinlik mevcut değil. BES dersi onlar için bir özgürlük alanı, kendini ifade etme alanıdır. Var olan stresini, sıkıntısını, problemlerini bir nebze olsun unutup, koşuyor, terliyor. Bir diğer ifade şekliyle derslerin vermiş olduğu stresten bir nebze de olsa kurtulmuş oluyor... (K3)".

"Ders süresi bir saat olmasına rağmen öğrencilerin heyecanla bekledikleri, mutlu oldukları, öğrencilerin çok sevdiği bir ders diyebilirim. Bunun haricinde önemi ve değeri pek bilinmiyor. BES dersi dinlendirici ve gerekli bir ders olduğunu düşünüyorum (K8)".

"Benim için BES dersi olsun, görsel sanatlar dersi olsun, müzik dersi olsun çocukların gelişimi için gerekli bir ders olduğunu düşünüyorum. Çocukların çok sevdiği bir ders. Ben de imam hatipte okudum biz BES dersine giremiyorduk ama girmeyi çok isterdim. Ben spor yapmayı, bir branşa yönelmeyi çok isterdim. Mesela masa tenisi oynamayı çok isterdim. Bir sportif faaliyete katılmayı, bir spor dalında bilgi sahibi olmayı çok isterdim. Ben bu dersin zihinsel olarak bedensel olarak gelişime katkı sağladığını, ciddi anlamda

katkı sağladığını inanan birisiyim. Bizim öğrencilik dönemimizde imam hatip liseleri ve ortaokullar birleşti. 6 sene boyunca topu bize ellettirmediler. Biz topa elimizi süremedik. Öyle bir eğitimden geçtik. Ama bunun sıkıntısını yaşadım mı? Çok ciddi anlamda yaşadım. Keşke diyorum bize en azından bir bayan olarak bir masa tenisi veya yapabileceğimiz başka bir aktiviteye yönlendirebilselerdi. Kendimizi sosyal alanda daha rahat ifade edebilirdik. İlgimiz olmasına rağmen bundan mahrum kaldık. Bence bayanlar sosyal alanda kendini biraz daha rahat ifade etmesi, girişken olması adına aktif olması adına bence faydalı olabilirdi. Bu benim içimde bir ukde olarak kaldı. BES dersi, müzik dersi, resim dersi bunlar önemsiz gibi görünüyor, temel dersler gibi önemli görülüyor ama ben BES dersinin zihni boşaltmak adına, enerjisini atmak adına en önemli dersin BES dersi olarak görüyorum. Okulun vermiş olduğu ağır bir müfredat var (K12)."

"Bana göre, imam hatip ortaokullarında çocukların bedensel gelişimi için sadece imam hatip ortaokullarında değil, gelişim çağındaki bütün çocuklar için gerekli olan bir ders olarak görüyorum. Bu çocukların kontrollü sağlıklı bir şekilde gelişebilmeleri için beden eğitimi dersi önemlidir fakat kıymeti bilinmeyen bir ders (K1)."

"Top oynamak aklıma geliyor. Hava almak, dışarı çıkmak, aklıma geliyor. Çocukların çok iyi zaman geçirdiği bir zaman dilimi. Çocukların en çok sevdiği ders. Bunun haricinde bir saat olması, zamanın kısıtlı olması, dersin tam olarak işlenememesi... Bu okullarda diğer derslerin yoğunluğundan bu dersin arka planda kaldığını söyleyebilirim (K5)."

"İmam hatip ortaokullarında BES dersi deyince aklıma sadece bir saat olması aklıma geliyor. Kâğıt üzerine konulmuş bir ders olarak aklıma geliyor. Yani bu okullarda yeterince önemsiz olmayan bir ders (K13)."

Tablo 4.2. Öğretmenlerin BES Dersinin Eğitim-Öğretimdeki Önemine İlişkin Görüşleri

Kategori	Kod	f
Özgürlük	Çocuklar enerjisini boşaltır	4
	Mutlu öğrenci	4
	Çocuklar BES' i seviyor	3
	BES öğrencinin yaşam alanı	1
	Özgürce hareket ederler	1
Değerler	Kötü alışkanlıklardan koruma	6
	Davranış bozukluklarını düzeltme	3
	Değerlere sahip çıkma	3
	Disiplin sağlar	2
	Sorumluk alma	2
	Toplumsal kurallara uyma	1
Eğitim	MEB için önemli	8
	Eğitimin ayrılmaz parçası	7
	Ülke sporuna katkısı	5
	Diğer dersler gibi önemli bir ders	3
	Zorunlu bir ders	3
	Çağın eğitim anlayışını yakalamak	1
Çok Yönlü Gelişim	Sosyal gelişim	12
	Bedensel gelişim	11
	Sağlıklı öğrenci	8
	Sporsal gelişim	6
	Zihinsel gelişim	6
	İnsanı güçlü kılma	5
	Zinde öğrenci	4
	Kişilik gelişimi	3
	Ruhsal gelişim	3
	Fizyolojik gelişim	3
	Diğer derslere odaklanmayı sağlama	3
	Motivasyonu artırma	2
Ergenlik dönemi problemlerini engelleme	1	

Tablo 4.2 incelendiğinde öğretmenlerin BES dersinin eğitim-öğretimdeki önemine ilişkin görüşleri temasında; "Özgürlük, Değerler, Eğitim, Çok Yönlü Gelişim" olmak üzere dört kategori altında toplandığı görülmektedir.

Tablo 4.2' ye göre "Özgürlük" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "çocuklar enerjisini boşaltır, mutlu öğrenci, çocuklar seviyor, BES öğrencinin yaşama alanı, özgürce hareket ederler" kodlamaları tespit edilmiştir. "Değerler" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "kötü alışkanlıklardan koruma, davranış bozukluklarını düzeltme, değerlere sahip çıkma, disiplin sağlar, sorumluk alma, toplumsal kurallara uyma" kodlamaları tespit edilmiştir. "Eğitim" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "MEB için önemli, eğitimin ayrılmaz parçası, ülke sporuna katkısı, diğer dersler gibi önemli bir ders, zorunlu bir ders, çağın eğitim anlayışını yakalamak" kodlamaları tespit edilmiştir. "Çok Yönlü Gelişim" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "sosyal gelişim, bedensel gelişim, sağlıklı öğrenci, sporsal gelişim, zihinsel gelişim, insanı güçlü kılma, zinde öğrenci, kişilik gelişimi, ruhsal gelişim, fizyolojik gelişim, diğer derslere odaklanmayı sağlama, motivasyonu artırma, ergenlik dönemi problemlerini engelleme" kodlamaları tespit edilmiştir.

Bazı öğretmenlerin BES dersinin eğitim-öğretimdeki önemine ilişkin görüşleri;

"Bir defa olmaması milli eğitimin temel ilkelerine aykırı olur. Eğitim öğretim kavramları bu okullarda ne kadar zorunluluk arz ediyorsa BES de o kadar arz ediyor. Çünkü BES' i eğitim öğretim kavramından bağımsız bir şekilde düşünemeyiz. BES eğitim ve öğretimin tamamlayıcı bir parçasıdır. Çocuğun sporsal, bedensel, zihinsel, ruhsal, sosyal ve fizyolojik gelişim açısından bu ders okutulmalıdır. Gelişim ödevleri vardır insanda... (K2)."

"Kesinlikle okutulmalı. Hatta hafta sonu altı saat planlanacak bir şekilde öğrencinin branşta uzmanlaşması adına, ders programı düzenlenebilir. BES gelişimin bütün yönlerini etkiliyor aslında. Fiziksel gelişimi etkiliyor kas kuvvetini, dolaşım sistemini, yağ oranını, hareketliliği doğrudan etkiliyor. Zihinsel gelişimi etkiliyor. Duygusal ve toplumsal gelişimini sağlıyor. Saldırganlık, öfke gibi duygu kontrolü sağlıyor. İnsan sağlığını etkiliyor. Nerden bakarsak bakalım BES eğitimin tamamlayıcı bir parçası (K5)."

"Olmalıdır. Çocuklar enerjisini boşaltacak alanları aramakta dolayısıyla aktif olarak bu derse katılımlarının sağlanması çocukların faydasına olduğunu düşünüyorum. Çocuğun enerjisini boşatıp gelmesi bizim içinde iyi oluyor. Dersi daha rahat işleyebiliyoruz. Ergenlik döneminde çocukların sporla ilgili olmaları birçok olumsuz davranışı da engellenmesine vesile oluyor. Disiplin sağlanması için gerekli bir ders. Güçlü, sağlıklı, zinde nesillerin yetiştirilmesi için bu ders

gerekli. Çocukların sosyalleştiği, topluma edepte olduğu bir derstir. BES çocukların en çok sevdiği ders olduğu kesin olmalıdır. Milli eğitim amaçlarına baktığımızda olması gereken ve üzerinde önemle durulması gereken bir derstir (K9)."

"Hangi açıdan bakarsak bakalım kesinlikle olmalı. Çünkü BES dersi çocuk için yaşama alanı, sevinci, nefes aldığı, rahatladığı bir ders. Programdaki temel dersler nasıl ki varsa BES de okulun temel taşlarında bir tanesi. Ortaokul çağındaki yani gelişim çağındaki gelişim görevlerinin tamamlayabilmesi için bu ders olması lazım. BES, resim, müzik, eğitimin tamamlayıcı bir parçası. Milli eğitimin amaçlarından bir tanesi de bedensel olarak sağlıklı, ahlaklı, değerlerine sahip çıkan, bireyler yetiştirmektir. Çağın eğitim anlayışını yakalamak, diğer ülkelerle yarışır hale gelmek için bu ders olmalıdır (K15)."

"Kesinlikle okutulmalı. Çünkü BES vücudun ve sağlığının korunması adına o dönemdeki çocukların bilinçlenmesi adına sonraki hayatlarında BES adına daha da bilinçlenmesi adına önemli buluyorum. Bundan dolayı da okutulması gereken zorunlu bir ders okullarda. BES okulun ayrılmaz bir parçası. Çocuklarda spor kültürü oluşması için BES 'in olması lazım. Çocuklar sporla ilk olarak topluluk halinde okulda karşılaşıyorlar. Sporun temel noktası okullarda başlıyor. Bakın ülke sporun uluslararası başarısızlığından bahsediyoruz. Neden başarısızız? BES' e gerekli zaman ve imkân verilmediği için. Diğer ülkelerle yarışabilmek için anlayışımızı değiştirmek gerekiyor (K13)."

Tablo 4.3. Öğretmenlerin BES Dersinin Ders Saatine İlişkin Görüşleri

Kategori	Kod	f
Zaman	Kazanımlar için zaman yetersiz	10
	Kılık-kıyafet değişimi için zaman yetersiz	8
	Etkinlikler için zaman yetersiz	7
	Öğrencinin kendi aralarında eğleneceği zaman dilimi yetersiz	6
	İhtiyaçları gidermede zaman yetersiz	4
	Okul takımı için zaman yetersiz	2
	Ders rutininin çok zaman alması	2
Verimsizlik	Öğretmen ve öğrenci için verimsiz oluyor	4
	Ülke sporunun gelişimi için yetersiz	3
	Sağlıklı yaşamı benimsetmede yetersiz	1
	Nitelikli insan yetiştirmede yetersiz	1

Tablo 4.3 incelendiğinde öğretmenlerin BES dersinin ders saatine ilişkin görüşleri temasında: "Zaman ve Verimsizlik" olmak üzere iki kategori altında toplandığı görülmektedir.

Tablo 4.3'ce göre "zaman" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "kazanımlar için zaman yetersiz, kılık-kıyafet değişimi zaman yetersiz, etkinlikler için zaman yetersiz, öğrencinin kendi aralarında eğleneceği zaman dilimi yetersiz, ihtiyaçları gidermede zaman yetersiz, okul takımı için zaman yetersiz, ders rutininin çok zaman alması" kodlamaları tespit edilmiştir. "Verimsizlik" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "öğretmen ve öğrenci için verimsiz oluyor, ülke sporunun gelişimi için yetersiz, sağlıklı yaşamı benimsetmede yetersiz, nitelikli insan yetiştirmede yetersiz" kodlamaları tespit edilmiştir.

Bazı öğretmenlerin BES dersinin ders saatine ilişkin görüşleri:

"Beden eğitim dersi, 40 dakika ila 80 dakika ile olacak bir iş değil. Çocuklar BES dersinde zaman kazanmak için zil çalmadan hazırlanıyorlar. Yani bu dersi iki saate çıkarınca da her şeyi kurtarmış olmuyorsunuz. Bu çocukların fiziki aktivitelerine sağlayacak başka etkinliklerinde olması gerektiğini düşünüyorum. Ders dışı egzersizlerin arttırılması gibi, okul takımın çıkarılması gibi, sosyal aktivitelerin arttırılması gibi. Çocuklar BES adına yeterli bilgi ve beceriyi elde edemiyorlar. Ders kazanımlarını öğrenciye kazandıramıyoruz (K1)."

"Hayır bulmuyorum. Hiçbir şeye zaman yetmiyor. Ne çocuk eğlenebiliyor ne öğretmen ders işleyebiliyor ne öğretmen bir şey anlıyor ne de öğrenci bir şey anlıyor. Bir saate kıyafet, giyinme, yoklama, derken dersin önemli bir kısmı gidiyor (K6)."

"Hayır, kesinlikle yeterli bulmuyorum. Çoğu zaman çocuklar bir saatlik BES dersinin gitmemesi için kıyafet değiştirmek için son beş dakika bizden izin istiyor. Bir diğer husus öğrencilerin sportif beceri olarak geride kaldığını düşünüyorum. Okullar arası turnuvalarda gözlemlediğim kadarıyla çok az katılıyoruz. Bunda BES ders saatinin az olmasından kaynaklandığını düşünüyorum. Ülkeler bazında baktığımızda da sportif başarı olarak gerideyiz. Okullardaki BES dersini bence önemsemeliyiz (K12)."

"Yeterli değil. Niçin yeterli değil? Çocuk Türkçe dersinden çıkmış çocuğun giyinmesi için bir zamana ihtiyacı var; çocuğun teneffüste ihtiyaçları gidermesiydi, hazırlanmasıydı, ihtiyaçlarını karşılamasıydı, neredeyse dersin 5 dakikası gidiyor. Yoklama alınması, işte kılık-kıyafet kontrol ederken 5 dakika daha gidiyor, 30 dakika kalıyor. 30 dakikan da ancak 25 dakikasında ders işleyen biliyorsun çocuğun bir sonraki derse geç kalması için de son 5 dakika erken bırakıyoruz. 25 dakikada da sınıf mevcutları çok olduğu için yani 35-40 mevcuttu sınıflarımız var bu mevcutta da 25 dakikalık dersi işlemek ne kadar verimli olur? Onu da sizin takdirinize bırakıyorum. Bu sene bazı sınıflarımıza seçmeli ders olarak BES' i seçtik. O derslerin ne kadar verimli geçtiğini anlatamam size. O çocukların nasıl sevindiğini, o derste nasıl eğlendiklerini görmemiz lazım. Diğer sınıflarda seçmeli ders istiyorlar. Tabiri caizse isyan ediyorlar. Niye bize seçmeli olarak BES seçilmiyor diye (K15)."

"Kesinlikle yeterli bulmuyorum. BES dersinin mutlaka bir matematik bir yabancı dil ya da Türkçe dersi gibi ders saatinin fazla olması gerektiği kanaatindeyim. Çünkü BES dersi diğer derslerden çok farklı bir ders tamamıyla insan sağlığı ile ilintili. Mesela öğrencilere bakıyorum çocuk beşinci sınıfta çocuğun boyu 1.50 ancak kilo olarak 90'a yaklaşmış veya geçiyor. Bu durumu, çocuğun bu sağlıksız duran vücudunu haftada bir saatlik çalışmayla düzeltebilmem söz konusu değil. Ancak bu çocuklara her gün belirli bir program uygulayabilirsem okul içinde veya okul haricinde çocuğun yeterli süre dahilinde

sağlığına kavuşabileceğini inanıyorum. Kanaatimce haftada üç gün çocuğun spor dersinin olması gerektiğine inanıyorum (K2)."

Tablo 4.4. Öğretmenlerin BES Dersinin İHO' lardaki Olması Gereken Ders Saatine İlişkin Görüşleri

Kod	f
En az 2 saat olmalı	10
En az 3 saat olmalı	2
4 saat olmalı	2
Her gün 1 saat olmalı	1

Tablo 4.4 incelendiğinde öğretmenlerin BES dersinin İHO' lardaki haftalık programdaki ders saatine ilişkin görüşleri temasında; 10 öğretmen BES dersinin İHO' larda "en az 2 saat", "2 öğretmen "en az 3 saat", 2 öğretmen "en az 4 saat", 1 öğretmen ise "en az her gün 1 saat" olmalıdır kodlamaları tespit edilmiştir.

Bazı öğretmenlerin BES dersinin İHO' lardaki olması gereken ders saatine ilişkin görüşleri:

"Şahsi kanaatim imam hatip ortaokullarında BES ders saatinin asgari 3 saat olması gerekir. En az 3 saat olmasının temel sebebi ders yükümüzdür (K2)."

"Bence dört saat olmalıdır. Tabi veli ve yukarıdaki insanlara göre bu ders bu okullarda olmamalıdır (K3)."

Haftada bir değil de her gün olması lazım. Çünkü bu çocuklar her gün enerji dolu geliyor. Çocuk beden eğitim dersine girip, enerjisini boşaltıp ondan sonra derslere gelmeli. Dersin sonunda, değil ilk saat olmalı. Yani böyle bütün ilk saatleri kapatacaksın hepsini BES dersi yapacaksın. Bu benim fikrim (K7)."

"En az iki saat olmalıdır. Diğer ülkelerde durum nasıldır tam olarak bilmiyorum ama spor başarısı olarak onların gerisinde olduğumuz kesin. Ülke sporu adına gelişim göstermek zorundayız. Bunun temelinde de BES dersi var (K8)."

"Yani şu anda Avrupa standartlarını göz önüne alırsak ülkemizin şu andaki durumu seviyelerin çok altında. Haftalık 2 saat de yeterli değil. Ben bunun 4 saat olmasını isterim. 4 saatte çocukların branşlara yönlendirilecek branş çalışmasına yönelik çalışmaların olmasını isterim (K13)."

Tablo 4.5. Öğretmenlerin BES Ders Saatinin Müfredattaki Uygulanma Farklılığına İlişkin Görüşleri

Kategori	Kod	f
Önemsenmeme	Din derslerinin fazlalığı	11
	MEB'in almış olduğu bir karar	6
	Okul idaresinin zor durumda kalması(seçmeli ders açısından)	1
Yetersizlikler	Çocukların ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalması	7
	İHO öğrencilerinin ders yükü fazla olduğundan beden eğitimi ve spor ihtiyacı daha fazla	4
	Diğer okullarla rekabet için dezavantaj	1
	Adaletsizlik olarak görülmesi	8
Bakış Açısı	Doğru bulunmaması	5
	BES dersi artırılması gerekir	4
	Anlam verememe	3
	Bir çözüm yolu bulunmalı	1
	Milli eğitimin temel ilkelerine aykırı	1

Tablo 4.5 incelendiğinde öğretmenlerin BES ders saatinin müfredattaki uygulanma farklılığına ilişkin görüşleri temasında; "Önemsenmeme, Yetersizlikler ve Bakış Açısı" olmak üzere üç kategori altında toplandığı görülmektedir.

Tablo 4.5' e göre "Önemsenmeme" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "din derslerinin fazlalığı, MEB'in almış olduğu bir karar, okul idaresinin zor durumda kalması (seçmeli ders açısından)" kodlamaları tespit edilmiştir. "Yetersizlikler" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "çocukların ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalması, İHO öğrencilerinin ders yükü fazla olduğundan BES ihtiyacı daha fazla, diğer okullarla rekabet için dezavantaj" kodlamaları tespit edilmiştir. "Bakış Açısı" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "adaletsizlik olarak görülmesi, doğru bulunmaması, BES dersi artırılması gerekir, anlam verememe, bir çözüm yolu bulunmalı ve Milli eğitimin temel ilkelerine aykırı " kodlamaları tespit edilmiştir.

Bazı öğretmenlerin BES ders saatinin müfredattaki uygulanma farklılığına ilişkin görüşleri:

"Biliyorsunuz imam hatipler Din Eğitimi Genel Müdürlüğü'ne bağlıdır. Normal ortaokullar ise Temel Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağlı. Yani bu farklılığın bundan kaynaklandığını düşünüyorum. Üst merciinin aldığı bir karar.

Doğru bulmuyorum tabi. Öğrencilerin talepleri doğrultusunda ders sayısını artırmaları gerektiğini düşünüyorum. Diğer okullarla karşılaştığımızda imam hatip öğrencilerine haksızlık yapıldığını düşünüyorum (K1)".

"Normal ortaokullarda okuyan çocuğun iki saat BES okuma hakkı varken neden imam hatiplerde BES dersi bir saat? İmam hatiplerdeki dini ağırlıklı derslerin fazla olması gerektiğinden dolayı. Yani bence öğle değil ama, yukarıdaki üst akılların, bizi yöneten insanların, bakanlıktaki insanların, imam-hatip ortaokullarında daha çok dini ders olmalı, prensibinden yola çıkarak, uygulamaya koyduklarını düşünüyorum. Çocukları düşündüğümüzde adaletsiz bir ders dağılımı söz konusu (K3)."

"Çocuklar açısından bakıldığında çok ağır bir programları var. Buradaki çocukların daha çok BES dersini ihtiyaçları var aslında. Bu durumun göz ardı edildiğini düşünüyorum. Bu konuda en çok idareciler zor durumda kalıyor. Seçmeli ders olarak seçmek zorunda kalıyorlar ama buna diğer öğretmenler karşı çıkıyor ek ders olayından dolayı. Bu durumda ezilen genellikle idareciler. Aslında bizim okul olarak başarımız; sadece spor yönlü diyebilirim (K5)."

"Bu farklılık ders programın çok yoğun olmasından kaynaklanmaktadır. Normal ortaokullarda bizde olan zorunlu dersler seçmeli olarak okutulmaktadır. Bu dersler bir ya da 2 saat şeklinde okutulmaktadır. Ancak bizdeki mesleki dersler ortalama 5 saat olarak okutulmaktadır. Dolayısıyla ders program saati yeterli olmadığından BES dersinden kısıtlanmaya gidilmiştir. Temel olarak yeterli zaman olmamasından dolayı 1 saat okutulmaktadır. Haftalık ders saatlerinin azaltılması gerektiği kanaatindeyim 36 saatlik haftalık ders programı çok yoğun. Çocukların öğrenme kapasitesinin çok üstünde 30 saati açmaması gerekmektedir. Ders 30 saat olarak öğretilir haftalık bazda. Ancak BES dersinin de 30 saatin içinde 2 saat şeklinde işlenmesi makul olacaktır (K8)."

"Adaletsizlik olduğunu düşünüyorum. Burada derslerin yoğunluğundan dolayı 2 saate çıkarılmadığını düşünüyorum. Mesleki derslerin engel teşkil ettiğini düşünüyorum. Bakanlıkça alına bir karar. Öğrencilerin talepleri doğrultusunda haftalık ders sayıları tekrar düzenlenmesi gerekiyor. Çocuk her yerde çocuktur ve ihtiyaçları aynıdır. Çocukların hareket etme, oyun oynama, eğlenme, yarışma... (K9)."

"Bunu ben de anlamış değilim. Yani ikisi farklı çocukları mı? Bunun bende bir karşılığı yok. Çocuklar açısından düşündüğümüzde adil bir durum değil. Biz BES öğretmenleri içinde adil değil. Çocukları istediğimiz gibi yetiştiremiyoruz. Katıldığımız okul müsabakalarında diğer okullara göre zayıf kalıyoruz. Sadece ders ağırlığından dolayı BES azaltılmış. İmam hatiplerde seçmeli meslek derslerin çok olması bu dersin azalmasına sebebiyet veriyor. Ben de bu durumdan çok rahatsızım. Kaldı ki 36 saatlik haftalık programı bir saati BES için artırılması öğrenciler için ekstra bir yük olmayacaktır. Kesinlikle bu müfredatın düzeltilmesi lazım. Biz geçen sene Maraş ilimizde birinci olduk ve Türkiye şampiyonasına kadar gittik. Biz bunu nasıl yaptık 1 saatlik BES dersi haricinde ekstra okul dışı egzersizleri yaparak bunu başardık. Niye biz BES dersinde bunu yapmayalım, ekstra bir zaman harcayalım? Büyük fedakârlık da bunları yaptık. Velilerden izin almak çok zor oldu. Haftanın her günü antrenman yapmak bizi çok yordu. Biz bu durumdan şikâyetçi değiliz ama çocuğun BES dersini özümsemesi için bu tür egzersizleri BES ders saatinde yapması gerekir. Biz de normal ortaokullarındaki gibi bu dersin artırılmasını istiyoruz. Çünkü orada 2 saat BES dersi var, 2 saat de seçmeli olabiliyor. Yani bir sınıf 4 saat BES ders faaliyetlerinde bulunabiliyor. Spor, gelişen dünyada spor başarısı gelişmiş ülkelerin eğitim oranı ile doğru orantılı ilerlediğini görüyoruz. Gelişmekte olan ülkelere baktığımızda bizim ülkelerde bunlardan bir tanesi ama o gelişen ülkelere nazaran spora olan bakış açımız çok geride. Bunun da yansımaları zaten görüyoruz uluslararası müsabakalarda pek bir başarımız yok (K13)."

Tablo 4.6. Öğretmenlere Göre İslam Dininin BES' e Bakışı

Kategori	Kod	f
Olumlu Bakış	Peygamber okçuluğa önem vermekte	7
	Peygamber yüzmeye önem vermekte	7
	İslam dini ve Peygamber sporu teşvik etmektedir	5
	Peygamber atletizme önem vermekte	5
	Peygamber güreşe önem vermekte	5
	Peygamber at binmeye önem vermekte	5
	Müslüman ibadeti için, vatanını koruması için bedensel olarak güçlü ve sağlıklı olmalıdır	5
	Peygamber ve İslam dini sağlığa ve spora önem vermekte	4
	Peygamber mukavemet sporlarına önem vermekte	1
Olumsuz Bakış	Sportadaki bahis olumsuz algı oluşturmakta	2
	Sportadaki yüksek ücretler doğru değil	2
	Sportadaki şiddet sporu olumsuz etkiliyor	2
	Din adamları olumsuz bakıyor	1
	İslam'daki kıyafet şartı sporu engelleyebiliyor	1
	Dinle ilgisi olmayan spora olumsuz bakış açısı	1

Tablo 4.6' da öğretmenlere göre İslam dininin BES'e bakışı temasında; "Olumlu Bakış ve Olumsuz Bakış" olmak üzere iki kategori altında toplandığı görülmektedir.

Tablo 4.6' ya göre "Olumlu Bakış" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "olumlu bakıyor, peygamber okçuluğa önem vermekte, peygamber yüzmeye önem vermekte, İslam dini ve peygamberi sporu teşvik etmektedir, peygamber atletizme önem vermekte, peygamber güreşe önem vermekte, peygamber at binmeye önem vermekte, Müslüman ibadeti için vatanını koruması için bedensel olarak güçlü ve sağlıklı olmalıdır, peygamber ve İslam dini sağlığa ve spora önem vermekte" kodlamaları tespit edilmiştir. "Olumsuz Bakış" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "olumsuz bakıyor, sportadaki bahis olumsuz algı oluşturmakta, sportadaki yüksek ücretler doğru değil, sportadaki şiddet sporu olumsuz etkiliyor, din adamları olumsuz bakıyor, İslam'daki kıyafet şartı sporu engelleyebiliyor, dinle ilgisi olmayan spora olumsuz bakış açısı" kodlamaları tespit edilmiştir.

Bazı öğretmenlere göre İslam dininin BES'e bakışı ve buna ilişkin görüşleri;

"Dinimiz, BES' e hep pozitif bakmıştır. Peygamberimiz bu konuda bize hep örnek olmuştur. Yüzmeyi, ata binmeyi emretmiştir. Ok atmayı emretmiştir.

Çocuklarınıza bunları öğretin demiştir. Kendisi de bizzat sportif faaliyetlerde bulunmuştur zaten. Baktığınızda bugün Müslüman'ın, spor yapması kıyafet engeliyle engelleniyor. Müslüman bir insan yüzmek istiyorsa illa da mayo giymek zorunda değildir ya da giymek istiyorsa ona göre şartların oluşturulması lazım. Bu giyim konusunda İslam'ın hassasiyet göstermesi çocuğun spor yapmaması anlamına gelmemeli. İslam'a göre imkân ve şartların oluşturulması gerekir. Dinimizin karşı olduğu bir nokta spora bahisin girmesi. Bu hem sporun doğasına aykırı hem de dinimizin kesinlikle karşı olduğu bir durum. Bir olumsuz nokta da sporculara, devasa paraların verilmesi. Bu da İslam'ın özüne aykırı. Bu durumda spor bir ihtiyaç olmaktan çıkıp tamamen ekonomik ranta dönüşmekte. Bu tür etkenler sporda şiddeti de artırmaktadır. Ata binmek çok önemli bir spor, at sürmek çok önemli bir spor ama şimdi at yarışının bir spor olduğunu kim iddia edebilir. Şu da var mesela kadının ağır spor yapması doğru değil. Kadın yapısı naziktir. Bir halter sporu için uygun değildir, güreş için uygun değildir mesela. Vücudun kaldıramayacağı yükler yüklememeli mesela. Koşu gibi, voleybol gibi branşlarda yapabilir ama ağır sporlara yapısı uygun değil (K1)."

"Dinimiz spora hep olumlu bakmıştır. Yok, eğer aksini iddia eden varsa da cahildir. Çünkü bizim dinimizin peygamberi pehlivandır. Hatta oğlumun ismini de hazreti Hamza'dan dolayı Hamza olarak koydum. Bizim dinimiz nasıl olurda buna yanlışı bakar. Bir kere baktığınız zaman insanın güçlü olması gerekir, ibadetini yapabilmesi için sağlıklı ve güçlü olması gerekir, cihat edebilmesi için güçlü olması gerekir, kendini vatanını dinini savunabilmesi için güçlü olması gerekir. Haliyle güçlü olmak sadece yemekle olmuyor çalışmayla oluyor. Mesela peygamber efendimiz zamanında atletizm dersek kimilerine abes gelebilir ama peygamber efendimiz in koşuları vardı, uzun yürüyüşleri vardı, güreş vardı, bunun yanında mukavemet sporları vardı. Şimdiyse tek farkı spor çeşitlendi birçok alan birçok dal mevcut. Bir de şöyle bir inanç var buna biz mahalle inancı diyoruz İslamiyet'le alakası yok bunun çocuk topla oynayamazsın, şort giymesin, topa vurmazsın, o top bilmem neyin kafası vs. Böyle cahil düşünceleri savunan insanlarla karşılaşıyoruz. Bizim okulumuzda bu yönde herhangi bir olumsuz düşünce söz konusu değil. İdarecilerimiz öğretmenlerimiz hepsi spora karşı olumlu yaklaşıyor (K2)."

"Doğrusunu söylemek gerekirse, dinimiz BES'e olumsuz bakıyor. Bu işle uğraşan din adamları da ha keza öyle söylüyorlar. Dinimizin olumsuz bir bakışı var yani, böyle olduğunu düşünüyorum. Benim şahsi görüşüme göre insanlar ibadetlerini de yapabilmeli, sporunu da yapabilmelidir. Ama din adamlarından öğrendiğimiz kadarıyla bu işi tasvip etmediklerini düşünüyorum (K3)."

"Dinimiz sporu hep teşvik etmiştir. Dinimiz spora hep olumlu bakmıştır. Peygamber efendimiz spor yapmış yapmasını tavsiye etmiştir eşiyile koşu yarışması yapmıştır. At yarışları yaptırdığını biliyoruz, güreş yaptırdığı biliyoruz, dönemine göre hangi spor revaçta ise onu yaptırdığını söyleyebiliriz. Mesela yüzmeyi teşvik etmiştir. Bu çocukların fiziksel ve zihinsel gelişimine katkı sağlayacaktır. Bu ders yoğunluğun dengede tutulması adına yapılmış bir şeydir. Ben din kültürü öğretmeni olarak bu konuda çocukları hep yönlendirmeye çalışıyorum. Sportif faaliyetlerde bulunmalarını tavsiye ediyorum, sporun olumlu yönlerinden bahsediyorum (K12)."

Tablo 4.7. Öğretmenlerin, İslam Dininin BES' i Teşvik Edici Yönüne Rağmen İHO' lardaki BES Dersi Saatlerinin Farklılıkları Konusundaki Görüşleri

Kategori	Kod	f
Bahane	MEB'in almış olduğu bir karar	11
	Din derslerin fazlalığı	6
	Alan derslerine daha fazla önem verilmesi	4
	İyi niyetle hazırlanmış bir program değil	2
	Hızlı değişimden kaynaklanan bir eksiklik	1
	İmkân ve olanak yetersizliği	1
	Formalite icabı konulmuş bir ders	1
Görüş	Bu durum doğru değil	2
	İslam'la ilgili değil	2
	Bu durum değişecektir	1
	Bir saat olacağına hiç olmasın	1
Çözüm	Öğrenci istekleri dikkate alınmalı	3
	MEB tarafından değiştirilmeli	2
	Platformlarda dile getirilmeli	2
	Seçmeli olarak seçilebilir	1

Tablo 4.7 incelendiğinde öğretmenlerin, İslam dininin BES' i teşvik edici yönüne rağmen İHO' lardaki BES dersi saatlerinin farklılıkları konusundaki görüşleri

temasında; "Bahane, Görüş, Çözüm" olmak üzere üç kategori altında toplandığı görülmektedir.

Tablo 4.7' ye göre "Bahane" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "MEB'in almış olduğu bir karar, din derslerin fazlalığı, alan derslerine daha fazla önem verilmesi, iyi niyetle hazırlanmış bir program değil, hızlı değişimden kaynaklanan bir eksiklik, imkân ve olanak yetersizliği, formalite icabı konulmuş bir ders" kodlamaları tespit edilmiştir. "Görüş" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "bu durum doğru değil, İslam'la ilgili değil, bu durum değişecektir, bir saat olacağına hiç olmasın" kodlamaları tespit edilmiştir. "Çözüm" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "öğrenci istekleri dikkate alınmalı, MEB tarafından değiştirilmeli, platformlarda dile getirilmeli, seçmeli olarak seçilebilir" kodlamaları tespit edilmiştir.

Bazı öğretmenlerin, İslam dininin BES' i teşvik edici yönüne rağmen İHO' lardaki BES dersi saatlerinin farklılıkları konusundaki görüşleri;

"Türkiye'de eğitim sistemi çok değişken. Daha iki sene önce TEOG sistemi mevcuttu. Bu sistemde çocuklar at yarışları gibi çalışıyorlardı. Sistem bir anda kalktı. Demek istediğim bu uygulamanın şu an imam hatiplerle ya da İslam'la ilgili değil hızlı değişim gösteren sistemden kaynaklanıyor. Tabii böyle bir uygulamanın olması doğru olduğunu göstermez. Gerekli yerlere gerekli şekilde talepte bulunmamız halinde, kamuoyu olarak talep etmemiz halinde bu durumun değişeceğini inanıyorum. İmam hatip ortaokulları hayatımıza bir anda girdi dolayısıyla uygulamada bir takım eksikliklerin olması normaldir. Gerekli planlamalar yapıldığı takdirde bu durumun aşılabileceğini inanıyorum spor anlamında da Türkiye'nin geleceğinin imam hatipler de olduğunu düşünüyorum (K2)."

"İmam hatip ortaokullarındaki bir saatlik BES dersinin olmasındansa, hepten kaldırsınlar. Çünkü burayı imam yetiştirme okulları olarak düşünüyorlar, öğretmen arkadaşlarımız, velilerimiz. Burada BES dersi olmamalı dini ağırlıklı dersler daha çok olmalı. Zaten yeterince var ama onlara göre o da yeterli değil. Burası imam yetiştirme okulu gibi düşünülüyor. Din adamı yetiştirmeli gibi düşünülüyor. Maalesef üzülmeye söyliyorum böyle bir kanaat var. Bana göre de BES dersleri bu okulda kalkmalı. Çocuklar burada din eğitim dersi alıyorlar ancak mükemmel bir şekilde dini uyguladıkları da söylenemez. Buradan mezun olan öğrencilerimiz dindar bir nesil olmuş olmuyor (K3)."

"Bu tamamen imam hatip ortaokullarındaki ders yükünün fazlalığından kaynaklanıyor. Üst mercilerin aldığı bir karar. Ders yükünü azaltmak için kurnazca hazırlanmış bir ders programı. Din Öğretim Genel Müdürlüğü'nün ders programını hazırlarken yaptığı kurnazlık. Bu programın öğrencilerin ihtiyaçlarının karşılanması için tekrar düzenlemesi gerektiğini düşünüyorum (K5)."

"Bu tamamen merkezi idarenin planlaması ile alakalı bir durumdur. Velilerin, öğrencilerin hak arama konusunda dilekçe yazmaları, talepte bulunmaları halinde bu durumun değişebileceğini, bakanlığın uygun görmesi halinde ders saatinin arttırılabileceğini düşünüyorum (K6)."

"Tamamen ders yoğunluğuyla alakalı. Süre kısıtlamasına takılmaktadır. Bizden yada İslam'dan kaynaklanmıyor bu durum. Programı hazırlayanlar üst merci. Ankara'dan gerekli mercilerden değiştirilmesi gereken bir durum. İmam-hatip ağırlıklı olduğumuz için meslek derslerinin yoğunluğu, genel kültür derslerin yoğunluğu tamamen zamanı işgal etmekte. Temel sorun ders saatlerinin yoğunluğundan kaynaklanmaktadır. Üst mercilerin öğrencilerin istek ve ihtiyacına göre bu programı tekrar düzenlemeleri daha iyi olacaktır. Genel kültür derslerin ve meslek derslerin ders sayısı fazla, haftalık 36 ders saati fazla (K8)."

"Sadece kâğıt üzerinde var olsun diye BES' i koymuşlar buradaki okullara. Formaliteden konulmuş bir ders. BES öğretmenin bu noktada ders sayısının artırılması için her platformda dile getirmesi gerekiyor. Özellikle BES öğretmenlerinin Bakanlığa bu isteklerini iletmeleri gerekir. Konferanslar verilebilir, seminerler verilebilir. Çalıştaylarda bu durumu dile getirmek gerekiyor (K13)."

Tablo 4.8. Öğretmenlere Göre Velilerin BES Dersinin Okutulmasına Bakışı

Kategori	Kod	f
Olumsuz Bakış	Yeterince önemsenmiyor	13
	BES dersini gereksiz görüyorlar	8
	Sınav odaklı düşünüyorlar	8
	Akademik derslere önem veriyorlar	7
	Dini derslere önem veriyorlar	6
	Derslerden geri kalınmasına sebep olduğunu düşünüyorlar	4
	Oyun oynanan bir ders olarak algılanıyor	2
	Çocuklarını spordan uzak tutmaya çalışıyorlar	2
	Zaman kaybı olarak görüyorlar	1
Olumlu Bakış	Sınıflar karma olmadığı için dersten memnunlar	1
	Öğrenciler dersi sevdiği için dersi önemsiyorlar	1

Tablo 4.8 incelendiğinde öğretmenlere göre Velilerin BES dersinin okutulmasına bakışı temasında; "Olumsuz Bakış ve Olumlu Bakış" olmak üzere iki kategori altında toplandığı görülmektedir.

Tablo 4.8' e göre "Olumsuz Bakış" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "yeterince önemsenmiyor, BES dersini gereksiz görüyorlar, sınav odaklı düşünüyorlar, akademik derslere önem veriyorlar, dini derslere önem veriyorlar, derslerden geri kalınmasına sebep olduğunu düşünüyorlar, oyun oynanan bir ders olarak algılanıyor, çocuklarını spordan uzak tutmaya çalışıyorlar, zaman kaybı olarak görüyorlar" kodlamaları tespit edilmiştir. "Olumlu Bakış" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "sınıflar karma olmadığı için dersten memnunlar, öğrenciler dersi sevdiği için dersi önemsiyorlar" kodlamaları tespit edilmiştir.

Bazı öğretmenlere göre velilerin BES dersinin okutulmasına bakışı ve buna ilişkin görüşleri;

"Onlar buranın normal bir okul olduğunun bilincinde değiller. Onlar sevdiği bir arkadaşın yönlendirmesiyle ya da yakın çevresinin zorlamasıyla veyahut eve yakınlığı sebebiyle gönderiyorlar. Bilinçli bir şekilde gönderen çok az. BES dersini pek önemsemiyorlar. Gereksiz bir ders olarak görüyorlar. Daha çok diğer derslerde başarılı olmasını istiyorlar. BES dersinde dahi sınava yönelik çalışmalarını istiyorlar (K3)."

"Veliler için bu ders gereksiz olarak görünüyor. Çok umursamaz bir tavırları var bu ders için. Sınavlardan dolayı, özellikle liseye giriş sınavından

dolayı, diğer derslerle çocuğunun ilgilenmesini istiyorlar. Bundan dolayı diğer dersler BES, resim, m¼zik gibi derslerin veliler için bir kıymeti yok. Bunlardan yüksek not alsın öğrencim, başka da bir şey yapmasın anlayışındalar (K5)."

"Veliler BES dersinden çok memnunar çocuklarının aktivite içerisinde bulunması spor yapmasından gayet memnunar. Buna bizzat şahit oluyoruz. Velileri herhangi bir olumsuz bakış açısı olmuyor nadiren olsa da bir iki veli söz konusu olabiliyor. Ancak genel itibariyle çocuklarının BES dersine katılımını destekliyorlar. Sınıflarımız karma olmadığı için (K8)."

"Bu dersi önemseyen veli var mıdır? Çok az. Tabi önemseyen veliler var ama çok az. Yani bu okullara gönderen veliler daha çok çocukların diğer genel kültür derslerinden, meslek derslerinden başarılı olmasını istiyor. Çünkü lise giriş sınavlarında bu derslerden soruyorlar (K11)."

Veliler için bu ders pek de önemli değil. En azından çocuğunu bu okula gönderen çevre anlayışı böyle. Bir saatlik BES dersinde bile çocuğum sınava hazırlansın diyor. Zaman kaybı olarak görülüyor onlar açısından (K13)."

"Veliler için bu ders çok da önemli değil en azından bu okullara gönderen kesim için bunu diyebiliriz. Çünkü veli çocuğun imam hatip olmasını istiyor ya da diğer derslerden matematik, Türkçe, fen gibi derslerden başarılı olmasını istiyor. Lise giriş sınavlarında BES, resim, m¼zik gibi dersler sorulmuyor (K14)."

Tablo 4.9. Öğretmenlerin, Öğrencilerin Birlikte Ders Okumalarına Yönelik Öğrenci ve Velilerin Bakış Açıklarına İlişkin Görüşleri

Ana Kategori	Kategori	Alt Kategori	Kod	f	
Öğretmen	Kıyafet		Dine uygun giyim	8	
			Giyinme tercihlerine saygı	5	
			Yönetmenliğe uygun giyim	4	
			Bazı kıyafetler İHO' larda sorundur	1	
	Derse Katılım	Ayrı Eğitim	Bir arada olmaları doğru değil	1	
			Fiziki yapıdan dolayı kızlar erkeler ayrı ayrı ders işlemeli	0	
			Dini olarak kızlar kapalı alanda ders işlemeli	4	
			Cinsiyete göre kadın ve erkek öğretmen olmalı	3	
			5. ve 6. sınıflar birlikte 7. ve 8. sınıflar ayrı ders işlemeli	2	
				2	
	Öğrenci	Derse Katılım	Karma Eğitim	Karma olmasında sorun yok	5
				Bu yaşlarda bir risk yok	4
				Dersin özünde bir arada olmak var	2
				Önemli olan dersin amacı	2
Günlük hayatta olduğu gibi bir arada olmalı				1	
Öğretmen kontrolü ve dengeyi sağlar				1	
Öğrenciler suiistimal edebiliyor				3	
Öğrenciler için keyifli bir durum				3	
Bazı öğrenciler etkinliklere katılmak istemiyor, çekiniyor				2	
Her türlü BES dersinde olmak isterler				2	
Veli	Kıyafet	Derse Katılım	Çocuklar bir arada olmak ister	1	
			Ayıplanmaktan korkabiliyorlar	1	
			Bazı öğrenciler eşofman giymek istemiyor	1	
			Ayrı ayrı ders işlemleri isterler	1	
			Kız öğrenciler rahatsız oluyor	1	
			Önem	Öğrencinin eşofman giymesi veli için bir sorun	2
				Ayrı ayrı ders okumalarını isterler	2
				Çoğunluk uygun buluyor	2
				BES dersini önemsemiyor	5
			Önem	Dini dersleri önemsiyor	2
Velinin dersin okutulmasına ilişkin görüşü yok	1				

Tablo 4.9 incelendiğinde öğretmenlerin, öğrencilerin birlikte ders okumalarına yönelik öğrenci ve velilerin bakış açılarına ilişkin görüşleri temasında; "Öğretmen, Öğrenci ve Veli" ana kategori altında "Giyim, Ders işlenişi ve Önem" olmak üzere üç kategori tespit edilmiştir. "Öğretmen" "Derse Katılım" kategorisi altında ise "Ayrı Eğitim ve Karma Eğitim" olmak üzere iki alt kategoride toplandığı görülmektedir.

Tablo 4.9' a göre "Öğretmen" ana kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "Giyim ve Ders İşlenişi" kategorileri mevcuttur. "Kıyafet" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "yönetmenliğe uygun giyim, dine uygun giyim, giyinme tercihlerine saygı, bazı kıyafetler İHO' larda sorundur" kodlamaları tespit edilmiştir. "Ders İşlenişi" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "ayrı eğitim ve karma eğitim" alt kategorileri mevcuttur. "Ayrı eğitim" alt kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "bir arada olmaları doğru değil, fiziki yapıdan dolayı kızlar erkeler ayrı ayrı ders işlemeli, dini olarak kızlar kapalı alanda ders işlemeli, cinsiyete göre kadın ve erkek öğretmen olmalı, 5. ve 6. sınıflar birlikte 7. ve 8. sınıflar ayrı ders işlemeli" kodlamaları tespit edilmiştir. "Karma eğitim" alt kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "karma olmasında sorun yok, bu yaşlarda bir risk yok, dersin özünde bir arada olmak var, önemli olan dersin amacı, günlük hayatta olduğu gibi bir arada olmalı, öğretmen kontrolü ve dengeyi sağlar" kodlamaları tespit edilmiştir.

Tablo 4.9' a göre "Öğrenci" ana kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "Ders Katılım" kategorisi mevcuttur. "Ders Katılım" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "öğrenciler suiistimal edebiliyor, öğrenciler için keyifli bir durum, bazı öğrenciler etkinliklere katılmak istemiyor, çekiniyor, her türlü BES dersinde olmak isterler, çocuklar bir arada olmak ister, ayıplanmaktan korkabiliyorlar, bazı öğrenciler eşofman giymek istemiyor, ayrı ayrı ders işlemeleri isterler, kadın öğrenciler rahatsız oluyor" kodlamaları tespit edilmiştir.

Tablo 4.9' a göre "Veli" ana kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "Giyim, Ders işlenişi ve Önem" olmak üzere üç kategori mevcuttur. "Kıyafet" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "öğrencinin eşofman giymesi veli için bir sorun" kodlaması tespit edilmiştir. "Ders işlenişi" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "ayrı ayrı ders işlemeleri isterler, çoğunluk uygun buluyor" kodlamaları tespit edilmiştir. "Önem" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "BES dersini önemsemiyor, dini dersleri önemsiyor, veli derse karşı nötr" kodlamaları tespit edilmiştir.

Bazı öğretmenlerin, öğrencilerin birlikte ders okumalarına yönelik öğrenci ve velilerin bakış açılarına ilişkin bazı görüşleri;

"Allah kadın ve erkek olarak insanı yarattıysa ve bunlar bir arada yaşıyorsa otobüste beraber gidip geliyorlar, yolda beraber yürüyorlar. İster istemez ders esnasında temas, bir değme, bir itiş-kakış olacaktır. Kaldı ki bunlar çocuk. Aslolan yaptığımız işin amacıdır. Biz bu olaya nasıl yaklaşıyoruz

esas olan bu. Olaya bakış açımız önemli. Eşofman giyebilir erkek öğrenciler şort giye bilir. Ama kız öğrencilerimizin bu konuda biraz daha dikkatli olması gerekiyor. Biz de bu yönde gerekli telkinlerde bulunuyoruz. Genel manada öğrencilerimiz BES dersine uygun kıyafetlerle derse iştirak ediyorlar. Haliyle dersin bir kaidesi bir kuralı var. Biz de okula gelirken eşofmanlığımızı giyip geliyoruz. Çünkü bir sürü değişik konumuz var anlatmamız gereken. Biz çocuklarımıza şunu söylüyoruz; kıyafet alabilecek durumu olmayanlar kesinlikle kıyafet almasın, bilhassa BES dersi için kıyafet almasın resmi okul kıyafetleriyle derse katılabilirler. Sınıfta bir kaç öğrenci yalnız bu durumda olabiliyor. Bizim genel tavsiyemiz takım eşofman, altta spor ayakkabı, içte de bir penye. Bu durumu çok da sıkıyoruz. Kız öğrencilerimizin zaten %90'ı takım eşofman giyiyor. TEOG niye kalktı? Çocukları robotlaştırdığı için kalktı. Toplum olarak birlikte yaşıyoruz. Şöyle söyleyeyim; yani bir kız öğrenci erkek öğrencinin bulunduğu ortama girmeyecekse bu çocuk hastaneye de gitmesin, bu çocuk yolda da yürümesin veya bir erkek aynı şekilde ne fark eder. Önemli olan olaya bakış açımız. Biz olayı spor olarak bakıyorsak çocukların cinsiyeti, cinsel farklılığı çok da önemli değil. Çünkü bunun dengesini öğretmen korur derste. Bizim okulumuzun böyle bir sıkıntısı mevcut değil erkekler açısından herhangi bir sıkıntı yok yalnızca sekizinci sınıfa gelmiş kız öğrenciler için bazı velilerimizin eşofman giyme, çok aktif olma, koşma gibi düşüncesi olduğunu biliyoruz. Onun haricinde herhangi bir sıkıntımız yok. Velinin bu yaklaşımı da on kişiden belki biri bu durumda. Normal ortaokullarda da yaşanabilecek bir durumdur (K2)".

"Güvenlik tedbirlerini aldıktan sonra bizim için oynamasının hiçbir sakıncası yok. Yalnız diğer derslerde gürültü olması açısından diğer öğretmen arkadaşlar rahatsız oluyorlar. Veliler için nötr diyebilirim. Dersimiz için bir artısı eksisi yok onlar açısından. Onlar bu dersi önemsiz ve gereksiz gördükleri için bir bakış açıları yok. Derste oynamışlar, oynamamışlar onları çok da ilgilendirmiyor. Ortaokul yaşındaki çocukların BES faaliyetlerinde bulunması gerek kız gerek erkeklerin bir arada bulunması bir BES öğretmeni olarak benim açımdan bir sakıncası yok. Gayet normal bir durum. Bu yaştaki çocukların herhangi bir cinsel istismara yönelik bir niyeti yok, daha doğrusu böyle bir şey bilmiyor. Zaten bizim okulda kız ve erkekler ayrı oldukları için

böyle bir sıkıntı, yani erkek ve kızların bir arada olma sıkıntısı zaten yok. Bazen erkek öğrenciler kız öğrencilerle bir arada olmak istemiyorlar. Bunu duygusal yönünden dolayı değil sadece kendi aralarında oluşturdukları bir ayıplama söz konusu. Çocukların cinsi dürtüleri gelişmediği için, böyle bir şeyi bilmiyorlar. Sadece diğer arkadaşları açısından küçük düşmemesi için, kızın elini tuttuğu zaman dalga konusu olmamak için, bir arada olmak istemiyor. Başka bir sakıncası yok. Benim için bu derste eşofman en makul olanı, kızlar bunu bazen istismar ediyor, uygunsuz tayt veya kısa şort gibi şeyleri giymesi, böyle muhafazakâr yerlerde sorun teşkil ediyor. İmam hatip okulu olduğu için ben de çocuklara sadece eşofman zorunluluğu getiriyorum. Daha çok rahat hareket edebilecekleri kıyafetleri tercih etmelerini gerektiğini söylüyorum onlara. Kendim de onlara örnek oluyorum giyimimle. Eşofman giyiyorum. Erkeklerle şorta izin veriyorum, tavsiye de ediyorum. Zaten bizim kılık kıyafet yönetmeliği bellidir, onun dışına da çıkmayız (K3)."

"Baktığımız zaman BES dersinde iki gruba ayırmak gerekiyor. Sadece erkek çocukların BES dersinde faaliyetlerde bulunmasında hiçbir sakınca yok. Ergenlik çağına girmiş kızlar için velilerimiz kız ve erkek öğrencilerin bir arada BES dersinde bulunmasında hoşnut olmuyor. Bana göre de kız ve erkeklerin BES dersinde ayrı ayrı olmaları gerekir. Hatta kız öğrencilere kadın öğretmen, erkek öğrencilere erkek öğretmen bu dersi okutmali. Ergenlik çağında olan bu çocuklara mahremiyetin öğretilmesi dinimiz açısından çok önemli. Kılık kıyafetin üzerinde durmak gerekiyor. Hem kız çocukların hem erkek çocukların rahat edebileceği, geniş elbiseler giymesi lazım. Kıyafet konusu problem olmadığında spor yapmalarında hiçbir sakınca yok. Giyim konusu problem olduğu zaman hem veliler için hem öğretmenler için bir stres konusu oluyor. Kız ve erkek öğrencilerin BES dersinde ilkokulda belki bir arada bulunabilir ama ortaokul ve lisede ayrılması lazım. Öğrenciler bazı şeylerin farkında olduğu dönem olduğu için suiistimallik durumu oluyor (K5)."

"Çocukların kız ve erkek öğrencilerin bir arada olmasında açıkça ve net bir şekilde söylüyorum sakıncalı bir durum. Kızların farklı saatlerde farklı yerde olabilir, erkekler farklı saatlerde farklı yerlerde olabilir, basit çözümler bulunabilir. Maksudumuz BES ise eğer. İslamiyet sadece 1400 yıl öncesine inmedi. Bu zamanı da kapsıyor. Son din olduğu için kıyamete kadar da

gidecek. Çocukların BES dersinde giyime de dikkat etmeleri gerekir. Çocukların BES dersinde eşofman giyimi ders faaliyetlerinde bulunabilirler. Bilakis eşofman giymeleri lazım ki sınıfa geldiklerinde kokmasınlar. Kızlar derslerde bol bir eşofman giymeli İslamiyet'te tesettür vardır. İslam sadece bedenini örtünmesi değil bedenini uygun bir şekilde örtünmesidir. Veliler de benim düşüncemdedirler. Bir arada olmasını istemezler ki zaten bu okullara gönderiyorlar (K7)."

"Çocuklarını okul bahçesinde BES ders, faaliyetlerinde bulunmasında herhangi bir sakınca yok. Gerek, veliler açısından olsun gerek öğretmenler açısından olsun gerek öğrenciler açısından olsun. Ama dini açıdan bakacak olursak kız öğrencilerin, kapalı alanda BES faaliyetlerinde bulunması daha doğru olur. Kıyafetlerinde dini, ölçütler içerisinde olması daha iyi olur. Kız öğrenince nasıl namaz kılıyorsa öyle de spor yapmalı. Yani bunun dışında başka bir sakınca, ben bulmuyorum. Bahsettiğimiz grup, ortaokul, grubu ama kız erkek ilişkileri, küçük yaşlara kadar indi. Dolayısıyla çocuklar, bu yaşta eğitildiği için hani, ağaç yaş iken eğilir atasözü var ya... kız erkek ayrımı yapılması daha iyi olacaktır. Yani ben kendi kızımın da erkekler ile spor yapmasına izin vermem. Buna çözüm olarak da derslerin ayrı ayrı işlenmesi gerekir. Sınıfların ayrılması gerekiyor. Aslında BES derslerini sadece okul faaliyetleri içerisinde düşünmemek lazım hayatımızın her alanında spor yapabilmeliyiz (K11)."

"BES öğretmenine başında durduktan sonra öğrencilerin BES dersi faaliyetlerinde bulunması gayet normal bir şey. Hani yaralanması, sakatlanması, belki biraz sorun teşkil edebilir ama bu da dersin doğasında olan bir durum tabii öğretmen kontrolünde ise. Öğrencilerin gerek kız gerek erkek öğrencilerin bir arada BES dersinde bulunması gayet normal bir şey yani çocuk oynar, hoplar, zıplar da çekişir de bu dersin doğasında olan bir durum. Zaten küçük yaşta çocukların bir arada bulunurken bir art niyet taşıyacakları ben sanmıyorum. Giyim konusuna gelirse biz onlara çocuk gözüyle bakıyoruz. bazı veliler sıkıntı çıkarabiliyor çocukların ayrı ayrı olmasını istiyorlar. Hem şu da var BES dersi için ortam yetersiz oluyor kız öğrenciler için ayrı soyunma odaları olması gerekiyor erkek öğrenciler için aynı şekilde. Bundan dolayı bazı veliler karşı çıkıyor bu duruma bazı veliler kız

çocuklarının eşofman giymesine karşı oluyor. Yani bizi burada sorguya çekebiliyorlar çocuklarımıza niye eşofman giydiriyorsunuz diyebiliyorlar. Tabii bu durumda velinin bu tavrına karşı onların çocuk olduğunu çocuk yaşta olduğunu anlatmaya çalışıyorum. Baktığımız zaman imam hatip ortaokullarında BES dersi normal kıyafetlerle işleniyor ama bunun için tabii ki spor kıyafetin olması gerekiyor burada velinin etkisi çok büyük çocuğuna eşofman giydirmek istemiyor (K11)."

Tablo 4.10. Öğretmenlerin Kadın ve Erkek Öğrencilerin Okul Takımıyla Birlikte İl Dışına Müsabakalara Gitmelerine İlişkin Görüşleri

Kategori	Kod	f
Olumlu	Problem görmüyorum	9
	Çocuk olduğu için problem görmüyorum	1
Olumsuz	Uygun bulmuyorum	5
	Ayrı gitmeleri uygundur	5
	Olumsuz söylentilere sebep olabilir	3
Çözüm	Cinsiyete uygun öğretmen	9
	Gerekli önlemler alınmalı	5
	İsteyen aileler götürülebilir	3
	Sorumlu öğretmen güven verir	2
	Çocuklara ebeveynlik yapıyoruz	1
Pozitif	Okul sporları sosyalleşmeyi sağlar	3
	Farklılıklara saygı	2
	Sporsal beceri sağlar	1
	Birlikte gitmesi ekonomiktir	1

Tablo 4.10 incelendiğinde öğretmenlerin kadın ve erkek öğrencilerin okul takımıyla birlikte il dışına müsabakalara gitmelerine ilişkin görüşleri temasında; "Olumlu, Olumsuz, Çözüm ve Pozitif " olmak üzere dört kategori altında toplandığı görülmektedir.

Tablo 4.10' a göre "Olumlu" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "problem görmüyorum, çocuk olduğu için problem görmüyorum" kodlamaları tespit edilmiştir. "Olumsuz" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "uygun bulmuyorum, ayrı gitmeleri uygundur, olumsuz söylentilere sebep olabilir" kodlamaları tespit edilmiştir. "Çözüm" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "cinsiyete uygun öğretmen, gerekli önlemler alınmalı, isteyen aileler götürülebilir, sorumlu

öğretmen güven verir, çocuklara ebeveynlik yapıyoruz" kodlamaları tespit edilmiştir. "Pozitif" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "okul sporları sosyalleşmeyi sağlar, farklılıklara saygı, sporsal beceri sağlar, birlikte gitmesi ekonomiktir" kodlamaları tespit edilmiştir.

Bazı öğretmenlerin kadın ve erkek öğrencilerin okul takımıyla birlikte il dışına müsabakalara gitmelerine ilişkin görüşleri;

"Ben kızımı erkeklerle aynı ortamda göndermem mesela. Ama ayrı ayrı şekillerde öğrenciler gidebilir. Bence burada soruna mahal vermemek lazım. Kimin ne düşüncede olduğunu bilmediğimiz için ayrı gitmeleri en doğrusu (K1)."

"Bence beraber gitmelerinde bir problem yok. Gerekli tedbirler ve önlemler alındıktan sonra bir sorun olmaz. Kızlar olduğu zaman zaten bayan öğretmen olmak zorunda. Veliler için bayan öğretmen bir güvence oluyor. Okul sporların amacı öğrencilerin sosyalleşmesine katkı sağlamaktır. Farklı yerlere gidip farklı insanlar, farklı kültürlerle tanışmaktır. Çocuklara bu fırsatı tanımamız lazım (K3)."

"Kız ve erkek öğrencilerin bir arada il dışına müsabakaya gitmesi benim için bir problem noktasıdır. Kızların ayrı bir şekilde erkeklerin de ayrı bir şekilde gitmesi gerekir. Yapılan işlemlerde de kızlar için kadın öğretmen ve erkekler için erkek öğretmen ayarlanması gerekir. Hem velilerin hem de okul idaresinin rahat etmesi açısından bu çok önemli. Yaşanmış tecrübelerle bu sabit. İl dışına öğrencilerin karışık olarak götürme durumum oldu. Velilerin tepkisi karşısında çaresiz ve mahcup kaldım. Erzurum'a gittiğimiz bir müsabakada kız ve erkek öğrencilerin bir arada gelmek zorunda kaldılar. BES öğretmenimiz çok sıkıntı yaşadı bu durumda. Kız öğrencinin kaçma durumu olmuştu. Bu olay hiç aklımdan gitmez. Bundan dolayı veliyi de olumsuz düşündürmemek adına gerekli tedbirleri almak lazım (K5)."

"Onu ben bilemem BES öğretmenin bunu değerlendirmesi gerekir. Ben aynı zamanda izciyim. Kızları götürürken mutlaka kız lider olur ya da ailelerden biri annelerden biri bulunur. Misal otobüs içerisinde arka tarafta kızlar, önde erkekler şeklinde oturarak mümkün merteye kızların erkeklerin aynı ortamda bulunmaları veya temasta bulunmalarına imkân verilmemelidir. Temel prensip

bayan bir liderin olmasıdır. Bayan bir hoca lider bulunamadı takdirde velilerden bir bayanın eşlik etmesi en doğru çözüm olacaktır (K6)."

"Normal şartlar altında bunlar çocuk olduğu için herhangi bir sorun teşkil etmeyecektir (K9)."

"Kız ve erkek öğrencilerin birlikte il dışına müsabakaya gitmesi bence bir sorundur. Kızlar bayan hocalar rehberliğinde ayrı gitmeli (K10)."

"Başlarında liyakatli öğretmenler olduğu müddetçe, sorumluluğun üzerine alan öğretmenler olduğu sürece, velinin de izni alındığı sürece, sıkıntı olmaz bir arada gitmeleri uygundur (K14)."

Tablo 4.11. Öğretmenlerin, Kadın ve Erkek Öğrencilerin Okul Takımıyla İl Dışına Müsabakalara Gitme Konusunda Velilerin Tutumlarına İlişkin Görüşleri

Kategori	Kod	f
Veliyi İkna Etmek	Veli ile görüşürüm ve ikna etmeye çalışırım	11
	Yapılan çalışmalar hakkında veliyi bilgilendiririm	5
	Faydalarından bahsederim	4
	Okul idaresinden destek alırım	2
	Kalacak yerler hakkında bilgi veririm	1
	Dindeki yeri hakkında bilgi veririm	1
	Karşılıklı güven ortamı sağlarım	1
	Gerekliğinden bahsederim	1
Veliye Hak Vermek	Veli ile görüşürüm ama ısrarcı olmam	4
	Veliye hak veririm	2
	Gerekli şartlar sağlanmalı ve önlemler alınmalı	1

Tablo 4.11 incelendiğinde öğretmenlerin, kadın ve erkek öğrencilerin okul takımıyla il dışına müsabakalara gitme konusunda velilerin tutumlarına ilişkin görüşleri temasında; "İkna Etmek ve Hak Vermek " olmak üzere iki kategori altında toplandığı görülmektedir.

Tablo 4.11' e göre "Veliyi İkna Etmek" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "veli ile görüşürüm ve ikna etmeye çalışırım, yapılan çalışmalar hakkında veliyi bilgilendiririm, faydalarından bahsederim, okul idaresinden destek alırım, kalacak yerler hakkında bilgi veririm, dindeki yeri hakkında bilgi veririm, karşılıklı güven ortamı sağlarım, gerekliğinden bahsederim" kodlamaları tespit edilmiştir. "Veliye Hak Vermek" kategorisi altında ise öğretmenlerin görüşlerinde; "veli ile görüşürüm ama

ısrarcı olmam, veliye hak veririm, gerekli şartlar sağlanmalı ve önlemler alınmalı" kodlamaları tespit edilmiştir.

Bazı öğretmenlerin, kadın ve erkek öğrencilerin okul takımıyla il dışına müsabakalara gitme konusunda velilerin tutumlarına ilişkin görüşleri;

"Elimizden geldiği kadarıyla ikna etmeye çalışıyoruz ancak veli olumsuz tutumunu uzatırsa bizim ısrar etme şansımız yok (K2)."

"Burada öncelik söz sahibi velidir. Burada öğretmen, etkisiz eleman gibi bir şey. Burada en etkili olan öğrencinin kendisi sonrada velisidir. Öğretmen, çok çok sonradan geliyor. Öğretmenin görüşünün bir kıymeti yoktur. Veli izin vermiyorsa o çocuğu hiçbir yere götüremeyiz. Dini açıktan veliyi ben ikna edemem. Çünkü şartlar dini açıdan dört dörtlük değil. Ben burada veliye şunu diyebilirim: Bana güvenip, çocuğu emanet edebilirsin, ama güvenmiyorsan sen bilirsin derim. Burada öğrencinin çok az faaliyette bulunmasının sebebi sistemin ta kendisidir. İmkân ve olanaklarda çok yetersiz (K7)."

"Veliyi ikna etme yolunu seçerim öncelikle. Söylemem gereken her şeyi söylerim. Güvenli bir ortam olduğunu, kalacak yerleri hakkında bilgi veririm. Kızların erkeklerin ayrı ortamda kalmalarını sağladığımızı söylerim. Yine de veli aksi görüşte ise velinin beyanı esastır, zorlamamak gerekir (K8)."

"Böyle bir durumda bende kendi kızımı göndermek istemem. Veliye bu konuda hak veririm (K10)."

"Tabii bazı veliler olumsuz bir tutum sergileyebiliyorlar bu durumdan dolayı. Bu durumda veliyi ikna etmeye çabalarım, dini açıdan hiç bir mahsuru olmadığını, onların daha çocuk yaşta olduğunu, sadece sportif faaliyetlere katıldığını anlatmaya çalışırım. Tabii ne kadar ikna olunduğu onlara kalmış bir şey. Bazıları ikna olmuyorlar mesela (K11)."

"Daha önce böyle bir durum ile karşı karşıya kaldım kız öğrencilerini erkek öğretmenlerle göndermek istemeyen velilerimiz oldu. İdareyi devreye sokarak gerek kendim konuşarak verileri ikna ettik. Tabii ısrarcı olan veliler var ama şu ana kadar ikna edemediğim veli yoktur. Ve sonrasında bana teşekkür eden çok veli gördüm (K15)."

4.2. Öğrenci Görüşlerine İlişkin Bulgular

Tablo 4.12. Öğrencilerin BES Dersinde Kendini Nasıl Hissettiklerine İlişkin Görüşleri

Kod	f
Mutlu	9
Rahatlamış	8
Rahat	5
İyi	5
Heyecanlı	5
Dinlenmiş	4
Özgür	3
Hareketli	3
Enerjik	3
Eğlenmiş	1

Tablo 4.12 incelendiğinde öğrencilerin BES dersinde kendini nasıl hissettiklerine ilişkin görüşleri temasında; "mutlu, rahatlamış, rahat, iyi, heyecanlı, dinlenmiş, özgür, hareketli, enerjik, eğlenmiş" kodlamaları tespit edilmiştir.

Bazı öğrencilerin BES dersinde kendini nasıl hissettiklerine ilişkin görüşleri;

"Kendimizi rahat hissediyoruz aktivite yapacağımız için mutlu oluyoruz. Bunun için hazırlık yapıyoruz, bazen maç yapıyoruz, bazen basketbol oynuyoruz, bazen ders çalışıyoruz, bazen de sınıfta teorik bilgiler verebiliyor hocamız. BES dersinde kendimi çok iyi hissediyorum benim için gerekli bir ders diyebilirim (k1)."

"Diğer derslerde gün boyunca sırada oturuyoruz, kafa yoruyor dersler. O derse gelince kendimizi açıyoruz, daha özgür, daha mutlu oluyoruz, nefes alıyoruz, dışarı çıkıyoruz, rahatlıyoruz gayet kendimi iyi hissediyorum. Fit hissediyorum, hareket ediyorum, sınıfta olduğu gibi hareketsiz kalmıyorum. Sonuç olarak kendimi gayet iyi hissediyorum (k2)."

"Sevinçli hissediyorum, kendimi iyi hissediyorum, o derse girdiğim zaman mutlu oluyorum (k5)".

"Kendimi canlı hissediyorum, yakar top oynarken çok mutlu oluyorum, voleybolda daha iyi olduğumu düşünüyorum. O derste kendimi rahat ve iyi

hissediyorum. O dersi heyecanla bekliyorum bir an evvel o ders saatinin gelmesini bekliyorum (k7)."

"BES dersinde kendimizi son derece atletik hissediyoruz tek gün, tek ders olduğu için bütün haftanın stresini o derse saklıymış gibi heyecanlı o dersi bekliyoruz ve derse katılım göstererek bütün stresimizi atıyoruz (k8)."

"BES dersi benim için diğer derslerden sonra dinlenme saati gibi oluyor. Sınıfta yapılan dersten sonra dışarı çıktığımda temiz havayı soluyarak dinlenerek yorgunluğumu atıyorum, mutlu hissediyorum. BES dersinde mutlu heyecanlı ve rahatlama hissediyorum (k12)."

"Bu kadar çok yoğun ders gördükten sonra BES dersine katıldığımı zaman kendimi mutlu hissediyorum, enerjik hissediyorum, rahatlama, özgür hissediyorum. Mesela hocamız bir etkinlik yapıyor ve bu etkinliğin faydalarından bahsediyor. Ben o hareketli sürekli olarak devam ettiğimde bedenimde de bir gelişim gösterdiğinde benim için büyük bir sevinç kaynağı oluyor (k15)."

Tablo 4.13. Öğrencilerin BES Dersinin Bedensel, Ruhsal ve Zihinsel Gelişime Etkisine Yönelik Görüşleri

Kategori	Kod	f
Bedensel Gelişim	Kas gelişimini sağlar	12
	Yorar	3
	Atletik yapıyı güçlendirir	3
	Rahatlatır	2
	Güçlendirir	2
	Dolaşım sistemini olumlu etkiler	2
	Sinir sistemini olumlu etkiler	2
	Sağlığı korur	1
	Kalbi olumsuz etkiler	1
Ruhsal Gelişim	Rahatlatır	9
	Mutlu	6
	Motivasyon	4
	Takım ruhunu güçlendirir	3
	Özgür	2
	Kazanma arzusu	2
	Duygu kontrolü	1
	Empati	1
	Heyecanlı	1
	Enerjik	1
	Eğlendirir	1
	Stres atma	1
	Kötü alışkanlıklardan uzak tutma	1
	Düzenli yaşam	1
	Zihinsel Gelişim	Zihinsel potansiyeli artırır
Rahatlatır		4
Atletik yapıyı güçlendirir		3
Koordinasyon becerisini artırır		2
Spor bilgisini artırır		2
Dikkati toplar		2
Kinestetik zekâyı geliştirir		1
Verimliliği artırır		1
Hızlı karar vermeyi geliştirir		1
Diğer derslere yardımcı		1

Tablo 4.13 incelendiğinde öğrencilerin BES dersinin bedensel, ruhsal ve zihinsel gelişime etkisine yönelik görüşleri temasında; "Bedensel Gelişim, Ruhsal Gelişim ve Zihinsel Gelişim" olmak üzere üç kategori altında toplandığı görülmektedir.

Tablo 4.13' e göre "Bedensel Gelişim" kategorisi altında öğrencilerin görüşlerinde; "kas gelişimini sağlar, yorar, atletik yapıyı güçlendirir, rahatlatır, güçlendirir, dolaşım sistemini olumlu etkiler, sinir sistemini olumlu etkiler, sağlığı korur, kalbi olumsuz etkiler" kodlamaları tespit edilmiştir. "Ruhsal Gelişim" kategorisi altında öğrencilerin görüşlerinde; "rahatlatır, mutlu, motivasyon, takım ruhunu güçlendirir, özgür, kazanma arzusu, duygu kontrolü, empati, heyecanlı, enerjik, eğlendirir, stres atma, kötü alışkanlıklardan uzak tutma, düzenli yaşam" kodlamaları tespit edilmiştir. "Zihinsel Gelişim" kategorisi altında ise öğrencilerin görüşlerinde; "zihinsel potansiyeli artırır, rahatlatır, atletik yapıyı güçlendirir, koordinasyon becerisini artırır, spor bilgisini artırır, dikkati toplar, kinestetik zekâyı geliştirir, verimliliği artırır, hızlı karar vermeyi geliştirir, diğer derslere yardımcı" kodlamaları tespit edilmiştir.

Bazı öğrencilerin BES dersinin bedensel, ruhsal ve zihinsel gelişime etkisine yönelik görüşleri;

"Bedensel olarak futbol oynadığımız için kaslarımız gelişiyor, koşumuz gelişiyor, fiziksel olarak gelişim kat ediyoruz. Zihinsel olarak oyunu okuyabilme alanımız gelişiyor, hızlı düşünüp hızlı karar verebiliyoruz. Nereye pas atabileceğini bilmek, nereye koşu yapacağını bilmek, bu açıdan ritim duygusu gelişiyor. Takım olma duygusu gelişiyor. Galip geldiğimizde kendimizi mutlu hissediyoruz (k2)."

"Zihinsel olarak beni rahatlatıyor, bedensel olarak ayak kaslarımız güçleniyor, kol kaslarımız güçleniyor. Çoğu zaman kendimi dinç veya fit hissetmem, yorulurum. BES dersinde daha verimli olurum, daha çok enerjim artar, kendimi daha motive hissedirim, herhangi bir yorgunluk veya yulğunluk hissetmem. Ruhsal olarak da derste kendimi sevinçli ve mutlu hissediyorum, özgür hissediyorum, BES dersine koşarak gidiyorum, diğer dersler gibi olmuyor (k3)."

"Zihnimiz için olumlu etkileri olduğunu düşünüyorum. Bedensel olarak da daha güçlü hissediyorum kendimi, kaslarımızın geliştiğini düşünüyorum. Ruhsal olarak kendimi rahatlamış hissediyorum. Stresimi atıyorum,

eğleniyorum. BES dersinde stresimi atıp diğer derslerde daha verimli olabiliyorum (k5)."

"Bedensel olarak spor yaptıkça kaslarımız gelişiyor. Rahatlıyoruz ruhsal olarak, dışarıda işlediğimiz tek ders BES dersi olduğu için rahatlama geliyor. Zihinsel olarak da diğer derslere daha motive girebiliyorum. Oyun bilgimizi, takım olma bilgi bilincimizi geliştiriyor (k6)."

"Çok etkiliyor. Mesela futbol oynarken futbol bilgisi açısından en ince ayrıntısına kadar düşünüyoruz, oyunu yönlendirme, oyunu okuyabilme açısından zihinsel olarak katkı sağlıyor. Kas gruplarımızın geliştiğini düşünüyorum. Spor yaptıkça nefes alışverişimiz daha sağlıklı oluyor daha çok koşabiliyoruz ruhsal olarak da kendimizi rahat hissediyoruz. Spor yapma bize düzenli bir yaşam sağlıyor. Düzenli yemek, düzenli uyku sağladığı için stresten, agresif davranışlardan ya da kötü alışkanlıklardan bizi uzak tutuyor. Spor yaptığım zaman zihinsel olarak kendimi daha diri hissediyorum, algularımın açıldığını hissediyorum. Oyun oynarken kurduğum taktik ve stratejiler diğer derslerde de bana yardımcı oluyor. Daha planlı bir çalışma sağlıyor (k8)."

"Güzel etkiliyor. Kol kaslarımız, ayak kaslarımızın geliştiğini düşünüyorum. Dolaşım ve sinir sistemimizin geliştirdiğini düşünüyorum. Oyun oynarken falan oyun bilgimi geliştirdiğini düşünüyorum. Çok yönlü düşünmemize katkı sağlıyor. Yani zihinsel olarak bana katkı sağladığını düşünüyorum. Ruhsal olarak da kendimi özgür ve rahat hissediyorum (k9)."

"Kaslarımın güçlenmesine yardımcı oluyor. Ruhsal gelişimde insanın rahatlama stresten kurtulmasını sağlıyor. Sayısal derslerden çıktıktan sonra BES dersinde gerçekten kendimi çok rahatlamış hissediyorum. Zihinsel olarak da koordinasyon becerilerimi geliştiriyor, planlama yapabiliyorum. Mesela voleybol oynarken topun nereden geleceğini, nasıl karşılayacağımı hangi bölgeye hangi arkadaşşıma atacağımı düşünürken zihnimin yoğun çalıştığını aynı zamanda da geliştiğini düşünüyorum. Hızlı karar verme becerimin geliştiğini düşünüyorum (k12)."

"Diğer derslerde test çözdüğümüzden dolayı sürekli oturuyoruz. BES dersinde hareket ediyoruz. Vücudumuzda bir canlılık, hareketlilik oluyor. Bedensel olarak kas sistemimizin, dolaşım, sindirim sistemimizin, kemik

yapımızın geliştiğini düşünüyorum. Ruhsal olarak bir dinginlik hissediyorum. Arkadaşlarımla ortak bir etkinlik ya da bir sosyal çalışma yaptığımda kendimi huzurlu hissediyorum. Çevremden destek aldığımda, bir gruba ait hissettiğimde bu benim için moral ve motivasyon kaynağı oluyor. Zihinsel olarak gelişim katkı sağladığını düşünüyorum. Ben önceki yıllarda okul takımındaydım. Yarışmalara bir disiplin içinde hazırlanıyorduk. Bu durum benim diğer derslerime de yansdı. Bir disiplin içerisinde ders çalışmaya başladım. Bu sene de sınavda başarılı olacağımı düşünüyorum (k15)."

Tablo 4.14. Öğrencilerin BES Dersi Saatinin İhtiyaçları (Oynama, Hareket Etme, Eğlenme, Yarışma) Karşılama Yeterliliğine İlişkin Görüşleri

Kategori	Kod	f
Yetersizlik	Öğretmen derse geç geliyor	6
	Ders rutinleri zaman alıyor	6
	Oyun için zaman kalmıyor	6
	Öğrencinin kendi arasında eğleneceği boş zaman kalmıyor	3
	Dersi sıkıştırmak zorunda kalıyoruz	2
	Okul sporlarına katılamıyoruz	2
	Ders yükümüz fazla, daha fazla rahatlamaya ihtiyacımız var	1

Tablo 4.14 incelendiğinde öğrencilerin BES Dersi saatinin ihtiyaçları (oyun, hareket etme, eğlenme, yarışma) karşılama yeterliliğine ilişkin görüşleri temasında; "Yetersizlik" kategorisi altında toplandığı görülmektedir.

Tablo 4.14' e göre "Yetersizlik" kategorisi altında öğretmenlerin görüşlerinde; "öğretmen derse geç geliyor, ders rutinleri zaman alıyor, oyun için zaman kalmıyor, öğrencinin kendi arasında eğleneceği boş zaman kalmıyor, dersi sıkıştırmak zorunda kalıyoruz, okul sporlarına katılamıyoruz, ders yükümüz fazla, daha fazla rahatlamaya ihtiyacımız var" kodlamaları tespit edilmiştir.

Bazı öğrencilerin BES dersi saatinin ihtiyaçları (oyun, hareket etme, eğlenme, yarışma) karşılama yeterliliğine ilişkin görüşleri;

"Yeterli olduğunu düşünmüyorum. Hocamız beş dakika sonra geliyor, o süre içerisinde selamlaşma, sıraya girme, on beş dakikada geçiyor. Beş dakika da bir kadro kurma, kalan bir on dakikada da oyun oynayabiliyoruz. O da çok kısıtlı. İki ders olursa yeterli olacağını düşünüyorum (k2)."

"Ders saatinin yarısından fazlası sıra olmaya, selam vermeye, günaydın falan... ona gidiyor. Geriye kalan 15 dakikada da futbol oynuyoruz. Açıkçası çok bir şey kalmıyor, oyun oynamak için ders saat ikiye çıkartılabilirse daha verimli olabilir. İlkokuldayken ders iki saattir ve birçok şeyi yapabiliyorduk. O zaman futbol, basketbol, benzeri sporlar yapabiliyorduk. Ancak şimdi ona zaman kalmıyor, herhangi bir faaliyette bulunamıyoruz derste (k3)."

"Yetersiz. Çünkü bir ders olunca kırk dakika içerisinde oyunu kurana kadar, takımlaşana kadar, dersin yarısı gidiyor. Beş on dakikası kadar da yoklamaya gidiyor. Bize çok az bir zaman kalıyor. Tek dersi olduğu için pek faydalanamıyoruz bir ders daha olması halinde daha verimli olacağını düşünüyorum (k8)."

"Kesinlikle yeterli değil. Arkadaşlarımızla bir oyun bile oynayamıyoruz. Yoklama, ısınma, hocamızın konu anlatımı derken oyun oynamaya vakit kalmıyor. İstiyorum ki arkadaşlarımla BES dersinde rahatça eğlenceli vakit geçireyim. Çünkü bu derste kendimizi rahatlamış hissediyoruz. Bu derste yeterince mutlu olmak istiyoruz (k9)."

"Kırk dakika zaten çok kısa sürüyor. Yoklama, toplanma, başka şeye vakit kalmıyor (k10)."

"Hayır, vakit çok sınırlı. Dışarıda bazen iki ya da üç sınıf oluyor kısa süre içerisinde sadece bir defa koşu yapabiliyoruz (k11)."

"Yeterli değil. Yapılan her şey bir derse sıkıştırmaya çalışıyoruz. İki ders olması halinde yeterli olacak ama bir ders halinde koşturarak sınırlı şeyler yapmaya çalışıyoruz. Mesela ben hentbolcuyum ama okul takımı çıkarılmıyor, okul maçlarına gidemiyoruz (k12)."

"Kesinlikle yeterli değil. Ama LGS'ye hazırlanan birisi olarak şu an bundan şikâyetçi değilim. Çünkü daha çok soru çözme fırsatımız oluyor. Beş, altı ve yedinci sınıflarda en az iki saat olması gerektiğini düşünüyorum. Alt sınıflardayken bu derse bir hevesle geliyorduk zaman kısıtlı olduğu için bu sevincimiz, hevesimiz yarım kalıyordu. Takım kurup maç yapana kadar ders bitiyordu zaten (k14)."

Tablo 4.15. Öğrencilerin BES Dersinin İHO' lardaki Haftalık Ders Saatine İlişkin Görüşleri

Kategori	Kod	f
Ders saati	2 saat	12
	3 saat	2
	Her gün olmalı	1
Gerekçe	Derse ve oyuna daha fazla zamanın kalması için	2
	Birçok branşa zaman kalması için	2
	Okul sporlarına katılabilmek için	2
	Derslerin yoğlundan bu derste dinleniyoruz	2
	Mutlu olmak için	1
	Yeterince hareket etmek için	1
	2 saate alışmıştım	1

Tablo 4.15 incelendiğinde öğrencilerin BES dersinin İHO' lardaki haftalık ders saatine ilişkin görüşleri temasında; "Ders Saati ve Gerekçe" olmak üzere iki kategori altında toplandığı görülmektedir.

Tablo 4.15' e göre "Ders Saati" kategorisi altında öğrencilerin; "2 saat, 3 saat, her gün olmalı" kodlamaları tespit edilmiştir. "Gerekçe" kategori altında ise öğrencilerin görüşlerinde; "derse ve oyuna daha fazla zamanın kalması için, birçok branşa zaman kalması için, okul sporlarına katılabilmek için, derslerin yoğlundan bu derste dinleniyoruz, mutlu olmak için, yeterince hareket etmek için, 2 saate alışmıştım" kodlamaları tespit edilmiştir.

Bazı Öğrencilerin BES dersinin İHO' lardaki haftalık ders saatine ilişkin görüşleri;

"2 saat olmasını isterim bölünmek suretiyle. Bir gün 40 dakika diğer gün 40 dakika şeklinde işlenebilir. Bu derste yeterince zaman geçirmek istiyorum, mutlu olmak istiyorum, yeterince hareket etmek istiyorum (k10)."

"BES dersi her gün olsa yok demem. Dediğim gibi dışarıda iki üç sınıf olunca sadece koşabiliyoruz. Ders işlemeye, oyun oynamaya vakit kalmıyor. Sadece koşu bile mutlu ediyor bizi (k11)."

"En az 2 veya 3 saat olması gerektiğini düşünüyorum. Bu dersi seviyorum zaten iki saat şeklinde işlenmesine alışkındım. Yeterince voleybol,

hentbol, diğer branşları işleyemiyoruz, hocamız da konuları hızlı hızlı işleyip geçmek zorunda kalıyor (k12)."

"En az 2 saat ders işlenmesi gerektiğini düşünüyorum. İhtiyacımız olduğunu düşünüyorum. Oyun oynayamıyoruz, okul takımına katılamıyoruz, ders sayısı artarsa belki hocamız bizi okul maçlarına da götürür (k13)."

"Biz imam hatip ortaokulu olduğumuz için diğer okullardan daha çok ders saatimiz var. Yeterli değil, en az 2 saat olmalı. Derslerimiz biraz ağır BES bunun için rahatlatıcı bir ders (k14)."

"En azından 2 saat olursa ikinci saat oyun oynayabileceğiz ya da branşları daha detaylı görebileceğiz. 2 saat olması durumunda hocamız okul takımı bile çıkarabilir ve okul takımında oynayabiliriz. Bazı arkadaşlarım okul takımıyla il dışına müsabakalar gidiyor, geziyor, oynuyor, eğleniyor keşke biz de gidebilsek (k15)."

Tablo 4.16. Öğrencilerin BES Ders Saatinin Uygulamadaki Farklılığa İlişkin Görüşleri

Kategori	Kod	f
Uygulamadaki Farklılığın Sebebi	Din derslerin fazla olması	12
	İHO öğrencilerine haksızlık yapılmıştır	7
	Bizi çocuk gibi görmüyorlar	2
Çözüm	Ders saati artırılmalı	15
	36 yerine 37 saat olabilir	7
	Bu durum MEB'e iletilmeli	3

Tablo 4.16 incelendiğinde öğrencilerin BES ders saatinin uygulamadaki farklılığa ilişkin görüşleri temasında; "Uygulamadaki Farklılığın Sebebi ve Çözüm" olmak üzere iki kategori altında toplandığı görülmektedir.

Tablo 4.16' ya göre "Uygulamadaki Farklılığın Sebebi" kategorisi altında öğrencilerin görüşlerinde; "din derslerin fazlalığı ve önemsenmesi, aleyhimize ayrımcılık yapılmıştır, bizi çocuk gibi görmüyorlar" kodlamaları tespit edilmiştir. "Çözüm" kategorisi altında ise öğrencilerin görüşlerinde; "ders saati artırılmalı, 36 yerine 37 saat olabilir, bu durumun MEB' e iletilmeli" kodlamaları tespit edilmiştir.

Bazı öğrencilerin BES ders saatinin uygulamadaki farklılığa ilişkin görüşleri;

"Tabi ki de mesleki derslere bağlıyorum. Bizde diğer ortaokullardan ayrı altı tane mesleki ders var. Bu derslerin fazlalığı ve diğer genel kültür derslerinin fazlalığından kaynaklı olarak BES dersinde azaltılmaya gidilmiş. Her türlü BES dersinin iki saate çıkarılması gerektiğini düşünüyorum. Haftalık ders saati 36 iken BES için 37 olsa fazladan bir yük olmayacaktır. Pazartesi günü yedi ders, bazı günler altı ders, bir gün bir saat arttırılabilir ama diğer dersler azaltıp BES dersi bir saat daha arttırılırsa en mantıklı çözüm olur (k2)."

"Bizi çocuk gibi görmüyorlar imam hatip deyince akla din kültürü geliyor. Biz de seviyoruz ailemiz de din hakkında gelişimiz konusunda çaba sarf ediyor. Ancak netice olarak biz de çocuğuz, biz de oynamak istiyoruz. BES dersi altı üstü kırk dakika. Çok kısıtlı bir zaman. Herhangi bir şey yapmaya yetmiyor. Onlar öğrenci veya çocuk da biz değil miyiz gibi bir durum söz konusu (k3)."

"Bizim dini derslerimiz daha çok olduğu için ona vakit ayırmıyorlar. Vakit ayırmaları gerekir. 36 saatlik derse bir ders BES eklense kimseye yük olarak algılamaz öğrenciler memnun olur. Bir şekilde bu dersin artırılması gerekiyor (k6)."

"Bizim aleyhimize ayrımcılık yapıldığını düşünüyorum. Bize eşit davranılmadığını düşünüyorum. Dersin en az iki saat olması gerektiğini düşünüyorum (k8)."

"Hepimizin eşit olması gerektiğini düşünüyorum. Bizim de bu dersi iki saat olarak görmemiz gerektiğini düşünüyorum (k9)."

"Adaletsizlik olduğunu düşünüyorum. Dini derslerin yoğunluğu daha çok bizde. Bir ders daha BES işlese herhangi bir sorun teşkil etmez. Ekstra bir yük olmaz yani (k10)."

"Bizde de iki saat olmalı. Bizim ders yükümüz daha fazla bizim daha çok rahatlamaya, dinlenmeye ihtiyacımız var. Onlardan bir farkımız yok yani (k11)."

"Din derslerimiz daha çok olduğu için BES dersinden kısıtlılarını düşünüyorum. Haksızlık ve adaletsiz görüyorum. Buradaki öğrenciler BES dersini çok sevmesine rağmen üst makamlar nasıl bir karar almışlar ben de şaşıryorum. Öğrencilerin istekleri doğrultusunda iki saate çıkarılması lazım. Okul idaremizin bu durumu üst makamlara bildirmesi lazım (k15)."

Tablo 4.17. Öğrencilerin BES Dersini Diğer Derslerle Kıyaslaması ve Buna İlişkin Görüşleri

Ana Kategori	Kategori	Kod	f	
Olumlu Anlamda Farklı Görme	Dersin Kazanımları	Bedensel gelişim sağlanır	3	
		Sosyalleşmemizi sağlar	2	
		Oyundaki mücadele zihinsel gelişimize	2	
		daha fazla katışı sağlar		
		Rekabet ortamı	1	
		Sorunlarla başa çıkma	1	
	Hisler	Özgür bir ortam	6	
		Eğlenceli ders	6	
		Rahatlatıcı	5	
		Dinlendirici	2	
		Zihin yorgunluğundan kurtulma	2	
		Stres atma	1	
		Mutlu olma	1	
		Öğretmen	Dersler içeriğe göre değil, öğretmene göre değişmekte	1
			BES öğretmeni bize daha çok yardımcı oluyor	1
		Dersin Önemi	Gerekli ders	7
			Zorunlu ders	4
Ders Okutulma Ortamı	Dışarıdayız	1		
	Temiz hava soluyoruz	1		
Olumsuz Anlamda Farklı Görme		Sınavda soru çıkmadığı için	1	
		BES dersi daha az önemseniyor	1	

Tablo 4.17 incelendiğinde öğrencilerin BES dersini diğer derslerle kıyaslaması ve buna ilişkin görüşleri temasında; "Olumlu Anlamda Farklı Görme ve Olumsuz Anlamda Farklı Görme" olmak üzere iki ana kategori görülmektedir.

Tablo 4.17 incelendiğinde " öğrencilerin BES dersini diğer derslerle kıyaslaması ve buna ilişkin görüşlerinde "Olumlu Anlamda Farklı Görme" ana kategorisi altında öğrencilerin görüşlerinden; "Dersin kazanımları, Hisler, Öğretmen, Dersin önemi, Ders işleme ortamı" alt kategorileri çıkartılmıştır. "Olumsuz Anlamda Farklı Görme" kategorisinde ise öğrenci görüşlerinden; "Sebebi" alt kategorisi çıkartılmıştır.

Tablo 4.17' de "Olumlu Anlamda Farklı Görme" ana kategorisi altında öğrencilerin görüşlerinde; "Dersin kazanımları" alt kategorisine bakıldığında öğrenci görüşlerinde; "bedensel gelişim sağlanır, sosyalleşmemizi sağlar, oyundaki mücadele

zihinsel gelişimize daha fazla katışı sağlar, rekabet ortamı, sorunlarla başa çıkma" kodlamaları tespit edilmiştir. "Hisler" alt kategorisine bakıldığında öğrenci görüşlerinde; "özgür bir ortam, eğlenceli ders, rahatlatıcı, dinlendirici, zihin yorgunluğundan kurtulma, stres atma, mutlu olma" kodlamaları tespit edilmiştir. "Öğretmen" alt kategorisine bakıldığında; "dersler içeriğe göre değil öğretmene göre değişmekte, BES öğretmeni bize daha çok yardımcı oluyor" kodlamaları tespit edilmiştir. "Dersin Önemi" alt kategorisine bakıldığında öğrenci görüşlerinde; "gerekli ders, zorunlu ders" kodlamaları tespit edilmiştir. "Ders Okutulma Ortamı" alt kategorisine bakıldığında öğrenci görüşlerinde; "dışarıdayız, temiz hava soluyoruz" kodlamaları tespit edilmiştir.

Tablo 4.17'de "Olumsuz Anlamda Farklı Görme" ana kategorisi altında öğrencilerin görüşlerinde; "sınavda soru çıkmadığı için, BES dersi daha az önemseniyor" kodlamaları tespit edilmiştir.

Bazı öğrencilerin BES dersini diğer derslerle kıyaslaması ve buna ilişkin görüşleri;

"BES dersine de diğer derslere girer gibi giriyorum. Çok bir fark olduğunu düşünmüyorum. Ancak öğretmenden öğretmene farklılık arz etmekte. BES öğretmenimi sevdiğim zaman dersi daha çok seviyorum (k1)."

"BES dersi bizi rahatlatırken diğer dersler daha çok bizi yoruyor. BES dersinde rahatlarırken diğer derslerde zihnen yorulabiliyoruz, kendimizi yulgın hissediyoruz. Diğer derslerde baskıcı, sıkıcı bir ortam varken BES dersinde rahatlıyoruz. Özgür bir ortam var daha rahat hareket edebiliyoruz (k3)."

"Herhangi bir fark görmüyorum gerekli ve zorunlu bir ders (k5)."

"Diğer derslerden farklı görmüyorum. Matematik, Türkçe ne kadar gerekliyse BES dersi de o kadar gereklidir. Sağlık açısından zorunlu ve gerekli olduğunu düşünüyorum. Misal BES dersi hocası yaşı ileri olmasına rağmen hala çok atletik (k8)."

"O ders çok hızlı bitiyor. Diğer derslerden farklı görüyorum. Diğer dersler kadar gerekli bir ders olduğunu düşünüyorum. Bedensel gelişimimiz açısından, hareketlilik açısından bu ders olması lazım. Bir de en çok bu derste arkadaşlarımızla bir arada iyi vakit geçiriyoruz (k10)."

"Evet, farklı görüyorum. Diğer dersler sınavlarda çıkacak dersler. BES ise daha çok rahatlamaya, dinlenmeye, oynamaya, yarışmaya yönelik bir ders. Dinlendirici etkisi çok fazla. Aslında diğer derslerden çok farklı değil matematik olsun Türkçe olsun bu dersler ne kadar zorunluysa BES de bedenün güçlenmesi ve sağlığın korunması için gerekli. Hayatımıza katkı sağlıyor (k12)."

"Evet, farklı görüyorum. Diğer dersler LGS' de soru olarak çıktığı için herkes daha fazla önemsiyor. BES dersi de benim için çok önemli. Bu ders zorunluluktan öte bir ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Ancak diğer dersler sınavda çıkacağı için haliyle daha fazla önemseniyor (k13)."

"Evet, farklı görüyorum. BES dersi zihinsel, sosyal, bedensel olarak diğer derslere göre daha çok katkı sağladığını düşünüyorum. Diğer derslerinde bize faydası var ama BES kadar eğlenceli değil. Bu derste ayriyeten dinlenebiliyoruz, stresimizi atıyoruz. Diğer derslerde sınıfta bir baskı içerisindeyiz sanki. Diğer derslerimiz çoğu zaman sıkıcı geçiyor (k15)."

Tablo 4.18. Öğrencilerin, Ailelerin BES Dersine Bakış Açılarında İlişkin Görüşleri

Kategori	Kod	f
Önemseme Nedeni	Sağlıklı yaşam	2
	Hareket etmek için	2
	Kendileri de spor yaptığı için	1
	Kötü alışkanlıklardan koruma	1
	Zayıflamak için	1
	Güçlü olmak için	1
	Spor alanında çalışıyor	1
Önemsememe Nedeni	LGS' yi önemsiyorlar	2
	Dersi önemsiz görüyorlar	1
	Akademik başarıyı önemsiyorlar	1
	Diğer derslere engel olarak görüyorlar	1
	Ata sporlarını önemsiyorlar (Güreş gibi)	1

Tablo 4.18 incelendiğinde Öğrencilerin, Ailelerin BES Dersine Bakış Açılarında İlişkin Görüşleri temasında; "Önemseme Nedeni ve Önemsememe Nedeni " olmak üzere iki kategori altında toplandığı görülmektedir. Ayrıca öğrencilerden 9' u ailesin BES dersini önemsedini, 6' sı da ailesinin BES dersini önemsemediğini belirtmiştir.

Tablo 4.18' e göre "Önemseme Nedeni" kategorisi altında öğrencilerin görüşlerinde; "sağlıklı yaşam, hareket etmek için, kendileri de spor yaptığı için, kötü alışkanlıklardan koruma, zayıflamak için, güçlü olmak için, spor alanında çalışıyor, ata sporlarını önemsiyorlar (güreş gibi)" kodlamaları tespit edilmiştir. "Önemsememe nedeni" kategorisi altında ise öğrencilerin görüşlerinde; "LGS' yi önemsiyorlar, dersi önemsiz görüyorlar, akademik başarıyı önemsiyorlar, diğer derslere engel olarak görüyorlar" kodlamaları tespit edilmiştir.

Ailelerin BES dersine bakış açıları ve buna ilişkin bazı öğrenci görüşleri;

"Annem ve babam çok önemsiyor. Hatta ben tenis kursuna gidiyorum, masa tenisi kursuna gidiyorum, turnuvaya hazırlanıyorum. BES dersine çok önem veriyorlar öbür dersler kadar olmasa da BES dersini de önemsiyorlar babamın en çok önem verdiği ders İngilizce ve Arapça (k3)."

"Çok önemsemiyor. Daha çok ata sporların önemsiyor. Güreşe gidiyordum ailem sportif faaliyetleri önemsiyor. Babam daha önce de güreşle uğraştığı için kendisi de benim yapmamı istiyor (k4)."

"Çok önemsemiyor, boş ders olarak görüyor (k5)."

"Babam spora önem veren bir kişi, annem ise temel dersler önemli veren bir kişi. Futbol alt yapısında oynuyorum babam beni destekliyor (k8)."

"Yeterince önemsemiyor. matematik dersi gibi diğer derslere daha çok önem veriyor. LGS sınavında beden eğitimden soru sormadıkları için önemsemiyor. Diğer derslere engel olarak görüyor (k9)."

"Ailem önemsiyor. Beni kurslara gönderiyor. Yüzme kursuna gidiyorum. Onlarda hareket etmenin önemini biliyor. Ailemde biraz da kilo problemi var. Bunun için beni bir takım kurslara gönderiyor (k13)."

"Ailem önemsiyor. Sporun en azından kötü alışkanlıklardan koruduğunu biliyor. Yüzme ve basketbol kurslarına beni gönderiyorlardı ancak bu sene sınavdan dolayı gidemiyorum (k14)."

Tablo 4.19. Öğrencilere göre Farklı Branş Öğretmenlerinin BES Dersine Karşı Tutumu

Kategori	Kod	f
Önemsememe Nedeni	Sınavlarda sorulmadığı için önemsemiyorlar	7
	Kendi derslerinin daha önemli olduğunu düşünüyorlar	3
	Günlük yaşamda karşılığı olmadığını düşünüyorlar	2
	Giyinmek için diğer ders öğretmenlerinden izin istiyoruz	2
	BES dersi oyun gibi algılanıyor	1
	BES dersini önemsiz görüyorlar	1
	Zaman kaybı olarak görüyorlar	1
	Akademik başarıya katkısı olmadığını düşünüyorlar	1
	Akademik başarıyı düşürdüğünü düşünüyorlar	1
Önemseme Nedeni	Sporsal olarak gelişmemizi istiyorlar	2
	Eğlendiğimiz için önemsiyorlar	1
	Sağlıklı yaşam için	1
	Gelişime katkı sağladığını düşünüyorlar	1

Tablo 4.19 incelendiğinde öğrencilere göre farklı branş öğretmenlerinin BES dersine karşı tutumu temasında"; "Önemsememe Nedeni ve Önemseme Nedeni" olmak üzere iki kategori altında toplandığı görülmektedir.

Tablo 4.19' a göre "Önemsememe nedeni" kategorisi altında öğrencilerin görüşlerinde; "sınavlarda sorulmadığı için önemsemiyorlar, kendi derslerinin daha önemli olduğunu düşünüyorlar, günlük yaşamda karşılığı olmadığını düşünüyorlar, giyinmek için diğer ders öğretmenlerinden izin istiyoruz, BES dersi oyun gibi algılanıyor, BES dersini önemsiz görüyorlar, zaman kaybı olarak görüyorlar, akademik başarıya katkısı olmadığını düşünüyorlar, akademik başarıyı düşürdüğünü düşünüyorlar" kodlamaları tespit edilmiştir. "Önemseme nedeni" kategorisi altında ise öğrencilerin görüşlerinde; "sporsal olarak gelişmemizi istiyorlar, eğlendiğimiz için önemsiyorlar, sağlıklı yaşam için, gelişime katkı sağladığını düşünüyorlar" kodlamaları tespit edilmiştir.

Öğrencilere göre farklı branş öğretmenlerinin BES dersine karşı tutumu ve buna ilişkin bazı öğrenci görüşleri;

"Bence önemsemiyorlar. Bunun sebebi de sanki kendilerinin dersinin daha önemli olduğunu düşünüyorlar. Sanki onların dersi önemli ama BES dersinde boş bir ders (k3)."

"Sağlıklı yaşam için önemsediklerini düşünüyorum (k5)."

"Önemsemiyorlar. Sebebi hayatta herhangi bir katkısı olmayacağını, herhangi bir yerde sorulmayacağını düşündüklerinden olsa gerek (k8)."

"Bilmiyorum önemsiyorlardır diye düşünüyorum. Çocukların eğlenmesi, stresini atması hakkında olumlu düşündüklerini düşünüyorum (k9)."

"Diğer dersin hocaları bu dersi pek de önemsemiyor. En çok kendi derslerini önemsiyorlar. LGS sınavında BES dersinden soru sormadıkları için BES dersinde dahi ders çalışmamızı istiyorlar, okul takımına katılmamızı istemiyorlar, zaman kaybı olarak görüyorlar (k10)."

"Çok önemsediklerini düşünmüyorum. Sınava yönelik daha çok ana dersleri önemsiyorlar (k11)."

"Önemsemiyorlar. Sınavlarda çıkmayacağı için pek önemsediklerini düşünmüyorum. BES dersinden çıktıktan sonra toparlanmamız, giyinmemiz, hazırlanmamız biraz zaman alıyor. Öğretmenler keşke bizim dersimizden önce BES dersi olmasa diye düşünüyor (k12)."

"Önemsediklerini düşünmüyorum. Çünkü BES dersinden sınava girmeyeceğiz herhangi bir soru sorulmayacak. Onlar daha çok sınavda çıkacak olan dersleri önemsiyor. Bir de tembel öğrencilerin, sorunlu öğrencilerin bu derse gitmesini istiyorlar (k14)."

Tablo 4.20. Öğrencilerin BES Dersi Haricinde BES Faaliyetlerinde Bulunmalarına İlişkin Görüşleri

Kategori	Kod	f
Yaşam Boyu Spor	Yüzme	6
	Bisiklet	5
	Futbol	5
	Basketbol	4
	Yürüyüş	3
	Evde egzersiz aletleri	1
	Performans Spor	Futbol
Basketbol		2
Tekvando		1
Hentbol		1
Tenis		1
Güreş		1
Okçuluk		1

Tablo 4.20 incelendiğinde öğrencilerin BES dersi haricinde BES faaliyetlerinde bulunmalarına ilişkin görüşleri teması; " Yaşam Boyu Spor ve Performans Spor " olmak üzere iki kategori altında toplandığı görülmektedir.

Tablo 4.20' ye göre "Yaşam Boyu Spor" kategorisi altında öğrencilerin görüşlerinde; "yüzme, bisiklet, futbol, basketbol, yürüyüş, evde egzersiz aletleri" kodlamaları tespit edilmiştir. "Performans Spor" kategorisi altında ise öğrencilerin görüşlerinde; "futbol, basketbol, tekvando, hentbol, tenis, güreş, okçuluk" kodlamaları tespit edilmiştir.

Bazı öğrencilerin BES dersi haricinde BES faaliyetlerinde bulunmalarına ilişkin görüşleri;

"Futbol kulübüne gidiyorum. Bertiz Spor kulübünde oynadım. Haftada dört gün antrenman yapıyorum. Sitede basketbol, futbol oynuyorum, bisiklet sürüyorum (k2)."

"Hafta sonu bisiklete biniyorum, masa tenisi kursuna gidiyorum, futbol oynarım. BES ders saati artırılsa bile sportif faaliyetlerde bulunurum. Çünkü yine de yeterli olmaz. Her türlü spor yapmaya ihtiyaç vardır (k3)."

"Mahallede futbol oynuyoruz (k5)."

"Bisiklet sürüyorum, yürüyüş yapıyorum, yüzmeye gidiyorum (k6)."

"Futbol oynuyorum, parka gidip egzersiz aletleriyle spor yapıyorum, bisiklet sürüyorum (k7)."

"Tekvando kursuna gidiyorum, bir ara hentbolcuydum, okulun dart takımındayım, hemen her gün yürüyüş yapıyorum (k12)."

"Kulüpte basketbol oynuyorum, yazın yüzmeye gidiyorum (k14)."

Tablo 4.21. Öğrencilerin İHO' lardaki BES Dersinden Beklentileri ve Buna İlişkin Görüşleri

Kategori	Kod	f
Fiziki Şartlar	Fiziki yapının iyileştirilmesi	5
	Var olan imkânların öğrencilerin kullanımına sunulması	1
Dersin Önemi	Ders saatinin artırılması	10
	BES dersi önemsenmeli	1
	Sınav kayısı olmadan bu derse girmek	1
Kazanımlar	Farklı branşlarda eğitim almak	7
	Eğlenmek	2
	Okul sporlarına katılmak	2
	Arkadaşlarla vakit geçirmek	1
	Daha çok hareket etmek	1
Dersin Uygulanışı	Verimlilik artışı	3
	Öğretmen öğrenciye daha çok ilgilenmeli	1

Tablo 4.21 incelendiğinde Öğrencilerin İHO' lardaki BES Dersinden Beklentileri ve Buna İlişkin Görüşleri temasında"; "Fiziki Şartlar, Dersin önemi, Kazanımlar ve Dersin Uygulanışı" olmak üzere dört kategori altında toplandığı görülmektedir.

Tablo 4.21'e göre "Fiziki Şartlar " kategorisi altında öğrencilerin görüşlerinde; "fiziki yapının iyileştirilmesi, var olan imkânların öğrencilerin kullanımına sunulması" kodlamaları tespit edilmiştir. "Dersin Önemi "kategorisi altında öğrencilerin görüşlerinde; " ders saatinin artırılması, BES dersi önemsenmeli, sınav kayısı olmadan bu derse girmek" kodlamaları tespit edilmiştir. "Kazanımlar" kategorisi altında öğrencilerin görüşlerinde; "farklı branşlarda eğitim almak, eğlenmek, okul sporlarına katılmak, arkadaşlarla vakit geçirmek, daha çok hareket etmek" kodlamaları tespit

edilmiştir. "Dersin Uygulanışı" kategorisi altında öğrencilerin görüşlerinde; "verimlilik artışı, öğretmen öğrenciye daha çok ilgilenmeli" kodlamaları tespit edilmiştir.

Bazı öğrencilerin İHO' lardaki BES dersinden beklentileri ve buna ilişkin görüşleri;

"Ders saatinin arttırılması yerinde olur (k1)."

"Okulumuzda BES öğretmeninden memnunum. Ders saati konusunda bir sıkıntı yaşanmakta bir ders daha arttırılabilirse beklentimin karşılanacağını düşünüyorum. BES ders saatinin arttırılması halinde dersin verimli olacağı kanaatindeyim (k2)."

"Bütün sporları yapabilmemiz gerekir. Aşağıda masa tenisi var, basketbol sahamız var, halı sahamız var ancak hiçbirinden faydalanamıyoruz. Çoğu kişi bu sporları ben de dâhil bilmiyoruz, oynayamıyoruz. Doğru dürüst eğitim vermiyorlar bu konuda. Daha çok branşın işlenmesi, ders saatini arttırılması halinde bu sporları daha hâkim olabileceğimizi düşünüyorum (k3)."

"Ders sayısının iki saate çıkarılması, dersi daha iyi işlememiz, daha eğlenceli olmasını umuyorum (k7)."

"BES dersinde yüzme havuzu olsa ya da tenis olsa daha çok memnun oluruz. En azından bir halı sahamızın olması da mutlu eder bizi. Salon, halı sahaya ya da yeterli bir alan olması halinde kendimizi daha iyi hissedeceğiz (k8)."

"Bu derste doyastıya eğlenmek, stresimi atmak, arkadaşlarımla oyun oynamak, farklı branşlar öğrenmek... (k9)."

"Okul olarak aslında iyi imkânlara sahibiz. BES dersi iki saat olmasını isterim. Oyun alanlarının çoğalmasını, mesela yüzme havuzunu olmasını çok isterdim. Okul takımıyla yarışmalarına gidebilmeyi çok isterdim (k11)."

"Ders daha yoğun işlenebilir. Sporla biraz daha içli dışlı olabiliriz. BES dersine daha fazla önem verilebilir. Sınavda çıkacak dersler odaklı düşünüldüğü için bu dersi çok önemsemiyorlar. Bu düşünceden vazgeçilmesi lazım (k12)."

"Daha çok hareket etmek. Sınav kaygısı olmadan BES dersine girmek. Çünkü sınav olmayınca kendimi baskı altında hissetmiyorum. Ders sayısının

artırılmasını isterim. Zaten okulumuzda erkekler de yok dersleri daha rahat işleyebiliriz (k14)."

"Öncelikle ders sayısının artırılmasını isterim. Hocamızın bizimle daha çok ilgilenmesini isterim. Derslerde birçok branşı görmeyi ve oynamayı, okul takımıyla maçlara gitmeyi çok isterim (k15)."

Tablo 4.22. Öğrencilerin, BES Öğretmenlerinin BES Dersini Okutma Şekline İlişkin Öğrenci Görüşleri

Kategori	Kod	f
Memnunum	Öğretmen dersi bir saatte anlatmak için elinden geleni yapıyor	4
	Kısa ve öz anlatıyor	1
	Öğretmen dersi işliyor	1
	Bizimle zaman geçiriyor	1
	Kısa sürede dersi eğlenceli işliyor	1
	Beklentilerimizi önemsiyor	1
Memnun Değilim	Sınıfta oturuyoruz	2
	Test çözüyoruz	2
	Hocayı göremiyoruz	2
	Aktivite yapmıyoruz	1

Tablo 4.22 incelendiğinde öğrencilerin, BES öğretmenlerinin BES dersini okutma şekline ilişkin öğrenci görüşleri temasında; "Memnunum ve Memnun Değilim" olmak üzere iki kategori altında toplandığı görülmektedir.

Tablo 4.22.' ye göre "Memnunum" kategorisi altında öğrencilerin görüşlerinde; "öğretmen dersi bir saatte anlatmak için elinden geleni yapıyor, kısa ve öz anlatıyor, öğretmen dersi işliyor, bizimle zaman geçiriyor, kısa sürede dersi eğlenceli işliyor, beklentilerimizi önemsiyor" kodlamaları tespit edilmiştir. "Memnun Değilim" kategorisi altında ise öğrencilerin görüşlerinde; "sınıfta oturuyoruz, test çözüyoruz, hocayı göremiyoruz, aktivite yapmıyoruz, " kodlamaları tespit edilmiştir.

Bazı öğrencilerin, BES öğretmenlerinin BES dersini okutma şekline ilişkin öğrenci görüşleri;

"Gayet memnunum. Normal bir BES öğretmenin yapacağı her şeyi yapıyor. Herhangi bir sorun yaşamıyoruz. Bize zaman ayırıyor, sohbet edebiliyoruz. Ben gayet memnunum (k2)."

"Kesinlikle çok memnunum. Bize her şeyi kısa ve öz olarak anlatıyor. Bir saate sığdırabilmek için elinden geleni yapıyor. Kısa ve öz olarak çeşitli branşları anlatmaya çalışıyor (k8)."

"BES öğretmeninden memnunum. Kırk dakika içerisinde dersi olabildiğince eğlenceli işlemeye çalışıyor (k10)."

"Aslında pek memnun değilim. BES dersinde BES aktivitelerini yapmıyoruz. Genelde sınıfta oluyoruz, hocayı pek göremiyoruz. Sekizinci sınıf olarak genelde sınıfta oturuyoruz, aktivite falan yapmıyoruz, daha çok test çözüyoruz (k14)."

"Hocayı pek göremiyorum. BES dersinde genelde test çözüyoruz (k15)."

Tablo 4.23. Öğrencilerin Önem Düzeyine Göre En Çok Sevdiği Dersler

Dersler	f	Önem düzeyi
Matematik	14	37
BES	10	10
Fen Bilgisi	9	18
Türkçe	6	14
Arapça	2	2
İngilizce	2	4
Teknoloji ve tasarım	1	2
Görsel	1	1
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	2

Tablo 4.23 incelendiğinde öğrencilerin önem düzeyine gören çok sevdiği dersler temasında sırasıyla; "Matematik 37, Fen Bilgisi 18, Türkçe 14, BES 10, İngilizce 4, Arapça 2, Teknoloji ve tasarım 2, Din Kültürü 2, Görsel 1" şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir. Frekansa göre ise derslerin sıralaması; "Matematik 14, BES 10, Fen Bilgisi 9, Türkçe 6, Arapça 2, Görsel 1, Teknoloji ve tasarım 1, İngilizce 2, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi 1" şeklinde tespit edilmiştir.

Bazı öğrencilerin önem düzeyine gören çok sevdiğiniz dersler;

" Matematik, Türkçe, Görsel Sanatlar (k1)."

" Matematik, Teknoloji Tasarım, BES (k2)."

"İngilizce, Arapça, BES (k3)."

" Matematik, Fen Bilgisi, BES (k4)."

"Fen Bilgisi, Türkçe, Matematik (k7)."

" Matematik, Fen Bilgisi, BES (k10)."

"Fen Bilgisi, Matematik, BES (k11)."

"Türkçe, Matematik, İngilizce (k15)."

5. TARTIŞMA

Bu çalışma İHO meslek dersleri öğretmenleri, BES öğretmenleri ile öğrencilerin BES dersine ilişkin görüşlerini tespit etmek amacıyla yapılmıştır.

Genel bilgiler ve bulgular kısmında BES dersi, eğitimin ayrılmaz bir parçası ve tamamlayıcısı olarak görülmektedir. Bulgularda BES dersinin eğitim açısından önemi bilinmesine rağmen İHO' larda bu derse gereken önem verilmediği genellikle kişi ve yetkililerin olumsuz tutum içerisinde oldukları görülmektedir. Bu durumun tespitinde katılımcılara aşağıdaki sorular yöneltilmiştir;

- Öğretmenler İHO' lardaki BES dersini nasıl algılamaktadır?
- Öğretmenlere göre BES dersinin eğitimdeki yeri ve önemi nedir?
- Öğretmen ve öğrencilere göre BES ders saati yeterli midir?
- Öğretmen ve öğrencilere göre normal ortaokul ve İHO' larda BES dersi arasındaki ders saati farklılığın sebepleri nelerdir?
- Öğretmenlere göre İslam dinin BES' e bakışı nasıldır?
- Öğretmen ve öğrencilere göre velilerin BES dersinin okutulmasına ilişkin görüşleri nelerdir?
- Öğretmenler göre öğrenci ve velilerin BES dersinin karma okutulmasına ilişkin görüşleri nelerdir?
- Öğretmenlerin kadın ve erkek öğrencilerin okul takımıyla birlikte il dışına müsabakalara gitmelerine ilişkin görüşleri nelerdir?
- Öğretmenlerin, kadın ve erkek öğrencilerin okul takımıyla il dışına müsabakalara gitmeleri konusunda velilerin tutumlarına (olumlu-olumsuz) ilişkin görüşleri nelerdir?
- Öğrencilerin BES dersi ve diğer derslere ilişkin algıları (hisleri) nelerdir?
- Öğrencilere göre BES dersi dışındaki branş öğretmenlerin BES dersine ilişkin tutumları nasıldır?
- Öğrencilerin BES dersi dışındaki sporsal faaliyetleri nelerdir?

- Öğrencilerin İHO' lardaki BES dersinden beklentileri nelerdir?
- Öğrencilerin BES dersi öğretmenin dersi işleyiş şekline ilişkin görüşleri nelerdir?
- Öğrencilerin en çok sevdiği üç ders hangileridir?

- BES dersinin İHO' larda öğretmenler tarafından nasıl algılandığı, BES dersinin İHO' lardaki yeri ve önemine dair yapılan görüşmelerde katılımcı öğretmenlerin İHO' lardaki BES dersinin MEB'in ilke ve amaçları doğrultusunda; gerekli, zorunlu, eğitimin ayrılmaz parçası ve tamamlayıcısı, öğrencinin bütünsel gelişiminde önemli rol aldığı, öğrencilerin değerlere sahip çıkma ve ahlak sahibi olma adına bu dersin öğrenciler için kaçınılmaz olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanında İHO' larda BES dersine gerekli önem verilmediği, öğrenci ihtiyaçlarının göz ardı edildiği görüşünü belirtmişlerdir. Öğrencilerle yapılan görüşmelerde de BES dersinin bütünsel gelişime (bedensel, zihinsel, ruhsal, sosyal vb.) katkı sağladığı, derse katılım göstermelerinde istekli oldukları, kazanımları öğrenirken keyifli zaman geçirdiklerini ifade etmişlerdir. Yapılan görüşmelerden BES dersinin öğrencilerin gelişimlerini olumlu yönde etkisi olduğu görülmektedir. BES dersinde kazanılan davranışları öğrenciler kişilik ve davranış haline getirip, günlük yaşamlarında karşı karşıya kaldıkları bazı durumlarda onları uygulama imkânı bulmaktadır. BES dersini alan öğrenci, yaşama daha iyi hazırlanmakta, geleceğini belirli bir plan içerisinde yürütmektedir

Yılmaz yaptığı çalışmada ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin BES dersine yönelik olumlu bakış açısına sahip oldukları görülmektedir. Öğrencilerin, BES dersini eğlenmek, hoş vakit geçirmek, yorgunluk ve stres atmak, zihinsel olarak dinlenmek için diğer derslere göre daha serbest bir ders olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır (13). Aracı çalışmasında, her BES etkinliği toplumsal bir deneyimdir ve çoğunlukla duyguları içerir. Bu tür etkinliklere katılan birey hareketler aracılığı ile duygularını ifade etme olanağı bulur. Saldırganlık, öfke, utangaçlık, kıskançlık vb. duygularında boşalım sağlar. Öğrenci bunları kontrol etmeyi öğrenir. Baskı altında olan öğrencinin, duygusal enerjiden kurtulmasının bir yolu spor ya da oyun etkinliklerine katılmaktır sonucuna ulaşılmıştır (44).

Yılmaz yaptığı çalışmada öğretmenlerden elde edilen verilerden eğitim-öğretimde BES dersinin azımsanmayacak kadar önemli olduğu, genel eğitimin tamamlayıcısı ve ayrılmaz bir parçası olduğu yönündedir. Eğitici özelliği çok yüksek

olan bir ders olarak kabul edilmesine rağmen, BES dersine gereken değer verilmediği bu konuda ortak bakış açısı, dersin öneminin herkes tarafından biliniyor olması ama uygulamaya gelince gerekli önemin derse verilmediği sonucuna varmıştır (13).

BES dersi eğitimin tamamlayıcısı durumundadır. Öğrencilerin gelişimini sağlarken onların sadece zihinsel olarak değil; fiziksel, sosyal, duyuşsal açıdan da gelişimlerinin sağlanmasında BES'e ihtiyaç duyulur. Çöndü' ye göre, kişiyi toplumsal yönden geliştirmek için ruhsal, bedensel ve zihinsel çalışmalar birbirine bağlı ve paralel olarak ele alınmalı ve asla ayrı ayrı düşünülmemelidir. Tek yönlü çalışmalar öğrencinin gelişimini eksik bırakır. Bu yüzden eğitim-öğretim sürecinde diğer derslere verilen önem kadar BES dersine gereken önem verilmelidir görüşünü belirtmiştir (16).

Günümüzde BES, yetişmekte olan nesillerin temel kaynağı olan insanın fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimini amaç edinen ve genel eğitimin tamamlayıcısı ve ayrılmaz bir parçası olarak görülen bilinçli ve planlı faaliyetlerdir (121). Sonuç olarak; öğretmen ve öğrenciler BES dersinin eğitim-öğretimdeki yerini önemli bulduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler, öğrencilerin fiziksel gelişimlerinin yanında, diğer alanlarda da öğrencilerin gelişimlerini desteklemede bu dersin çok önemli olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenciler ise, dersi eğlenmek, arkadaşlarıyla bir şeyler paylaşmak, sosyalleşmek, fiziksel olarak enerjilerini boşaltmak ve vücudun yenilenmesini sağlamak, günümüzdeki yoğun sınav maratonuna hazırlanırken zihinsel olarak bu ders sayesinde rahatlamak için BES dersini serbest zaman etkinliği olarak belirtmişlerdir.

- Öğretmen ve öğrencilere göre normal ortaokul ve İHO' larda BES dersi arasındaki ders saati farklılığın sebeplerine bakıldığında öğretmenler; haftalık bir saatlik BES dersinin kazanımlara ulaşmada ve öğrenci ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz olduğu görüşünü belirtmişlerdir. Öğrenciler ise BES dersinin ihtiyaçları (oyun, hareket etme, eğlenme, yarışma vb.) karşılamada yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenciler dersin verimli geçmediğini, ders rutinlerinin çok zaman aldığı, birçok faaliyetten mahrum kaldıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca okulların fiziki şartlarının bu ders için uygun olmaması, programdaki çakışma nedeniyle birçok sınıfın aynı anda ders işlemesi, sınıfların aşırı kalabalık olması dersin verimsiz geçtiğini görüşünü belirtmişlerdir. Ders sayısının yetersiz olmasının temel sebebi olarak da öğretmenler görüşlerinde; 'İHO' lardaki mesleki derslerin yoğunluğu, okulların bağlı olduğu müdürlüklerin farklı olması, üst mercilerin programı hazırlarken öğrencilerin gelişim özelliklerini ve öğrenci ihtiyaçlarını göz ardı ederek programı hazırlaması' görüşünü

belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcıların hepsi dersin en az iki saat olması gerektiğini, normal ortaokul ile İHO arasında ki bu farklılıkla öğrencilere adaletsizlik yapıldığı görüşünü belirtmişlerdir. Bu durumdan dolayı BES dersinin de diğer derslere oranla önemsiz bir konuma düşürüldüğünü dile getirmişlerdir. Katılımcılar bu durumun MEB tarafından ivedilikle düzeltilmesi gerektiği, öğrenciler, öğretmenler, idareciler ve veliler tarafından kamuoyu oluşturulup gündeme getirilmeli görüşünü belirtmişlerdir.

Yılmaz (2012) çalışmasında BES öğretmenleriyle yaptığı görüşmelerde, hedeflere ulaşmak için bir saatlik BES ders süresinin yetersiz olduğu, hedefler belirlenirken öğrencilerin ihtiyaçları ve gelişim özellikleri dikkate alındığı için, her okula eşit olanakların sunulması gerektiği, ulaşılmak istenen hedef kazanımların daha çok uygulamaya yönelik olarak belirlenmesinin ve bu dersin etkili sunulması hedeflere ulaşmada katkı sunacağı sonucuna ulaşmıştır (13).

- Öğretmenler ve öğrenciler normal ortaokul ve İHO' larda BES dersi arasındaki ders saati farklılığın sebeplerini öğretmenler şu şekilde dile getirmişlerdir; İHO' lardaki din derslerinin yoğunluğu, okulların farklı birimlere bağlı olması, programı hazırlayan kişi veya kurumların öğrenci ihtiyaçlarını göz ardı ederek hazırlamalarını temel sebep göstermişlerdir. Ayrıca öğretmenler bu durumu diğer normal okullarla sportif rekabette başarıya ulaşmada dezavantajlı konuma düşüklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin görüşlerinde ise sebep olarak; din derslerin yoğun olması ve din derslerinin önemsenmesi sonucuna varılmıştır. Katılımcılar bu durumu; anlamlandıramadıkları, doğru bulmadıkları ve İHO öğrencilerine haksızlık ve adaletsizlik yapıldığı görüşünü belirtmişlerdir.

- Öğretmenlere göre İslam dinin BES'e bakışı; İslam dinin ve peygamberin BES'e olumlu baktığı, teşvik ettiği, peygamberin bizzat spor yaptığı ve spor yapanları da ödüllendirdiğini belirtmişlerdir. Yaptığımız görüşmelerde İslam peygamberin bizzat yaptığı, teşvik ettiği ve kurallarını belirttiği spor çeşitlerinden belli başlıları şunlardır: Güreş, koşu, müsabaka, at ve deve yarışları, yüzmek, ok atmak, avlanmak ve bu spor faaliyetlerini ferdî olarak veya toplulukla beraber seyretmek, kazananları tebrik edip ödüllendirmek. Ayrıca İslam, Müslümanların ibadetlerine ve diğer sorumluluklarına güçlü bir irade zemini oluşturmak için bedenini güçlü kılma, sağlığını korumanın yanı sıra bulunduğu yeri koruma ve savunması için her zaman hazırlıklı olmalıdır görüşünü belirtmişlerdir. Yaptığımız görüşmelerde sadece öğretmenlerden birisi İslam'ın spora olumsuz baktığını dile getirmiş bu duruma sebep olarak da İslam dini ile ilgisi olmayan

din adamların söylem ve tutumlarını göstermiştir. Öğretmenler spordaki bahis, fanatizm, şiddet, küfür, yüksek ücretler, uygunsuz giyim v.b durumları İslam'ın ruhuna ve sporun özüne aykırı bulmuşlardır.

Kuşçuzade çalışmasında; sporun insan hayatındaki yeri ve önemi bugün herkes tarafından kabul edilen bir gerçek olduğunu, sağlıklı bir yaşam için spor ve egzersiz yapmak zorunlu görüldüğü ifade etmektedir. Modern tıp, fizik tedavi başta olmak üzere birçok hastalıklar için çeşitli egzersizleri ve spor yapmayı tavsiye ettiğini belirtmektedir (122).

Kuşçuzade İslam Dini insan sağlığına gereken önemi en üst seviyede gösteren bir din olarak spor yapmayı teşvik ettiğini söylemektedir. *“İnsanların iki büyük nimetin, sağlık ve boş vaktin kıymetini bilmediklerini”* (Buhari) belirten son Peygamber *“Kuvvetli Müminin zayıf müminden hayırlı olduğunu”* (Müslim, İbn Mace) söylemiş ve bunun yollarından biri olarak da sporla uğraşmayı tavsiye etmiştir (122).

Kuşçuzade; Peygamberin kendi yaşadığı dönemde yapılan bazı spor dallarını yapmasa da yasaklamamış, bazıları ile kendisi bizzat meşgul olmuş, teşvik etmiş ve kurallarını belirlemiş ayrıca bu spor faaliyetlerini ferdî olarak veya toplu halde seyretmiş ve kazananları ödüllendirdiğini yaptığı çalışmada belirtmiştir (122).

Kuşçuzade Peygamberin yaptığı ve tavsiyelerde bulunduğu spor ve dalları ile ilgili hadisleri şu şekilde sıralamıştır.

“Atıcılık ve binicilik öğreniniz.” (Tirmizi, Ebu Davud).

“Dikkat ediniz, kuvvet atmaktır.” (Ebu Davud).

“İki hedef arasında koşan kimsenin her adımına bir sevap vardır.” (Heysemi).

“Çocuklarınıza atıcılığı ve yüzmeyi öğretiniz.” (Beyhaki).

“Çocuğun babası üzerindeki hakkı, ona yazı yazmayı, yüzmeyi ve atıcılığı öğretmesidir.” (Beyhaki).

“Çocuklarınıza ok atmayı, ata binmeyi ve yüzmeyi öğretiniz.” (Tayalisî, Sünen, 2096).

“Sizden hiç kimse oklarıyla eğlenmekten geri durmasın.” (Müslim, İmaret 168).

Peygamber çarşıda ok yarışı yapan Benî Eslem'den bir grupla karşılaştı ve onlara; *“Ey İsmailoğulları! Atın, zira atalarınız atıcı idiler. Atın; ben falan kabileyi*

tutuyorum.” dedi. Bu söz üzerine bir grup atıştan vazgeçti. Peygamber, “*Ne oldu, niye atmıyorsunuz?*” diye sordu. Şöyle cevap verdiler: “*Nasıl atalım, siz öbür tarafı tutuyorsunuz.*” Bunun üzerine, Peygamber: “*Atın, ben hepimizi, her iki tarafı da tutuyorum.*” buyurmuştur.(Buhârî, Cihad 78.).

“*Şu üç şeyde armağan vardır. Deve yarışı, at yarışı ve ok yarışı.*”(Ebu Dâvûd, Cihad 67).

“*Ok yarışı yapın, bedenlen sertleşin, yalınayak yürüyün.*”(Mecmaü’z-Zevâid, 5:136).

“*Atış eğlence değildir. Atış eğlendiğiniz şeylerin en hayırlısıdır.*”(Kenzü’l-Ummâl, 4:292).

“*Allah tek bir ok sebebiyle üç kişiyi cennete koyar: 1- Onu yapan; yeter ki bunu hayır maksadıyla yapsın. 2- Oku atan. 3- Atana ulaştıran. Atın ve binin. Sizin ok atmanızı, binmenizden daha çok seviyorum.*”(Buhari, Cihad 78).

“*Cennet kılıçların gölgesi altındadır.*”(Buhari, Müslim) (122).

Öğretmen ve öğrencilere göre velilerin BES dersinin okutulmasına ilişkin görüşlerinde öğretmenler; velilerin BES dersini önemsemedikleri daha çok akademik ve dini derslerin önemsendiği sonucu çıkmıştır. Buna sebep olarak da BES dersinin LGS sınavında soru olarak sorulmaması, LGS sınavında çıkan diğer derslere de engel olduğu görüşüdür. Öğrenciler ise aksi görüş belirterek ailelerinin BES'e önem verdikleri, desteklediklerini, kurs veya kulüpsel olarak yönlendirildiklerini belirtmişlerdir.

Atan yaptığı araştırma sonucunda velilerin, çocuklarının BES derslerine katılımından beklentileri genel anlamda olumlu bulmuştur. Ancak, bazı durumlarda velilerin yaşadıkları ile ve kent-kır yerleşmelerine göre beklentilerin farklılaştığı tespit edilmiştir. Kentleşme, sanayileşme; sosyo-kültürel ve ekonomik yönden gelişmiş olan yerlerin BES dersinden beklentilerinin daha olumlu olduğu görülmüştür (123).

Yılmaz çalışmasında ortaöğretim kurumlarındaki yönetici, BES öğretmeni ve öğrencilerin BES dersine ilişkin görüşlerinin tespit edilmesi adlı çalışmasında, BES dersine velilerin çok ilgi göstermediklerini, bu durumun oluşmasında derslerin içeriği kadar BES öğretmenlerinin bu derse karşı tutum ve davranışlarının da etkisi olduğunu belirtmiştir. BES öğretmenin BES dersine yönelik olumlu ya da olumsuz bakış açısının öğrenci ve veli üzerinde de önemli bir etkiye sahip olduğu, örneğin, dersi planlı bir

şekilde uygulamayıp öğrencilere alın topu oynayın şeklindeki yaptırımlar öğrencinin bu dersi günlük hayatında arkadaşlarıyla oyun oynayarak geçirdiği zamanla aynı olarak algılamasına neden olduğu ve dersi sıradanlaştırdığını yönetici ifadelerinde belirtmiştir. Velilerin bir kısmının bu dersin çocukların gelişimindeki rolünün farkında olduğunu, diğer kısmının dersin eğitici yönünü yeterince bilmediğini, öğrencilerin bu derste gelişimlerini takip etmediklerini öğretmen görüşlerinde belirten Yılmaz, yöneticilerin ve öğretmenlerin velilerin derse yeterince ilgi göstermediği yönündeki görüşlerin birbirini desteklediğini belirtmektedir. Yılmaz öğrencilerin ifadelerinde ise ailelerin bu dersi diğer derslerle aynı gördükleri, BES dersine de önem verdikleri sonucuna ulaşmıştır (13).

Hangi ders olursa olsun önemli olan velinin derse bakış açısının öğrencinin derse olan ilgisini belirlemede önemli bir kriter olmasıdır. Öncü ana-babaların çocuklarının BES derslerine katılımına yönelik tutumları ve beklentileri konulu çalışmasında, ilköğretim kademesinde öğrenim gören öğrencilerin BES ders aktivitelerine katılımı, büyük ölçüde ana-babaların konuya olan bakış açısıyla ilgili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öncü öğrencilerin BES dersinin öğrenci gelişimine olumlu katkı sağladığını ve kendi eğitimleri için ailelerinin bu dersi önemli gördüklerini belirtmiştir (90).

- Öğretmenler göre öğrenci ve velilerin BES dersinin karma okutulmasına ilişkin görüşlerine bakıldığında şu sonuç çıkmıştır; BES dersinin karma şeklinde işlenmesi gerektiğini söyleyen bazı öğretmenler; dersin özünde bir arada bulunmanın önemine değinmiş çocuk yaştaki öğrencilerin eğlenmek için bir arada bulduklarını söylemişlerdir. Ama genel anlamda öğretmenler, öğrenciler ve öğretmenlerin bakış açısıyla veliler BES dersini karma şekilde işlenmesini uygun bulmamıştır. Dersin ayrı şekilde işlenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu duruma sebep olarak da kadın ve erkek öğrencilerin fiziksel kapasitelerin farklı olması, dine uygun kıyafet giyilmediği, ergenlik dönemi çocukların bir arada bulunma durumunu suiistimal edebildiği, anne-baba tutumu ve çevrenin tutumunu göstermişlerdir.

Yaşar çalışmasında çocukları erkek olan bireylerin öğrencileri kadın olan bireylere göre, öğrencilerinin BES dersine katılımlarına yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu tespit etmiştir. Bulunan bu sonuç için, kadın öğrencilerin BES dersinde eşofman giymeleri ve erkek öğrencilerle birlikte spor aktivitelerine katılmaları, İHO' larda velilerinin BES dersine yönelik tutumlarını etkilemesine neden olduğu sonucuna ulaşmıştır (124).

- Öğretmenlerin kadın ve erkek öğrencilerin okul takımıyla birlikte il dışına müsabakalara gitmelerine ilişkin görüşlerinde; öğrencilerin bir arada okul takımıyla il dışına gitmelerinde bir problem görmemişlerdir. Fakat olumsuz söylentilere sebebiyet vermemek adına bir takım önlemlerin alınmasında fayda görmüşlerdir. Sorumlu, liyakatli, kadın ve erkek öğretmenlerin kafilde mutlaka olunması gerektiği, isteyen ailelerin götürülmesi gerektiği, araç ve konaklama konforunun iyi olunması gerektiğini söylemişlerdir.

- Öğretmenlerin, kadın ve erkek öğrencilerin okul takımıyla il dışına müsabakalara gitmeleri konusunda velilerin tutumlarına (olumlu-olumsuz) ilişkin görüşlerinde ise olumsuz tutum sergileyen veliye karşı öğretmenlerin çoğu veliyi ikna etmek için birçok yönteme başvurabileceğini ifade etmişlerdir. Okul idaresiyle iş birliği yapma, yapılacak sosyal faaliyetlerin çocuklar için ne kadar önemli olduğunu veliye anlatma, karşılıklı güven ortamı sağlama, kalacak yereler hakkında veliyi bilgilendirme, okul sporlarının gerekliliğinden bahsetme gibi veliyi ikna etme yollarını deneyeceklerini öğretmenler ifadelerinde belirtmişlerdir.

Başyığıt yaptığı çalışmada okul sporlarına katılım noktasında öğrencilerin istekli olduğu fakat çeşitli etkenlerden dolayı (veliler, sınavlar, akademik beklentiler) katılımın istenen seviyede olmadığı, okul yönetimlerinin, okul sporları konusunda BES öğretmenlerine yeterince destek olmadığı ve bu nedenle okul sporları ile ilgili bütün iş yükünün sadece BES öğretmenlerinde olduğu, öğrenciyi destekleyen ve yönlendiren veli oranının çok düşük olduğu ve bu durumun okul sporlarını olumsuz etkilediği, mevcut eğitim sistemindeki ders yoğunluğunun spora katılımı olumsuz etkilediği ve BES dersine ayrılan sürenin yetersiz olduğu, faaliyetlerde önemli ekonomik sorunlar yaşandığı, sportif tesisler, araç-gereç ve ulaşım olanaklarının yeterli olmadığı sonucuna varmıştır (125).

- Öğrencilerin BES dersi ve diğer derslere ilişkin algılarına (hisleri) dair görüşlerinde şu sonuca varılmıştır; öğrencilerin çoğu BES dersini diğer derslerden farklı gördüğünü ifade etmişlerdir. Diğer derslerden farklı olarak BES dersinde daha çok eğlendikleri, eğlenirken öğrendikleri, sosyalleştikleri, bütünsel gelişime daha çok katkı sağladığını, BES dersinin çok iyi bir ortam sağladığını ifade etmişlerdir.

Özkan çalışmasında şu sonuca varmıştır; BES' in İHL' ler müfredatı içerisinde, genel eğitim derslerinin yanında meslek dersleri içinde yer alan Tefsir, Hadis, Fıkıh, Siyer, Kelam gibi derslerin olması, İslami Çerçeve de inanç, ibadet ve itikat esasları

olarak din ile çelişmemesi, hatta sünnet, hadisler ve İslami kaynaklar ile de desteklenip tavsiye edilmesi bakımından, dini nitelikli eğitim aldığı için din bilgisinin varlığına bağlı olarak dini duyarlılığın fazla olacağı düşünülen İHL öğrencilerinin genel lise öğrencileri gibi BES dersine karşı tutum ve görüşlerinin genel anlamda olumlu yönde olmasını tetiklediğini ve etkilediğini sonucuna ulaşmıştır (126).

Öğrencilere göre BES dersi dışındaki branş öğretmenlerin BES dersine ilişkin tutumlarına bakıldığında öğrenciler; diğer branş öğretmenleri BES dersini önemsemediklerini ifade etmişlerdir. Bu duruma sebep olarak da BES dersinin sınavlarda soru olarak sorulmaması, günlük hayata bir karşılığının olmadığı düşüncesi, BES dersinin boş zaman ya da zaman kaybı olarak algılanması, akademik başarıyı düşürdüğü algısı, sınavlarda kendi dersinden soru sorulduğu için sadece kendi dersini önemsediklerini göstermişlerdir.

Yılmaz çalışmasında bazı öğretmenlerin BES dersinin öğrencilerin gelişimi için öneminden bahsettiklerini belirtirken, bazısının daha çok kendi derslerine öğrencilerin yönelmelerini istediklerini ifade etmişlerdir. Yılmaz yönetici görüşlerinde farklı branş öğretmenlerinin BES dersine yaklaşımlarını genel olarak eğitim açısından önemli bulduğunu, öğrencilerin sporu sevmesinde farklı branştaki öğretmenlerin BES dersine bakışının önemli etkiye sahip olduğunu belirtmiştir. "Yöneticilerin çoğu öğretmenlerin bu derse olumlu yaklaştıklarını düşünürken, öğretmenler kısmen meslektaşlarının BES dersine olumlu yaklaştığını düşünmektedir" sonucuna ulaşan Yılmaz bir kısım öğrencilerin görüşlerinde ise "farklı branş öğretmenlerinin bu derse gereken ilgiyi göstermedikleri" belirtmiştir (13).

Öğrencilerin BES dersi dışındaki sporsal faaliyetlere bakıldığında öğrencilerin okulda BES adına karşılayamadığı ihtiyaçlarını okul dışında sporsal faaliyetler yaparak bu ihtiyaçlarını karşıladığını tablo 4.20 'de görülmektedir. BES dersi veya spor önemini bilen bazı ebeveynler çocuklarını bireysel ya da kulüpsel olarak yüzme, futbol, basketbol, tekvando, güreş, okçuluk, bisiklet gibi birçok branşa yönlendirdiklerini yine tablo 2.20' de görülmektedir.

Yaşar yaptığı çalışmada çocuğu bir kulüpte spor yapan anne babaların puan ortalamalarının yüksek olması, bu anne babaların çocuklarının BES dersine katılımlarına yönelik tutumlarının daha olumlu olduğunu, BES dersini önemsediklerini, çocuklarının BES dersine katılımı konusunda onları desteklediklerini gösterdiğini belirtmektedir (124). Öncü araştırmasında çocukları okul takımlarında oynayan veya bir

spor kulübünde spor yapan anne babaların daha olumlu bir tutuma sahip olduklarını belirtmiştir (90).

- Öğrencilerin İHO' lardaki BES dersinden beklentilerine bakıldığında öğrencilerin öncelikle bir saat olan BES dersinin en az iki saat olması gerektiğini belirtmişlerdir. Bunun yanında, fiziki şartların iyileştirilmesi, var olan bütün imkânların öğrenci kullanımına sunulması, farklı branşlarda eğitimi almak istemesi, okul sporlarına katılmak istemesi, sınav kaygısı olmadan BES dersine girmek, arkadaş grubuyla daha çok vakit geçirip eğlenmek, öğretmenin daha çok öğrencilerle ilgilenmesi gibi öğrencilerin BES dersi adına beklenti içerisinde oldukları görülmektedir.

Yılmaz çalışmasında öğrencilerin BES dersinde daha özgür olmak ve farklı spor dallarını yapmak istediklerini ifade etmişlerdir. Bunun nedeni olarak, öğrencilerin sınıf ortamında işledikleri diğer derslerde öğrencilerin hareket özgürlüğünün sınırlı olması ve bu derslerin öğrencileri zihinsel olarak yorması gösterebiliriz. Öğrenciler ise bu ders sayesinde eğlenmek, dinlenmek, hareket etmek ve farklı sportif faaliyetler yapmak istedikleri genel olarak belirtmişlerdir (13).

- Öğrencilerin BES dersi öğretmenin ders işleyiş şekline ilişkin görüşlerine bakıldığında öğrencilerin çoğu BES öğretmenin ders işleme biçiminden memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Öğrenciler BES öğretmenin bir saatlik süre içerisinde dersi en verimli şekilde işlemesi için ellinden gelini yaptığını, dersi eğlenceli işlemek için büyük bir gayret sarf ettiğini, BES öğretmenin öğrencilerle vakit geçirmeyi sevdiğini ifade etmişlerdir.

-Öğrencilerin en çok sevdiği üç derse bakıldığında ise birinci sırada matematik dersini, ikinci olarak BES dersini, üçüncü olarak da fen bilgisi dersini sevdiklerini ifade etmişlerdir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Bu çalışmada imam hatip ortaokulu meslek dersleri öğretmenleri, BES öğretmenleri ile öğrencilerin BES dersine ilişkin görüşlerini tespit etmek amacıyla yapılmış ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

- Öğretmenler İHO' lardaki BES dersinin MEB'in ilke ve amaçları doğrultusunda; gerekli, zorunlu, eğitimin ayrılmaz parçası ve tamamlayıcısı, öğrencinin bütünsel gelişiminde önemli rol aldığı, öğrencilerin değerlere sahip çıkma ve ahlak sahibi olma adına bu dersin öğrenciler için kaçınılmaz olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanında İHO' larda BES dersine gerekli önem verilmediği, öğrenci ihtiyaçlarının göz ardı edildiği görüşünü belirtmişlerdir. Öğrencilerle ise BES dersinin bütünsel gelişime katkı sağladığı, derse katılım göstermelerinde istekli oldukları, kazanımları öğrenirken keyifli zaman geçirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

- Öğretmenler; haftalık bir saatlik BES dersinin kazanımlara ulaşmada ve öğrenci ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenciler ise dersin verimli geçmediğini, ders rutinlerinin çok zaman aldığı, birçok faaliyetten mahrum kaldıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler ve öğrenciler normal ortaokul ve İHO' larda BES dersi arasındaki ders saati farklılığının sebebini; İHO' lardaki din derslerinin yoğun olması, okulların farklı birimlere bağlı olması, programı hazırlayan kişi veya kurumların öğrenci ihtiyaçlarını göz ardı ederek hazırlamasını göstermişlerdir. Ayrıca bir saatlik ders uygulamasının diğer normal okullarla sportif rekabet ortamında dezavantaj olarak gördüklerini, doğru bulmadıklarını, İHO öğrencilerine haksızlık yapıldığını ve BES dersinin de diğer derslere oranla önemsiz bir konuma düşürüldüğünü belirtmişlerdir.

- Öğretmenlere göre İslam dinin BES' e bakışı şöyledir; İslam dinin ve peygamberin BES'e olumlu baktığı, teşvik ettiği, peygamberin bizzat spor yaptığı ve spor yapanları da ödüllendirdiğini belirtmişlerdir. Yaptığımız görüşmelerde İslam peygamberin bizzat yaptığı, teşvik ettiği ve kurallarını belirttiği spor çeşitlerinden belli başlıları şunlardır: Güreş, koşu, müsabaka, at ve deve yarışları, yüzmek, ok atmak, avlanmak ve bu spor faaliyetlerini ferdi olarak veya toplulukla beraber seyretmek, kazananları tebrik edip ödüllendirmek. Ayrıca İslam, Müslümanların ibadetlerine ve

diğer sorumluluklarına güçlü bir irade zemini oluşturmak için bedenini güçlü kılma, sağlığını korumanın yanı sıra bulunduğu yeri koruma ve savunması için her zaman hazırlıklı olmalıdır görüşünü belirtmişlerdir. Öğretmenler spordaki bahis, şiddet, küfür, yüksek ücretler, uygunsuz giyim vb. durumları İslam'ın ruhuna ve sporun özüne aykırı bulmuşlardır.

- Öğretmen ve öğrencilere göre velilerin BES dersinin okutulmasına ilişkin görüşlerinde öğretmenler; velilerin BES dersini önemsemedikleri daha çok akademik ve dini derslerin önemsendiği sonucu çıkmıştır. Buna sebep olarak da BES dersinin LGS sınavında soru olarak sorulmaması, LGS sınavında çıkan diğer derslere de engel olduğu görüşüdür. Öğrenciler ise aksi görüş belirterek ailelerinin BES'e önem verdikleri, desteklediklerini, kurs veya kulüpsel olarak yönlendirildiklerini belirtmişlerdir.

- Öğretmenler göre öğrenci ve velilerin BES dersinin karma okutulmasına ilişkin görüşlerine bakıldığında; BES dersinin karma şeklinde işlenmesi gerektiğini söyleyen bazı öğretmenler; dersin özünde bir arada bulunmanın önemine değinmiş çocuk yaştaki öğrencilerin eğlenmek için bir arada bulduklarını söylemişlerdir. Ama genel anlamda öğretmenler, öğrenciler ve öğretmenlerin bakış açısıyla veliler BES dersini karma şekilde işlenmesini uygun bulmamıştır. Dersin ayrı şekilde işlenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu duruma sebep olarak da kadın ve erkek öğrencilerin fiziksel kapasitelerin farklı olması, dine uygun kıyafet giyilmediği, ergenlik dönemi çocukların bu durumu suiistimal edebildiği, anne-baba tutumu ve çevrenin tutumunu göstermişlerdir.

- Öğretmenlerin kadın ve erkek öğrencilerin okul takımıyla birlikte il dışına müsabakalara gitmelerine ilişkin görüşlerinde; öğrencilerin bir arada okul takımıyla il dışına gitmelerinde bir problem görmemişlerdir. Fakat olumsuz söylentilere sebebiyet vermemek adına bir takım önlemlerin alınmasında fayda görmüşlerdir. Sorumlu, liyakatli, kadın ve erkek öğretmenlerin kafilde mutlaka olunması gerektiği, isteyen ailelerin götürülmesi gerektiği, araç ve konaklama konforunun iyi olunması gerektiğini belirtmişlerdir.

- Öğretmenlerin, kadın ve erkek öğrencilerin okul takımıyla il dışına müsabakalara gitmeleri konusunda velilerin tutumlarına (olumlu-olumsuz) ilişkin görüşlerinde öğretmenlerin çoğu veliyi ikna etmek için birçok yöntem başvurabileceğini ifade etmişlerdir. Okul idaresiyle iş birliği yapma, yapılacak sosyal faaliyetlerin çocuklar için ne kadar önemli olduğunu veliye anlatma, karşılıklı güven

ortamı sağlama, kalacak yereler hakkında veliyi bilgilendirme, gerekliliğinden bahsetme gibi veliyi ikna etme yollarını deneyeceklerini öğretmenler ifadelerinde belirtmişlerdir.

- Öğrencilerin BES dersi ve diğer derslere ilişkin algılarına (hisleri) ilişkin görüşlerinde şu sonuca varılmıştır; öğrencilerin çoğu BES dersini diğer derslerden farklı gördüğünü ifade etmişlerdir. Diğer derslerden farklı olarak BES dersinde daha çok eğlendikleri, eğlenirken öğrendikleri, sosyalleştikleri, bütünsel gelişime daha çok katkı sağladığını, BES dersinin çok iyi bir ortam sağladığını ifade etmişlerdir.

- Öğrencilere göre BES dersi dışındaki branş öğretmenlerin BES dersine ilişkin tutumları bakıldığında öğrenciler; diğer branş öğretmenlerin BES dersini önemsemediklerini ifade etmişlerdir. Bu duruma sebep olarak da BES dersinin sınavlarda soru olarak sorulmaması, günlük hayata bir karşılığının olmadığı düşüncesi, BES dersinin boş zaman ya da zaman kaybı olarak algılanması, akademik başarıyı düşürdüğü algısı, sınavlarda kendi dersinden soru sorulduğu için sadece kendi dersini önemsediklerini ifadelerinde belirtmişlerdir.

- Öğrencilerin BES dersi dışındaki sporsal faaliyetlere bakıldığında öğrencilerin okulda BES adına karşılayamadığı ihtiyaçlarını okul dışında sporsal faaliyetler yaparak bu ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Beden eğitimi veya spor önemini bilen bazı ebeveynler çocuklarını bireysel ya da kulüpsel olarak yüzme, futbol, basketbol, tekvando, güreş, okçuluk, bisiklet gibi birçok branşa yönlendirmektedirler.

-Öğrencilerin İHO' lardaki BES dersinden beklentilerine bakıldığında öğrencilerin öncelikle bir saat olan BES dersinin en az iki saat olması gerektiğini belirtmiş, bunun yanında, fiziki şartların iyileştirilmesi, var olan imkânların öğrenci kullanımına sunulması, farklı branşlarda eğitim almak istemeleri, okul sporlarına katılmak istemeleri, sınav kaygısı olmadan BES dersine girmek, arkadaş grubuyla daha çok vakit geçirip eğlenmek, öğretmenin daha çok öğrencilerle ilgilenmesi gibi öğrencilerin BES dersi adına beklenti içerisinde oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin BES dersi öğretmenin dersi işleyiş şekline ilişkin görüşlerine bakıldığında, öğrencilerin çoğu BES öğretmenin ders işleme biçiminden memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Öğrenciler BES öğretmenin bir saatlik süre içerisinde dersi en verimli şekilde işlemesi için ellinden gelini yaptığını, dersi eğlenceli işlemek için büyük bir gayret sarf ettiğini, BES öğretmenin öğrencilerle vakit geçirmeyi sevdiğini ifade etmişlerdir.

-Öğrencilerin en çok sevdiği üç derse bakıldığında birinci sırada matematik dersini, ikinci olarak BES dersini, üçüncü olarak da Fen Bilgisi dersini sevdiklerini ifade etmişlerdir.

6.2. Öneriler

Araştırma ile birlikte BES dersine yönelik öğretmenlerin ve öğrencilerin bakış açıları tespit edilmiştir. Katılımcılardan elde edilen verilerin değerlendirilmesi sonucu BES dersinin İHO' lardaki önem ve etkisinin giderek azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlardan yararlanılarak BES dersinin önemini arttırmaya yönelik bir takım öneriler sunulmuştur.

-Öncelikli olarak öğrencilerin ihtiyaç ve beklentilerin karşılanması adına BES dersinin yetkililer tarafından iki saate çıkarılması lazımdır.

-BES dersinin eğitimin ayrılmaz, tamamlayıcı parçası olduğu kurum ve yetkililerce üzerinde önemle durulması gereken bir konudur.

-BES dersinin çocuklar üzerindeki olumlu etkisinin veli tarafından bilinmesi için okullarda velilere yönelik eğitim seminerleri verilerek, bu konuda veliler bilinçlendirilebilir.

-BES dersinin öğrencilerin bütünsel gelişimine katkı sağladığı toplum tarafından bilinmesi için dersin önemini arttıran çalışmalar yapılarak, dersin eğitim-öğretimde daha cazip hale getirmeye yönelik çalışmalar yapılabilir.

-İslam dinin ve Peygamberin spora olumlu baktığı, teşvik ettiği çalışmalar İHO' larda anlatılmadığıdır.

-Sporadaki bahis, şiddet, küfür, fanatizm, yüksek ücretler, uygunsuz giyim v.b gibi durumlar İslam ve sporla bağdaşmadığını öğrenci ve velilere anlatılmalıdır.

Nitel araştırma modeli ile yapılan çalışmalarda geniş bir örneklem grubuna ulaşılması, verilerin toplanması ve çözümlenmesi oldukça uzun ve yorucu bir süreçtir. Bu çalışma konusu ile ilgili çalışma yapacak araştırmacılar içinde şu önerilerde bulunulabilir:

-Bu araştırma, Kahramanmaraş ilindeki İHO' larda görev yapan meslek dersleri öğretmenleri, BES öğretmenleri ve İHO' larda okuyan öğrenciler ile sınırlandırılmıştır. "Nicel Araştırma" modeli ile yapılacak bir çalışma ile daha geniş bir örneklem grubuna ulaşılabilir.

-İHO meslek dersleri öğretmenleri, BES öğretmenleri ile öğrencilerin BES dersine ilişkin görüşlerini tespit etmek amacıyla yapılan bu çalışmadan farklı olarak okul yöneticilerin ve velilerinde bakış açılarını ortaya çıkararak başka bir çalışma yapılabilir.

-Türkiye'de bu alandaki araştırmalar sınırlı sayıdadır. Alana yönelik sorunların çözümüne katkı sağlaması açısından bu konudaki çalışmaların arttırılması önemli bir konudur.

KAYNAKÇA

1. Aras Ö. Öğrenim Gören Öğrenci ve Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Görüş ve Tutumlarının İncelenmesi (Kars İli Örneği). Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2013.
2. Ereş F. Eğitimin sosyal faydaları: Türkiye-AB karşılaştırması, *Milli Eğitim Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi* 2005, 33(167):155-86
3. Güneş A. *Okullarda Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi*, 3. Baskı, Ankara: Pegem Yayıncılık, 2003.
4. Aydemir İ. Spor Genel Müdürlüğünün Yürüttüğü Okul Sporları Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi Bolu Örneği. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 2014.
5. Selçuk MH. İlköğretim İkinci Kademe Öğrenci Velilerinin Beden Eğitimi Dersinin Sosyalleşmeye Etkilerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi, 2010.
6. Hasırcı S. *Sporda Denetim Odağı*, 1. Baskı. Ankara, Bağırhan Yayınevi, 2000.
7. Orhan R, Yoncalık O. Türkiye'deki ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor alışkanlıkları. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 2016, 6(1): 353-76.
8. İlhan L. Eğitilebilir zihinsel engelli çocuklarda beden eğitimi ve sporun sosyalleşme düzeylerine etkisi. Ahi Evran Üniversitesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi* 2008, 16(1): 315-24.
9. <http://sosyolojisi.com/kulturel-surecler/3054.html>. =25 Aralık 2017.
10. Fox CK, Barr-Anderson D, Neumar-Sztainer D, Wall M. Physical activity and sports team participation: associations with academic outcomes in middle school and high school students. *JOSH* 2010, 80(1): 7-31

11. Özyalvaç NT. Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları İle Akademik Başarı Motivasyonlarının İncelenmesi (Konya Anadolu Lisesi Örneği). Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, 2010.
12. Mirzeoğlu N. *Spor Bilimlerine Giriş*, 1. Baskı. Ankara, Bağırhan Yayınevi, 2011.
13. Yılmaz A. Ortaöğretim Kurumlarındaki Yönetici, Beden Eğitimi Öğretmeni ve Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Görüşlerinin Tespit Edilmesi: Nitel Bir Çalışma. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi, 2012.
14. Kuru E. *Beden Eğitimi ve Sporda Program Geliştirme*, 1. Baskı. Ankara, Gazi Yayınevi, 2000.
15. Filiz Z. Üniversite öğrencilerinin sosyalleşmesinde spora katılımın değerlendirilmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 2010, 4(3): 192-203.
16. Çöndü A. *Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri*, 1. Baskı. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım 2004: 14, 21.
17. Türkmen M, Varol R. İmam Hatip Ortaokullarındaki Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Araştırılması (Bartın İl Örneği). *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume* 2016, 12(25): 749-62.
18. Küçük ZA. İlköğretim Okul Yöneticilerinin Eğitime ve Eğitimin Amaçlarına İlişkin Görüşleri. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yüksek lisans tezi, Kastamonu: Kastamonu Üniversitesi, 2012.
19. Tüzel E. *Eğitimin Temel Kavramları*, İçinde: Uzunöz A. (editör). *Eğitim Bilimlerine Giriş*, 1. Baskı. Ankara, Pegem Akedemi Yayıncılık, 2016: 3.
20. [TDK.http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori1=veritbn&kelimesec=107568](http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori1=veritbn&kelimesec=107568). 18 Eylül 2018.
21. Ertürk S. *Eğitimde Program Geliştirme*, 1. Baskı. Ankara: Edge Akademi Yayınları, 2013: 1.

22. Yolcu İ. Eğitim bütünlüğü içinde beden eğitimi ve sporunun yeri ve önemi. *Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu*. Ankara, İzmir Milli Eğitim Basımevi, 2000.
23. Sönmez V. *Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen El Kılavuzu*, 6. Baskı. İstanbul, Anı Yayıncılık, 2010: 27.
24. Çağlayan A. *İlköğretimlerde Eğitimde Yönetim Yönetimde Kalite*, 1. Baskı. İstanbul, Bilge Yayıncılık, 2002: 13.
25. Harmandar İH. *Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri*, 1. Baskı. Ankara, Nobel Yayınları, 2004: 1.
26. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kuey/issue/10381/1270301998>, 15(15): 305-17.=01 Temmuz 2019.
27. Küçükahmet L. *Eğitim Programları ve Öğretim*, 8. Baskı. Ankara, Gazi Kitapevi, 1997: 1-15.
28. Özalp O. *Cumhuriyet Döneminde Eğitim Politikaları ve Uygulamaları, Cumhuriyet Döneminde Eğitim II*, Ankara, MEB Basımevi, 1999: 4.
29. Büyükkaragöz SS, Çivi C. *Genel Öğretim Metotları*, 6. Baskı. İstanbul, Öz Eğitim Yayınları, 1996: 34.
30. Özden Y. *Eğitimde Yeni Değerler*, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık, 2000: 19.
31. Yorulmaz E. Öğrenmeyi Öğrenme Stratejilerinin İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğrenci Ders Başarısı Üzerine Etkisi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans tezi, Çanakkale: On sekiz Mart Üniversitesi, 2001.
32. Bilen M. *Plandan Uygulamaya Öğretim*, Ankara, Aydan Web tesisleri, 1996: 26.
33. İlhan E, Gencer E, Ulucan H. Okul sporlarına katılan ve katılmayan ilköğretim öğrencilerinin ruhsal uyum düzeylerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi* 2011, 12(4): 265-76.
34. Poyraz A. Ortaöğretim Kurumlarında Ders Dışı Sportif Faaliyetlerin Organizasyonu Katılım Sorunları ve Çözüm Yolları Üzerine Bir Araştırma (Afyon İl Örneği). Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 1999.

35. Erkal EM, Ayan D, Güven Ö. *Sosyolojik Açıdan Spor*, 3. Baskı. İstanbul, Der Yayınları, 1998: 120.
36. Pepe O. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumları. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi, 2005.
37. Emiroğlu A. Türkiye’de Din Eğitimi Bağlamında İmam Hatip Okulları (1924-1980). Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Ana Bilim Dalı. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Bilim Dalı. Doktora tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, 2016.
38. Gök M. Başlangıcından Günümüze Türkiye Cumhuriyeti İmam Hatip Okulları, Liseleri ve Ortaokullarında Okutulan Arapça Kitapların İncelenmesi ve Değerlendirilmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi, 2017.
39. http://dogm.meb.gov.tr/pdf/Tanitim_Kitapcigi_EN.pdf. = 26 Temmuz 2019.
40. <http://ttkb.meb.gov.tr/www/haftalik-ders-cizelgeleri/kategori/7>. = 27 Kasım 2019.
41. İnal AN. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimi*, 3. Baskı. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2003.
42. Lumpkin A. *Introduction To Physical Education, Exercise Science, Andsport Studies*, 6 th ed. New York, McGraw-Hill, 2005.
43. Çelik Z, Pular A. Ortaöğretim öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora ilişkin tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2011, Özel Sayı: 115-21.
44. Aracı H. *Öğretmenler ve Öğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi*, 6. Baskı. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2006.
45. Özer DS, Özer K. *Çocuklarda Motor Gelişim*, 10. Baskı. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2019.
46. Şirinkan A, Çalışkan E, Gündoğdu K, Şirinkan S, Bay E. ve Kürkçü R. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersleri hakkındaki görüşleri (Erzurum ili örneği). *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 2008, 10(1): 53-57.

47. Erhan SE. Doğu Anadolu Bölgesi İl Merkezlerinde Beden Eğitimi Dersinin İşlenebilirliği, Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sorunları ve Bunların Öğrenci Tutumları Üzerine Etkisi. Doktora tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2009.
48. Aras Ö. İlköğretim Kurumları İkinci Kademedeki Öğrenim Gören Öğrenci ve Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Görüş ve Tutumlarının İncelenmesi (Kars İli Örneği). Yüksek Lisans tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2013.
49. MEB. *İlköğretim Okulları, Lise ve Dengi Okullar, Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programları*, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 1988: 181.
50. Özbaydar S. *İnsan Davranışının Sınırları ve Spor Psikolojisi*, 1. Baskı. İstanbul, Altın Kitaplar Yayın Evi, 1983: 3-31.
51. Erdemli A. Hümanizma olarak spor. *Spor Bilimleri 1. Ulusal Sempozyum Bildirileri*, Ankara, 1990: 12.
52. <https://spor-egitim.tr.gg/Beden-E&%23287%3Bitimi-ve-Spor-Nedir.htm=01> Aralık 2018.
53. Ekmekçi R, Ekmekçi DYA. Sports marketing. *Pamukkale Journal of Sport Sciences* 2010, 1(1): 23-9.
54. Akandere M, Özyalvaç N, Duman S. Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ile akademik başarı motivasyonlarının incelenmesi (Konya Anadolu Lisesi Örneği). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2010, (24): 1-10.
55. Caterino MC, Polak ED. Effects of two types of activity on the performance of second-, third-, and fourth-grade students on a test of concentration. *Percept Mot Skills* 1999, 89(1): 245-248.
56. Büyükyazı G, Saraçoğlu SA, Karadeniz, G, Çamlıyer H, Çamlıyer H. Sedanterler ile veteran atletlerin çeşitli değişkenlere göre atılacaklılık düzeylerinin karşılaştırılması. *Gazi Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi* 2003, 8(4): 13-24.
57. George H. *Sport and social sciences*. Annals, Aapss, 1979: 445-9.
58. Aracı H. *Lise Beden Eğitimi Ders Programları*, 2. Baskı. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2006.

59. Demirci A. *İlköğretimde Beden Eğitimi Dersi Etkinlikleri*, 1. Baskı. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2008.
60. Edward H. *The Sociology of Sport*, Dorsey, New York, 1973: 127.
61. Özmen Ö. *Çağdaş Sporda Eğitim Üçgeni*, 2. Baskı. Ankara, Bağırhan Yayımevi, 1999: 7-8-30-114.
62. İmamoğlu AF. İki binli yıllara doğru Türk sporu üzerine bazı gözlemler. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* 1992, 8: 1.
63. Schmitz JN. *Allgemeine Grundlagen der Sportpädagogik*. Hofmann, Schorndorf 1979: 168.
64. Seefeld V, Vogel P. What can we do about physical education. Pricipal 1990 motor learning and human performance. An application to physical education skills third edition, newyork, *The Macmillan Comp*, 1990 :70.
65. Çumralıgil B. Seçilmiş Bazı İllerdeki Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi Öğretiminin Yapısı ve Sorunları. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Doktora tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 1995.
66. Ergen E, Açıkada C. Sosyoloji ve spor. *TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi*, Tübitak Yayınları, 1985: 10.
67. Karaküçük S. *Beden Eğitimi Öğretmeninin Eğitimi*, 9. Baskı. Ankara, Gazi Eğitim Fakültesi Yayınları, 1989.
68. Yenal T, Çamlıyer H, Saracaloğlu A. İlköğretim ikinci devre çocuklarında beden eğitimi ve spor etkinliklerinin motor beceri ve yetenekler üzerine etkisi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 1999, 4 (3):15-6.
69. MEB. *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders İçi ve Ders Dışı Çalışmaları Rehberi*, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 2000.
70. Dalkıran O, Tuncel F. Ortaöğretim kurumlarında beden eğitimi dersinin seçmeli ders olarak işlenmesinin öğrenciler gözüyle değerlendirilmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 2007, 5 (1): 37-42.
71. Sunay H. Türkiye’de sporun yaygınlaştırılması kapsamında çağdaş spor yöneticilerinin rolü ve önemi. *7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi* 2002: 263-64.

72. Öztürk F. *Toplumsal Boyutlarıyla Spor*, 1. Baskı. Ankara: Bağırhan Yayinevi, 1998.
73. Bozkurt N. Üniversite giriş sınavı çağdaş eğitim. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2003: 296.
74. MEB.(2017).Mebmevzuat:http://mevzuat.meb.gov.tr/html/temkanun_0/temelkanun_0.htmladresinden alındı. Erişim Tarihi:= 26 Temmuz 2019.
75. Doğu G, Aşçı H, Yaman H, Kirazcı S, Özbey S, Mirzeoğlu D, Çelebi M, Muratlı S. *Çocuk ve Spor Antreman Bilimi Yaklaşımıyla*, 1. Baskı, Ankara, Nobel Dağıtım, 2003: 4-6.
76. Muratlı S. *Çocuk ve Spor Antreman Bilimi Yaklaşımıyla*, 1. Baskı. Ankara, Nobel Dağıtım, 2003: 4-6.
77. Ayan S. İlköğretim I. ve II. Kademedede Beden Eğitimi Dersinin Amaçlarına Göre Uygulanma Durumunun İncelenmesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Doktora tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2007.
78. Özdemir A. Orta Öğretimde Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Uygulanabilirliği, Çorum İli ve İlçelerindeki Farklılıkların Değerlendirilmesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans tezi, Samsun: 19 Mayıs Üniversitesi, 2000.
79. Doğu G, Aşçı H, Yaman H, Kirazcı S, Özbey S, Mirzeoğlu D, Çelebi M, Mirzeoğlu N, Bağırhan T. *Spor Bilimlerine Giriş*, 2. Baskı. Ankara, Bağırhan Yayinevi, 2003: 113-32.
80. Tamer K. *Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi*, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, 1987: 2-9.
81. Akgül UK. İlköğretim Okulları Beden Eğitimi Dersi Genel Amaçları İle Basketbol Hedef Davranışlarının Gerçekleşme Düzeyi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü .Yüksek Lisans tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2006.
82. Kışalı NF. İlköğretimde Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Uygulanabilirliği (Samsun İli Örneği). Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans tezi, Samsun: 19 Mayıs Üniversitesi, 1999.

83. Tutkun E. Samsun İli İlköğretim Çağı Çocuklarının Yetenek Seçim Yönteminin Geliştirilmesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Doktora tezi, Samsun: 19 Mayıs Üniversitesi, 2002.
84. Senemoğlu N. *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya*, 26. Baskı. Ankara, Anı Yayıncılık, 2018: 39- 68- 92- 94-5.
85. Graham G, Shirley Hh, Parker M. *Children Moving: A reflective Approach to Teaching Physical Education*, 3th Edition. California, Mayfield Publishing Company, 1993: 8.
86. Graber KC, Woods, AM. ve Castelli DM. Setting The Stage - Research Into Physical Activity Relationships And Children's Progress Toward Achievement Of The National Standards. *JTPE* 2007, 26: 338-49.
87. Hünük D. Ankara İli Merkez İlçesindeki İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Sınıf Düzeyi, Öğrenci Cinsiyeti, Öğretmen Cinsiyeti ve Spora Katılımları Açısından Karşılaştırılması. Yüksek Lisans tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 2006.
88. Koç Y. İlk ve Ortaöğretim Öğrencilerinin Fiziksel Uygunlukları İle Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. Doktora tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2009.
89. Kangalgil M, Hünük D, Demirhan G. İlköğretim, lise ve üniversite öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 2006, 17(2): 48-57.
90. Öncü E. Ana-Babaların Çocuklarının Beden Eğitimi Dersine Katılımına Yönelik Tutumları ve Beklentileri. Doktora tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2007.
91. Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü. *Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (5.6.7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara, 2013.
92. Korkmaz F, Korkmaz NH, Özkaya G. Beden eğitimi öğretmenlerinin öğrenme ortamını bozan davranışlara karşı geliştirdikleri davranış stratejileri (Bursa İli Örneği). *Eğitim Fakültesi Dergisi* 2007, 20(1): 67-87.
93. Demirtoz B, Alpaya U. Okul çocuklarının fiziksel aktiviteden hoşlanma düzeyleri. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi* 2016, 1(1): 23-30.

94. Kolukısa Ş, Büyükkalkan F. Okullarda yapılan spor faaliyetlerinde aile-okul ve kulüp açısından karşılaşılan sorunlar. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 2001, 1(2): 11-8.
95. Riddoch CJ, Anderson LB, Wedderkopp N, Harro M, Klasson-Heggboø L, Sardinha LB, Cooper AR, Ekelund U. Physical activity levels and patterns of 9- and 15-yr-old European children. *MSSE* 2004, 36(1): 86–92.
96. Sallis JF, Prochaska JJ, Taylor WC. A review of correlates of physical activity of children and adolescents. *MSSE* 2000, 32(5): 963–75.
97. Troiano RP, Berrigan D, Dodd KW, Masse LC, Tilert T, McDowell M. Physical activity in the United States measured by accelerometer. *MSSE* 2008, 40(1): 181–8.
98. Trost SG, Pate RR, Dowda M, Ward DS, Felton G, Saunders R. Psychosocial correlates of physical activity in white and African-American girls. *JOSH* 2002, 31(3): 226–33.
99. Keskin N, Öncü E, Küçük KS. Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öz-yeterlikleri. *Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Dergisi* 2016, 14(1): 93-107.
100. <https://doi.org/10.1016/j.jsams= 20 Eylül 2018>.
101. Tekkurşun DG, Yılmaz A, Esentürk OK, İlhan EL. The perception of the headmaster towards physical education course. *Science, Movement and Health* 2016, 16(2): 430-41.
102. Tamer K, Pultur A. *Beden Eğitimi ve Sporda Öğretim Yöntemleri*. Ankara, Kozan Ofset, 2001: 41.
103. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/nwsaedu/article/view/5000063105>, 2012, 7(2).= 17 Kasım 2018.
104. Castelli DM, Wark, K. Physical activity during the school day. In: *implementing comprehensive school physical activity programs: the role of directors of physical activity [special issue]*, rink, J. Ed. *JPERD* 2012, 83(6): 20-4.= 17 Kasım 2018.
105. Ülgen G. *Eğitim Psikolojisi*, 3. Baskı. İstanbul, Aklım Yayınevi, 1997: 237.
106. Duman T. *Türkiye'de Ortaöğretimde Öğretmen Yetiştirme*. İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1991: 59.

107. Duke DL. *Teaching: on Introduction* Mc Graw Hill Publishing, 1990: 94.
108. Atatunal A. *Niçin ve Nasıl Bir Öğretmen*. Ankara Milli Eğitim Vakfı Yayınları, 2003, 4:58.
109. Sabri Y. *Öğretmenin El Kitabı*, Elazığ Eğitim-Bir Yayınları, 1996, 3: 8.
110. Güllü M. İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Öğretmenlerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi, 2004.
111. Can S, Şen D, Şirinkan, A, Şekertekin MA. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrenci Paneli*, Erzurum, 1999: 42.
112. İklim M. Malatya ve Elazığ İllerinde Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Okul İçi ve Okul Dışı Yaşantılarının Değerlendirilmesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi, 1998.
113. Pehlivan Z. Ders dışı spor faaliyetlerinde beden eğitimi öğretmenlerinin yeri ve önemi. *1. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu*. Ankara, Milli Eğitim Basım Evi, 1992: 250-2.
114. Yıldırım A. Nitel araştırma yöntemleri temel özellikleri ve eğitim araştırmalarının yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim Dergisi* 1999, 23(112): 7-17.
115. Yıldırım A, Şimşek H. *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, 5. Baskı. Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2005: 72-188.
116. Altunışık R, Coşkun R, Bayraktaroğlu S, Yıldırım E. *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, 7. Baskı. Sakarya, Sakarya Kitabevi, 2004: 234.
117. Ekiz D. *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 2. Baskı. Ankara, Anı Yayıncılık, 2009.
118. Yıldırım K. Raising the quality in qualitative research. *Elementary Education Online* 2010, 9(1): 79-92.
119. Ekiz D. *Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metotlarına Giriş*, 1. Baskı. Ankara, Anı Yayıncılık, 2003.
120. Baltacı A. Nitel veri analizinde miles-huberman modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2017, 3(1): 14-1.
121. Yıldırım İ, Yetim A. Orta öğretimde beden eğitimi dersinin öncelikli amaçları üzerine bir araştırma. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 1996, 1(3): 36-43.

122. Kuşçuzade M. Sünnette spor. *Uluslararası Bilim Kültür ve Spor Dergisi* 2015, 4: 396-403.
123. Atan T, Eliöz M, Polatcan İ. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2014, 16(1): 58-74.
124. Yaşar A. İmam Hatip Ortaokulu Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Katılımına Yönelik Ana Baba Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, 2017.
125. Başyigit İ. BES Öğretmenlerinin Okul Sporlarına Bakış Açısı ve Karşılaştığı Sorunlar. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi. Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi, 2018.
126. Özkan R. Genel Lise ve İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Sporda Psiko-Sosyal Alanlar Programı. Yüksek Lisans tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2011.

EKLER

Ek-1: Özgeçmiş

A. Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Mehmet YAĞMUR

Doğum Tarihi ve Yeri: 05/11/1990 / MALATYA

B. Eğitim Bilgileri

Lisan Mezunu Olduğu Üniversite: İnönü Üniversitesi

Lisan Mezunu Olduğu Bölüm: Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği

Lisans Mezuniyet Tarihi: 2013

İŞ TECRÜBESİ

Milli Eğitim Bakanlığı Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni

2014 - 2017 Yeniköy Ortaokulu - Onikişubat / K.MARAŞ

2017- ... Karacasu Vali Saim Çotur YBO - Dulkadioğlu / K.MARAŞ

Ek-2: Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu

.../.../20...

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL
ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİK KURULU
BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU
BU DÖKÜMANI DİKKATLİCE OKUYUNUZ

Sizi Dr. Öğretim Üyesi YAHYA DOĞAR ve Mehmet YAĞMUR tarafından yürütülen “İmam Hatip Ortaokulu Meslek Dersleri Öğretmenleri, BES Öğretmenleri ile Öğrencilerin BES Dersine ilişkin Görüşleri” başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa, ya da daha fazla bilgi isterseniz bize sorunuz.

Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan çıkma hakkında sahibsiniz. 18 yaşının altındaki Katılımcı/Gönüllülerin, Velayet veya Vesayetindeki yasal temsilcilerine gerekli açıklamalar yapılarak bilgilendirildi, çalışma için gerekli İzin/Onam alındı. **Çalışmaya katılmanız, soruları yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onam/onay verdiğiniz anlamına gelmektedir.** Size verilen formlardaki soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayın. Bu formlardan elde edilecek bilgiler tamamen Araştırma amacı ile kullanılacaktır. **İsminizi yazmayabilirsiniz/Kimlik bilgilerinizi açıklamak zorunda değilsiniz. İsminizi veya kimlik bilgilerinizi belirttiğiniz takdirde; Araştırma yayınlsa bile isminiz ve kimlik bilgileriniz kesinlikle gizli kalacak ve 3. bir şahısa verilmeyecektir.**

1. Araştırmayla İlgili Bilgiler:

- a. **Araştırmanın Amacı:** Bu araştırma ortaokul öğrencilerinin BES dersine ilişkin değerlerinin incelemek amacı ile yapılmaktadır.
- b. **Araştırmanın İçeriği:** Değerler, bir gruba üye olanların uymak durumunda kaldıkları genel inançlar olarak ifade edilmektedir. Neyin iyi, doğru kötü ve yanlış olduğunu gösteren genel kriterlerdir. Bu araştırmanın içeriğinde ortaokul öğrencilerinin BES dersinde dolaylı ya da doğrudan edindikleri değerleri tespit etmek ve bu değerleri öğrencilerin demografik özelliklerine göre incelemektir.
- c. **Araştırmanın Nedeni** :Bilimsel araştırma Tez çalışması

d. **Araştırmanın Öngörülen Süresi:** 8 ay (+ / -)

e. **Araştırmaya Katılması Beklenen Katılımcı/Gönüllü Sayısı:**30kişi

f. **Araştırmanın Yapılacağı Yer(ler):**Muhtelif

2. Çalışmaya Katılım Onayı(Katılımcı/Gönüllü):

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya/gönüllüye verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları tamamen anladım. **Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı, soru sorma ve tartışma imkanı buldum ve tatmin edici yanıtlar aldım. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı.** Bu çalışmayı istediğim zaman ve herhangi bir neden belirtmek zorunda kalmadan bırakabileceğimi ve bıraktığım takdirde herhangi bir olumsuzluk ile karşılaşmayacağımı anladım.

1.Sayfa

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE
YAYIN ETİK KURULU
BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ
ONAM FORMU

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcı (Reşit olanlar) için:

Adı-Soyadı: .....

İmzası:

Velayet ve vesayet altında bulunanlar için veli ve vasisinin:

Adı-Soyadı: .....

İmzası:

1. **Araştırmacının Adı-Soyadı, Unvanı:** Dr. Öğretim Üyesi Yahya DOĞAR
İmzası:

2. **Araştırmacının Adı-Soyadı, Unvanı:** Bed. Eğt. Öğrt. Mehmet YAĞMUR
İmzası:

***Not:** Bu form, iki nüsha halinde düzenlenir. Bu nüshalardan biri imza karşılığında gönüllü kişiye verilir, diğeri araştırmacı tarafından saklanır.*

Not:

Eğer veriler okullarda, kurumlarda vb. ortamlarda aynı anda birden fazla kişiden grup uygulaması şeklinde toplanacaksa, yine tercihen tüm katılımcıların Bilgilendirilmiş Onam Formlarını bireysel olarak imzalamaları istenir. Ancak katılımcı sayısının fazlalığı ve bununla birlikte zamanın kısıtlılığı gibi durumlar söz konusu olduğunda araştırmacı tüm gruba Bilgilendirilmiş Onam Formundaki bilgileri tek seferde sözlü olarak okumayı ve bir imza listesi dolaştırarak katılımcıların araştırmaya katılmayı kabul ettiklerine dair bu listeye toplu olarak imza atmalarını tercih edebilir.

Ek-3: Öğretmenler İçin Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Giriş

- Görüşmeci ile tanışma
- Çalınmanın içeriğinin açıklanması
- Görüşmenin nasıl gerçekleşeceğini ve elde edilen verilerin hangi kapsamda kullanılacağını açıklanması
- Görüşmede kullanılacak kayıt cihazları hakkında bilgilendirme

Adı ve Soyadı:	
Yaşı:	
Hizmet Yılı:	
Cinsiyeti:	
Okul türü:	
Branşı:	
Görüşmenin Yapıldığı tarihi ve Saat:	

Görüşme Soruları

- İHO' larda okutulan BES dersi sizin için neyi ifade ediyor?
- İHO' larda BES dersi okutulmalı mı okutulmamalı mı? Neden?
- BES dersi haftalık okutulma saatini yeterli buluyor musunuz?
- BES dersi sizce haftada kaç saat okutulmalıdır?
- Diğer ortaokullarda okutulan BES haftalık ders saati ile İ.H. Okullarında okutulan BES dersi saatlerinin farklı olması hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Sizce İslam Dininin BES'e bakış açısı nasıldır?
- İslam dininin BES' e negatif bir bakış açısı yoksa İHO' lardaki BES ders saatlerinin haftalık farklılıkları konusunda ne düşünüyorsunuz?
- BES dersinin okutulmasına ilişkin velilerin bakış açısı nedir?
- Öğretmenler, öğrenciler ve velilerin bakış açılarıyla, öğrencilerin okul bahçesinde birlikte oyun ve spor faaliyetlerinde bulunmasını nasıl değerlendirirsiniz?
- Kız ve erkek öğrencilerin okul takımıyla beraber il dışına müsabakalara gitmeleri konusunda düşünceleriniz nedir?
- Velilerin, kız ve erkek öğrencilerin okul takımıyla il dışına müsabakalara gitmeleri konusunda olumlu ya da olumsuz tutumlarına ilişkin görüşleriniz nedir?

Ek-4: Öğrenciler İçin Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Giriş

- Görüşmeci ile tanışma
- Çalınmanın içeriğinin açıklanması
- Görüşmenin nasıl gerçekleşeceğinin ve elde edilen verilerin hangi kapsamda kullanılacağına açıklanması
- Görüşmede kullanılacak kayıt cihazları hakkında bilgilendirme

Adı ve Soyadı:	
Yaşı:	
Sınıfı:	
Cinsiyeti:	
Okul türü:	
Velisinin Adı ve Soyadı:	
Velisinin görüşme izni yazısı alındı mı?	( ) Evet ( ) Hayır
Görüşmenin Yapıldığı tarihi ve Saat:	

Görüşme Soruları

- BES dersinde kendinizi nasıl hissediyorsunuz?
- BES dersi bedensel, ruhsal ve zihinsel gelişiminizi nasıl etkilemektedir?
- BES ihtiyaçlarınızı (oyun, hareket etme, eğlenme, yarışma) karşılamada, BES dersi saatleri yeterli midir? Neden.
- BES dersi sizce haftalık olarak kaç saat olmalıdır? Neden.
- Diğer ortaokullarda okutulan BES dersi iki saattir, İmam Hatip ortaokullarında ise bir saattir. Bu farklılık hakkında ne düşünüyorsunuz?
- BES dersini diğer derslerden farklı görüyor musunuz? Neden.
- Aileniz BES dersini diğer dersler kadar önemsemekte mi? Neden.
- Diğer branş öğretmenleriniz de bu dersi önemsemekte mi? Neden.
- BES dersi dışında beden eğitimi veya sportif faaliyetleri yapar mısınız?
- İmam Hatip ortaokullarındaki BES dersi ile ilgili beklentileriniz nelerdir?
- BES öğretmeninizin BES dersini okutma biçiminden memnun musunuz?
- En çok sevdiğiniz üç dersi önem düzeyine göre sıralayınız?

Ek-5: Kahramanmaraş İl Millî Eğitim Müdürlüğü İzin Yazısı

T.C.
KAHRAMANMARAŞ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 35776031-605.01-E.3969256
Konu : Uygulama İzni (Mehmet YAĞMUR)

25.02.2019

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)
MALATYA

İlgi:14/02/2019 tarihli ve 50235129-100-E.3267 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek lisan öğrencisi Mehmet YAĞMUR'un "İmam-Hatip Ortaokulu Meslek Dersleri Öğretmenleri, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri ve Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Görüşleri" konulu çalışmanın İlimizde bulunan imam hatip ortaokulları ile diğer ortaokullarda öğrenim gören öğrenci ve öğretmenlere uygulanabilmesine yönelik izin talebi Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Denetimi ilçe millî eğitim müdürlükleri ve okul/kurum idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan, 2018 -2019 eğitim öğretim yılında gönüllülük esasına göre; onaylı bir örneği Bakanlığımızda muhafaza edilen ve uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten elektronik ortama aktarılmış veri toplama aracının ilgi (b) genelge doğrultusunda uygulanmasına izin verilmiştir. Söz konusu veri toplama aracının Bakanlığımız Veri Toplama Modülü üzerinden yayınlanması Müdürlüğümüz görev ve sorumluluğu dahilinde değildir.

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Cemal YILMAZ
Vali a.
Millî Eğitim Müdürü

Ek:

- 1 - Araştırma Değerlendirme Formu (1 Sayfa)
- 2 - Veri Toplama Araçları (22 sayfa)

Güvenli Elektronik İmza
Aşlı ile Aynıdır
26.02.2019
Sunay ÖZKAN
V.H.K.İ.

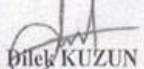
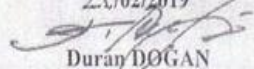
Adres: Yenişehir Mahallesi Cahit Zarifoğlu Caddesi 46100/
KAHRAMANMARAŞ
Elektronik Ağ: kmarasarge.meb.gov.tr
e-posta: arge46@meb.gov.tr

Bilgi için: AR-GE Birimi

Tel: 0 (344) 216 46 91
Faks: 0 (344) 216 47 09

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden e060-7676-3f1f-8ae6-7839 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitim ve Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı
ARAŞTIRMA İZİNİ DEĞERLENDİRME FORMU

Araştırma Sahibinin;			
Adı ve Soyadı	Mehmet YAĞMUR		
İletişim Adresi (İzin belgesinin gönderileceği adres)	İnönü Üniversitesi		
Telefon Numarası			
E-Posta Adresi			
Bağlı Bulunduğu Kurum/Üniversite/Enstitü	İnönü Üniversitesi		
Araştırma Yapılacak İlçeler	Onikişubat, Dulkadiroğlu		
Araştırma Yapılacak Eğitim Kademesi (Anaokulu-İlkokul-Ortaokul-Lise)	Ortaokul		
Çalışma Grubu (Öğretmen/Öğrenci/İdareci)	Öğretmenler, Öğrenciler		
Araştırmanın Konusu	"İmam Hatip Ortaokulu Meslek Dersleri Öğretmenleri, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri ve Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Görüşleri"		
Araştırmanın Süresi	2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı		
Çalışmanın Türü (Bireysel / Üniversite Onaylı)	Üniversite Onaylı Çalışma		
Üniversite / Kurum Onayı (Var / Yok)	Var		
Çalışma Türü (Araştırma/Proje/Ödev/Tez)	Tez		
Veri Toplama Araçları	Görüşme Formu		
Etik Kurulu Raporu (Var / Yok)	Yok		
KOMİSYON GÖRÜŞÜ			
Araştırma kapsamında; Kahramanmaraş iline bağlı Onikişubat ve Dulkadiroğlu ilçelerinde bulunan ortaokullarda görev yapan öğretmenlere ve öğrenim gören öğrencilere, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında, "İmam Hatip Ortaokulu Meslek Dersleri Öğretmenleri, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri ve Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Görüşleri" konulu veri toplama çalışmalarının, okul müdürünün uygun göreceği bir eğitim-öğretim günü ve saatinde, eğitim-öğretim aksatılmadan yapılması komisyonumuzca uygun görülmüştür.			
Komisyon Kararı	Oy Birliği ile Alınmıştır.		
 Emre ARICI Üye	 Yılmaz E. KEKLİK Üye	 Dilek KUZUN Üye	 21/02/2019 Duran DOĞAN Komisyon Başkanı

Ek-6: Etik Kurul Raporu

T.C. İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU (Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma Etik Kurulu)			
Oturum Tarihi	Oturum Sayısı	Karar Sayısı	
18.10.2018	12	2018/12-2	
<p>Karar No: 2018/12-2: Kurulumuz 18.10.2018 tarihinde İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı toplantı odasında toplandı. İnönü Üniversitesi Dr. Öğr. Üy. Yahya DOĞAR'ın, sorumlu araştırmacı olduğu; İnönü Üniversitesi Öğretmen Mehmet YAĞMUR'un, "İmam-Hatip Ortaokulu Meslek Dersleri Öğretmenleri, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri İle Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Görüşleri" başlıklı çalışması Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi açısından uygun olup-olmadığı hususundaki başvurusuna ilişkin raportör raporu görüşüldü. Çalışma Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi açısından değerlendirildiğinde; çalışmanın etik açıdan uygun olduğuna; oy birliği ile karar verilmiştir.</p>			
Prof. Dr. Hüseyin Suphi ERDEM Etik Kurul Başkan Yardımcısı			
Prof. Dr. Mustafa ARSLAN Etik Kurul Başkanı	KATILMADI	Prof. Dr. Nesrin SİS Etik Kurul Üyesi	KATILMADI
Prof. Dr. Süleyman ÇALDAK Etik Kurul Üyesi	KATILDI	Prof. Dr. Mehmet ÜSTÜNER Etik Kurul Üyesi	KATILDI
Prof. Dr. Mehmet GÜNGÖR Etik Kurul Üyesi	KATILDI	Prof. Dr. Lutfiye ÖZDEMİR Etik Kurul Üyesi	KATILDI